

VALMASTA VAUHTIA

Tilannekatsaus ammatilliseen peruskoulutukseen
valmentavan koulutuksen (Valma) toimeenpanosta
ja vaikuttavuudesta syksyllä 2016

Maria-Elisa Salonsaari
Ulla Aunola

© Opetushallitus

Raportit ja selvitykset 2017:8

ISBN 978-952-13-6382-5 (pdf)

ISSN-L 1798-8918

ISSN 1798-8926 (pdf)

Taitto: Grano Oy

www.oph.fi

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	.5
SAMMANDRAG	.7
ESIPUHE	.9
1. KYSELYN TAUSTA	10
2. KYSELYN TOTEUTUS, RAKENNE JA VASTAAJAT	12
3. KYSELYN TULOKSET	13
3.1 Opiskelijoiden lukumäärä	13
3.1.1 Yhteenvetoa määrällisistä tuloksista	13
3.2 Opiskelijoiden taustat	14
3.2.1 Yhteenvetoa opiskelijoiden taustoista	17
3.2.2 Yhteenvetoa maahanmuuttajataustaisista tai vieraskielisistä opiskelijoista	18
3.3 Opiskelijavalinta	19
3.3.1 Yhteenvetoa hakeutumisesta ja opiskelijavalinnoista	24
3.4 Eri kohderyhmien tarpeiden huomioiminen	25
3.4.1 Yhteenvetoa eri kohderyhmien huomioimisesta ja koulutuksesta kokonaisuutena	29
3.5 Yksilölliset opintopolut ja ohjaus	30
3.5.1 Yhteenvetoa yksilöllisistä opintopoluista	31
3.5.2 Yhteenvetoa erityisopetuksesta	32
3.5.3 Yhteenvetoa muista suorituksista	32
3.5.4 Yhteenvetoa koulutuksen kestosta	33
3.5.5 Yhteenvetoa opiskelijoiden jatkosuunnitelmista	34
3.6 Koulutuksen osin suorittaneiden siirtymät lukuvuoden aikana	34
3.6.1 Yhteenvetoa koulutuksen osin suorittaneiden siirtymistä	38
3.7 Koulutuksen kokonaan suorittaneiden jatkoväylät	38
3.7.1 Yhteenvetoa Valma-koulutuksen kokonaan suorittaneiden jatkopoluista	40
3.8 Koulutuksen järjestäminen	40
3.8.1 Yhteenvetoa Valma-koulutuksen perusteiden toimivuudesta	43
3.8.2 Yhteenvetoa sidosryhmäyhteistyön onnistumisesta	45
3.9 Koulutuksen kehittäminen ja muutokset	45
3.9.1 Yhteenvetoa koulutuksen kehittämisen tarpeista	46
4. JOHTOPÄÄTÖKSIÄ	48

LIITTEET	51
Kyselylomake	51
Enkät	65

TAULUKOT JA KUVIOT

Taulukko 1: Lukuvuonna 2015–2016 Valma-koulutukseen osallistuneiden lukumääriä	13
Taulukko 2: Maahanmuuttajataustaiset tai vieraskieliset (äidinkieli muu kuin suomi, ruotsi tai saame) opiskelijat	18
Taulukko 3: Erityisopetuksen ja kuntoutuspalveluiden määrä	31
Taulukko 4: Valma-koulutuksen aikana suoritettuja muita opintoja	32
Taulukko 5: Tarjotut Valma-koulutuksen osat	42
Taulukko 6: Koulutuksen osia suorittaneiden opiskelijoiden määrä	42
Kuvio 1: Opiskelijoiden taustat (n = 4 859)	15
Kuvio 2: Perusopetuksen jälkeisen haun toimivuus Valma-koulutuksen valintamenettelyssä	19
Kuvio 3: Onnistuminen opiskelijavalinnassa	23
Kuvio 4a: Valma-koulutuksen eri kohderyhmien erityistarpeiden huomioiminen koulutuksessa.	27
Kuvio 4b: Valma-koulutuksesta eniten hyötynyt kohderyhmä (kaikki vastaukset).	28
Kuvio 4c: Valma-koulutuksesta eniten hyötynyt kohderyhmä (vastaukset, joissa oli valittu vain yksi kohderyhmä)	28
Kuvio 5: Yhtenäisen koulutuskokonaisuuden onnistuminen	29
Kuvio 6: Yksilöllisten opintopolkujen ja osaamistavoitteiden toteutuminen.	31
Kuvio 7: Alle 60 osaamispistettä suorittaneiden siirtymät (n = 3 327)	35
Kuviot 8a–c: Alle 60 osaamispistettä suorittaneiden siirtymien ajoittuminen opiskelukuukausittain	36
Kuvio 8a: Ammatilliseen perustutkintoon siirtymien ajoittuminen (n = 1 049)	36
Kuvio 8b: Muuhun koulutukseen siirtymien ajoittuminen (n = 120)	37
Kuvio 8c: Opiskelun kokonaan keskeyttämisen ajoittuminen (n = 650)	37
Kuvio 9: Suorien siirtymien onnistuminen	38
Kuvio 10: Valma-koulutuksen kokonaan suorittaneiden (60 osp) jatkoväylät (n = 1 532)	39
Kuvio 11: Valma-koulutuksen perusteiden toimivuus.	40
Kuvio 12: Yhteistyö sidosryhmien kanssa	44
Kuvio 13: Valma-koulutuksen saatavuuden ja riittävyyden vastaaminen koulutustarpeeseen	46

TIIVISTELMÄ

Vuonna 2015 muodostettiin aiemmista, eri kohderyhmille tarkoitetuista valmistavista ja valmentavista koulutuksista uusi koulutus: ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus (Valma-koulutus). Se on laajuudeltaan 60 osaamispistettä, jotka suoritetaan pääsääntöisesti yhden vuoden aikana. Koulutus ei ole tutkintoon johtavaa, mutta sen aikana voi joustavasti siirtyä tutkintokoulutukseen, jos valmiudet ovat riittävät ja opiskelupaikkoja on käytettävissä. Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi järjestämisluvan 51:lle ammatillisen koulutuksen järjestäjälle tätä koulutusta varten. Tähän kyselyyn vastasi niistä 43 koulutuksen järjestäjää. Erityisopetuksen erityisen koulutustehtävän mukainen Valma-koulutus ei ollut selvityksessä mukana.

Tämä kysely koski ensimmäistä Valma-koulutuksen lukuvuotta 2015-2016, minkä tilannetta Opetushallitus selvitti syksyllä 2016. Valma-koulutukseen osallistui kyseisenä lukuvuonna 4 859 opiskelijaa. Heistä yli 18-vuotiaita oli 52,7 prosenttia ja naisia 54 prosenttia. Lähes 40 prosenttia kaikista Valma-koulutukseen osallistuneista aloitti opiskelun kesken lukuvuoden. Samoin opiskelijoista suuri osa, lähes 70 prosenttia, ei suorittanut Valma-koulutuksen kokonaispistemäärää (60 ops), vaan siirtyi tavalla tai toisella polullaan eteenpäin suoritettuaan osan koulutuksesta. Myönteisellä tavalla tulkiten tämä osoittaa koulutuksen joustavuutta, mikä oli alkuperäinen tarkoituskin. Jatkokoulujen seuranta ei kuitenkaan ollut kattavaa.

Opiskelijat tulivat Valma-koulutukseen pääosin hakuvuonna päättyneen peruskoulun jälkeen tai kyseisenä lukuvuonna ammatillisen perustutkinnon keskeyttämisen jälkeen. Opiskelijoina oli myös aiemmin ammatillisen koulutuksen ja lukionkin keskeyttäneitä. Tiedot opiskelijoiden muista ilmoitetuista taustoista olivat vaihtelevia, erityisesti maahanmuuttajien kohdalla. Maahanmuuttajataustaisia tai vieraskielisiä opiskelijoita oli opiskelijoiden kokonaismäärästä suuri osa (43,8 prosenttia). Heistä yli 18-vuotiaita oli 88,9 prosenttia.

Koulutuksen järjestäjät olivat onnistuneet parhaiten huomioimaan perusopetuksen hakuvuonna päättäneiden erityistarpeet Valma-koulutuksessa. Tämä ryhmä oli myös hyötynyt eniten koulutuksesta. Koulutuksesta hyötyivät kyselyyn vastaajien mielestä hyvin myös muut eri syistä koulutuksen ulkopuolella olleet nuoret, lisäksi aikuiset maahanmuuttajat.

Valma-koulutuksen osin (alle 60 osaamispistettä) suorittaneista kolmasosa siirtyi suorittamaan ammatillista perustutkintoa oppilaitoksessa tai oppisopimuksena. Pieni osa heistä siirtyi johonkin muuhun koulutukseen. Monen kohdalla tietoa ei saatu, koska koulutuksen järjestäjät eivät olleet varautuneet sitä keräämään. Vastaajien mielestä siirtymät koulutusten välillä toimivat kuitenkin hyvin. Valma-koulutuksen kokonaan suorittaneista yli puolet siirtyi suorittamaan ammatillista perustutkintoa, johonkin muuhun koulutukseen tai toimintaan. Kaikkien opiskelijoiden jatkokoulusta ei saatu tietoa.

Haku- ja valintamenettelyt Valma-koulutukseen onnistuivat vastaajien mielestä kohtalaisen hyvin, vaikka vapaissa kommentteissa asiaan kohdistui myös kritiikkiä. Valma-koulutus toimi vastaajien mielestä kokonaisuutena hyvin, siitäkkin huolimatta, että siihen todennäköisesti siirtyy tavallista vaativampi opiskelijajoukko. Opetushallituksen päättämiä koulutuksen perusteita voitiin soveltaa hyvin opiskelijoiden joustavia opintopolkuja varten.

Valma-koulutus oli kyselystä saatujen tietojen perusteella toimiva kokonaisuus, joka auttoi monia nivelvaiheen opiskelijoita eteenpäin opintopolullaan. Koulutuksen järjestäjät ilmoittivat kehittävänsä koulutuksen toteutusta, ne esittivät myös parannusehdotuksia koulutuksen säädöksiin ja perusteisiin.

SAMMANDRAG

År 2015 skapades en ny utbildning baserad på tidigare förberedande och handledande utbildningar som riktade sig till olika målgrupper. Den nya utbildningen benämns handledande utbildning för den grundläggande yrkesutbildningen. Dess omfattning är 60 kompetenspoäng, som i regel avläggs på ett år. Utbildningen leder inte till en examen, men under pågående utbildning är det möjligt att smidigt övergå till en examensinriktad utbildning, förutsatt att den studerandes kunskaper och färdigheter är tillräckliga för det och att det finns studieplatser tillgängliga. Undervisnings- och kulturministeriet har beviljat 51 yrkesutbildningsanordnare tillstånd att ordna denna utbildning. Denna enkät besvarades av 43 av dessa utbildningsanordnare. Undersökningen omfattade inte handledande utbildning som baserar sig på en särskild utbildningsuppgift att ordna specialundervisning.

Denna enkät gällde den första handledande utbildningen, som ordnades läsåret 2015–2016 och som var föremål för en undersökning genomförd av Utbildningsstyrelsen hösten 2016. Under detta läsår deltog 4 859 studerande i handledande utbildning. Av dessa var 52,7 procent över 18 år och kvinnornas andel var 54 procent. Nästan 40 procent av alla som deltog i handledande utbildning inledde studierna mitt under läsåret. Dessutom avlade en stor del av de studerande, nästan 70 procent, inte det totala antalet kompetenspoäng (60 kp) som den handledande utbildningen omfattar, utan valde att göra något annat efter att ha avlagt en del av utbildningen. Positivt tolkat betyder detta att utbildningen är flexibel, vilket också var det ursprungliga syftet. Det fanns emellertid ingen heltäckande uppföljning av vad de studerande gjorde efter utbildningen.

De studerande inledde studierna inom den inledande utbildningen huvudsakligen samma år som de gick ut grundskolan eller samma år som de avbröt avläggandet av en yrkesinriktad grundexamen. Det fanns också de som hade avbrutit en yrkesutbildning tidigare och de som hade avbrutit gymnasieutbildning. När det gäller de övriga uppgifter som gavs om de studerandes bakgrund fanns det variation, i synnerhet för invandrarnas del. Andelen studerande som hade invandrarbakgrund eller talade ett främmande språk var stor (43,8 procent). Av dessa var 88,9 procent över 18 år.

Utbildningsanordnarna hade lyckats bäst med att beakta de särskilda behoven i den handledande utbildningen bland dem som hade gått ut grundskolan samma år som de sökte till denna utbildning. Denna grupp hade också haft mest nytta av utbildningen. Enligt dem som besvarade enkäten var utbildningen till nytta även för andra ungdomar som av en eller annan anledning stod utanför utbildning. Detta gällde också vuxna invandrare.

Av dem som avlade bara en del av den handledande utbildningen (under 60 kompetenspoäng) började en tredjedel studera för en yrkesinriktad grundexamen vid en läroanstalt eller genom läroavtalsutbildning. En liten del av dem övergick till någon annan utbildning. För många fattades denna information, eftersom utbildningsanordnarna inte hade gjort sig redo att samla in den. De som besvarade enkäten ansåg att övergångarna mellan utbildningarna i

alla fall löpte smidigt. Av dem som avlade den handledande utbildningen i sin helhet övergick mer än hälften till att avlägga en yrkesinriktad grundexamen eller till någon annan utbildning eller aktivitet. Information om vad de studerande gjorde efter utbildningen fanns inte tillgänglig för alla.

De svarande ansåg att ansöknings- och urvalsförfarandena för den handledande utbildningen lyckades rätt så väl, men det förekom också kritik av dem bland de fria kommentarerna. Man ansåg att den handledande utbildningen sett ur ett helhetsperspektiv fungerar väl, trots att den grupp studerande som tar del av denna utbildning sannolikt är en mer krävande grupp. De utbildningsgrunder som Utbildningsstyrelsen fastställt kunde tillämpas väl i fråga om de studerandes flexibla studievägar.

Den information som enkäten gav visade att den handledande utbildningen är en fungerande helhet, som hjälper många studerande som befinner sig i ett övergångsskede framåt på sin studieväg. Utbildningsanordnarna angav att de utvecklar utbildningen, och de gav också förslag på hur de författningar och grunder som gäller utbildningen kan förbättras.

ESIPUHE

Käsillä oleva selvitys liittyy ammatillisen peruskoulutuksen valmentavien ja valmistavien koulutusten uudistukseen, joka toteutettiin vuonna 2015. Eri kohderyhmille tarkoitetuista valmentavista ja valmistavista koulutuksista muodostettiin kaksi uutta koulutusta: Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus (VALMA) ja Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus (TELMA). Tässä selvityksessä näistä koulutuksista käytetään nimityksiä Valma-koulutus ja Telma-koulutus.

Valmentavia koulutuksia koskevat säädösmuutokset hyväksyttiin ja vahvistettiin ammatillista peruskoulutusta koskevaan lakiin maaliskuussa 2015 (laki 246/2015 ja asetus 329/2015). Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää valmentavien koulutusten järjestämistä koskevista luvista. Opetushallitus antoi 9.4.2015 määräykset valmentavien koulutusten perusteista, jotka tulivat voimaan 1.8.2015. Valma-koulutuksen laajuus on 60 osaamispistettä, ja opiskeluaika on pääsääntöisesti yksi vuosi.

Säädösvalmistelun aikana eduskunnan sivistysvaliokunta edellytti, että uudistuksen toimeenpanoa ja vaikuttavuutta tulee seurata ja että hallitus antaa selvityksen asiasta keväällä 2017 (Sivistysvaliokunnan mietintö, 2015). Seurantatiedon hankintaa varten Opetushallitus toteutti sähköisen kyselyn Valma-koulutuksen ensimmäisen lukuvuoden 2015–2016 jälkeen (14.9.2016, 9/2016). Kyselyn avulla saatiin tietoja Valma-koulutukseen osallistuneiden opiskelijoiden määrästä sekä heidän taustoistaan ja jatkoväylistään. Kyselyn tulokset on raportoitu tässä ”Valmasta vauhtia” -julkaisussa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö hyödyntää kyselyn tuloksia laatiessaan selvitystä sivistysvaliokunnalle uudistuksen toimeenpanosta ja vaikuttavuudesta.

Opetushallitus toivoo, että tämän selvityksen tuloksista on hyötyä eri viranomaistahoille ja koulutuksen järjestäjille. Opetushallitus kiittää kaikkia laajaan kyselyyn vastanneita ammatillisen koulutuksen järjestäjiä sekä valmentavien koulutusten vastuuhenkilöitä, opettajia ja yhdyshenkilöitä.

1. KYSELYN TAUSTA

Opetushallituksen toteuttama kysely kohdistui Valma-koulutukseen, joka on yhden lukuvuoden mittainen tutkintoon johtamaton koulutuskokonaisuus. Se on tarkoitettu ensisijaisesti vailla toisen asteen tutkintoa oleville, perusopetuksen päättäneille nuorille. Koulutukseen voivat kuitenkin osallistua myös aikuiset, jotka tarvitsevat valmiuksia ammatilliseen peruskoulutukseen siirtymiseksi. Koulutuksen tavoitteena on antaa valmiuksia hakeutua ammatilliseen peruskoulutukseen sekä vahvistaa edellytyksiä suorittaa ammatillinen perustutkinto. Valma-koulutuksen opiskelijaksi valittavalla tulisi (opiskelijaksi ottamisen perusteita koskevan säädöksen mukaan) olla tavoitteena hakeutua suorittamaan ammatillista perustutkintoa.

Valma-koulutus on tyypiltään ”non-stop-koulutusta”. Opiskelijat voivat aloittaa sen kesken lukuvuoden ja myös lopettaa, jos he ovat saaneet riittävät valmiudet ja siirtyvät muualle opiskelemaan. Näin ollen koulutuksen pituus vaihtelee yksilöllisesti. Myös tutkintokoulutuksessa oleva opiskelija voi siirtyä kesken tutkinto-opintojen Valma-koulutukseen hankkimaan tarvittavia valmiuksia.

Kyselyn kohderyhmänä olivat ne 51 ammatillisen koulutuksen järjestäjää, joille opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi Valma-koulutuksen järjestämisluvan lukuvuodesta 2015–2016 alkaen. Lisäksi yksi uusi ammatillisen koulutuksen järjestäjä sai luvan 1.8.2016 lukien.

Uuteen Valma-koulutukseen yhdistettiin osaamista esimerkiksi seuraavista aiemmista, eri kohderyhmille tarkoitetuista koulutuksista: ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus, maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus, kotitalousopetus (talouskoulu) ja vammaisten opiskelijoiden valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus.

Uudistus vaikutti erityisesti kohderyhmien ohjaukseen ja koulutukseen hakeutumiseen. Siksi oli tarpeen selvittää, miten eri kohderyhmien yhdistäminen koulutuksessa onnistui ja miten erilaisille opiskelijoille saatiin rakennettua yksilöllisiä ja joustavia opintopolkuja kohti ammatillista koulutusta ja työelämää. Tiedonkeruun tavoitteena oli lisäksi selvittää koulutuksen järjestäjien kantaa koulutuksen toimeenpanon ja uudistuksen onnistumisesta sekä kerätä mahdollisia kehittämiskohteita koulutuksen järjestämiseen.

Opetushallituksen päättämässä valmentavien koulutusten perusteissa (Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus, OPH 5/011/2015) määrätään koulutuksen muodostuminen, koulutukseen sisältyvät koulutuksen osat ja niiden laajuus osaamispisteinä sekä koulutuksen osien osaamistavoitteet ja osaamisen arviointi. Koulutus muodostuu yhdestä pakollisesta ja viidestä valinnaisesta koulutuksen osasta. Koulutuksen osien laajuudet voivat eri opiskelijoilla vaihdella perusteissa määrättyissä rajoissa sen mukaan, mikä on opiskelijan henkilökohtainen opintosuunnitelma ja tarve.

Tämän kyselyn avulla haluttiin myös saada tietoa koulutuksen perusteiden sovellettavuudesta koulutuksen järjestäjien ja erilaisten opiskelijoiden tarpeisiin. Samalla kerättiin myös tietoa siitä, miten siirtymät ja jatkopolut Valma-koulutuksen aikana ja sen jälkeen onnistuivat. Keskeistä uudistuksessa oli, että opiskelija voisi jo valmentavan koulutuksen aikana siirtyä suorittamaan ammatillista perustutkintoa joko oppilaitosmuotoisena koulutuksena tai

oppisopimuskoulutuksena, jos opiskelijan valmiudet riittävät ja koulutuksen järjestäjällä on vapaita aloituspaikkoja. Tiedot näistä opiskelijan poluista ovat koulutuksen vaikuttavuuden kannalta tärkeitä.

Kyselyn ulkopuolelle jätettiin erityisopetuksena järjestettävät valmentavat koulutukset eli erityisopetuksen erityisenä koulutustehtävänä järjestettävä Valma-koulutus ja työhön ja itsenäiseen elämään valmentava Telma-koulutus. Opetus- ja kulttuuriministeriö teetti erityisopetuksen tarpeesta ja saatavuudesta erillisen, keväällä 2016 valmistuneen selvityksen (Selvitys vaikeimmin vammaisten erityisopetuksen tarpeesta, Opetus- ja kulttuuriministeriö 23.5.2016, OwlGroup).

2. KYSELYN TOTEUTUS, RAKENNE JA VASTAAJAT

Valma-kyselystä lähetettiin ammatillisen koulutuksen järjestäjille ennakkotiedote kesäkuussa 2016, kuukautta ennen kyselyn lähettämistä. Samalla koulutuksen järjestäjiä pyydettiin ilmoittamaan yhteyshenkilö, johon kyselyn toteuttamista koskeissa asioissa voidaan olla yhteydessä. Kysely lähetettiin syyskuussa 2016 kaikille koulutuksen järjestäjille, joille oli 1.8.2015 lukien myönnetty Valma-koulutuksen järjestämislupa. Samalla kysely lähetettiin kesäkuussa ilmoitetuille yhteyshenkilöille.

Kysely toteutettiin sähköisesti Webropol-kyselynä. Vastaukset kerättiin koulutuksen järjestäjiltä, ja kyselyn saatekirjeessä vastaajia ohjeistettiin sopimaan vastauksista oman organisaation Valma-koulutuksen parissa toimivien kesken. Sähköisen kyselyn lisäksi vastaajilta kysyttiin lisäselvityksiä puhelimitse tai sähköpostitse. Kun tieto perustuu lisäselvitykseen, on se tekstissä erikseen mainittu.

Kysely koostui 34 kysymyksestä. Osa kysymyksistä oli moniosaisia, joten vastattavia kohtia oli enemmän. Kyselyllä kartoitettiin ensinnäkin määrällisiä asioita, kuten opiskelijoiden määrää Valma-koulutuksessa lukuvuonna 2015–2016, opiskelijoiden taustaa, toteutettuja ohjaus- ja tukitoimia sekä suoritettuja opintoja. Lisäksi kysyttiin koulutuksen järjestäjien arvioita koulutuksen onnistumisesta sekä käytänteiden toimivuudesta. Arviointeihin käytettiin kuusiportaista asteikkoa (0, 1–5), jossa vastaus 0 tarkoitti ”en osaa sanoa” ja arvo 1 tarkoitti ”erittäin huonosti”, arvo 2 ”huonosti”, arvo 3 ”kohtalaisesti”, arvo 4 ”hyvin” ja arvo 5 ”erittäin hyvin”. Useassa kohden oli mahdollisuus antaa avoin vastaus joko tarkentavaan kysymykseen tai kysymykseen koulutuksen eri kehittämiskohteista.

Kyselyyn vastasi 43 ammatillisen koulutuksen järjestäjää, joista yksi oli ammatillinen erityisoppilaitos. Valma-koulutuksen koulutustehtävä oli myönnetty kuudelle erityisoppilaitokselle, joista viidessä sitä ei kuitenkaan järjestetty. Lisäksi kaksi muuta ammatillisen koulutuksen järjestäjää ilmoitti, etteivät ne olleet järjestäneet Valma-koulutusta. Kun mukaan lasketaan vain ne koulutuksen järjestäjät, joilta ei erikseen saatu tietoa siitä, ettei koulutusta olisi järjestetty, saadaan vastausprosentiksi 98 (43/44). Vastauksien voi tältä osin sanoa antavan kattavan kuvan Valma-koulutuksen tilasta.

Seuraavissa luvuissa vastaukset käsitellään kyselyn rakenteen mukaisessa järjestyksessä.

3. KYSELYN TULOKSET

3.1 Opiskelijoiden lukumäärä

Valma-koulutuksen voi käytännössä aloittaa mihin aikaan lukuvuodesta tahansa, ja jatko-opintoihin voi siirtyä heti, kun opiskelijalla on siihen valmiudet. Osa opiskelijoista aloittaa koulutuksen syksyllä ja suorittaa sen lukuvuoden aikana loppuun. Osa kuitenkin aloittaa myöhemmin, ja osa saattaa suorittaa vain osan koko koulutuksen laajuudesta (60 osp.). Tämän vuoksi Valma-koulutuksen opiskelijoiden lukumäärä voi vuoden aikana vaihdella paljonkin. **Kysymyksessä 4** pyydettiin ilmoittamaan Valma-koulutukseen lukuvuonna 2015–2016 osallistuneiden opiskelijoiden lukumääriä eri kriteerein.

TAULUKKO 1: LUKUVUONNA 2015–2016 VALMA-KOULUTUKSEEN OSALLISTUNEIDEN LUKUMÄÄRIÄ

Selite	Lukumäärä	%, kun n = 4 859
Kaikki lukuvuonna 2015–2016 Valma-koulutukseen osallistuneet	4 859	100 %
Laskentapäivän (20.09.2015) jälkeen aloittaneita	1 897	39,0 %
Valma-koulutuksessa alle 60 osp. suorittaneita	3 337	68,5 %
Yli 18-vuotiaita	2 563	52,7 %
Naisia	2 602	53,6 %

Tuloksen mukaan lukuvuonna 2015–2016 Valma-koulutukseen osallistuneita oli yhteensä 4 859 henkilöä. Lukuvuoden alun jälkeen aloittaneita oli 39 prosenttia eli kaksi viidennestä. Alle 60 osaamispistettä suorittaneita eli lukuvuoden aikana muuhun koulutukseen siirtyneitä tai koulutuksen kokonaan keskeyttäneitä oli 68,5 prosenttia kaikista opiskelijoista. (Taulukko 1.)

Lukuvuoden alun jälkeen aloittaneiden suhteellisen suuri osuus ja alle 60 osaamispistettä suorittaneiden hyvin suuri osuus vastaavat koulutuksen tavoitetta. Sen mukaan Valma-koulutuksen aloitus voi olla joustavaa, kuten myös jatko-opintoihin siirtyminen, kun valmiudet on saavutettu. Alle 60 osaamispistettä suorittaneiden siirtymistä kysyttiin tarkemmin kysymyksessä 24.

3.1.1 Yhteenvetoa määrällisistä tuloksista

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavassa koulutuksessa eli Valma-koulutuksessa oli kyselyn mukaan koko lukuvuoden 2015–2016 aikana yhteensä 4 859 opiskelijaa. Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä lupa Valma-koulutuksen järjestämiseen oli 51:llä ammatillisen koulutuksen järjestäjällä. Niistä kuusi koulutuksen järjestäjää oli ammatillisen erityisoppilaitoksen ylläpitäjiä, joilla oli lupa järjestää myös työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaa Telma-koulutusta, ja kuusi oli muita ammatillisen koulutuksen järjestäjiä, joilla on erityisenä koulutustehtävänä opiskelijamäärän osalta rajattu erityisopetus. Kyselyyn vastasi 43 ammatillisen koulutuksen järjestäjää.

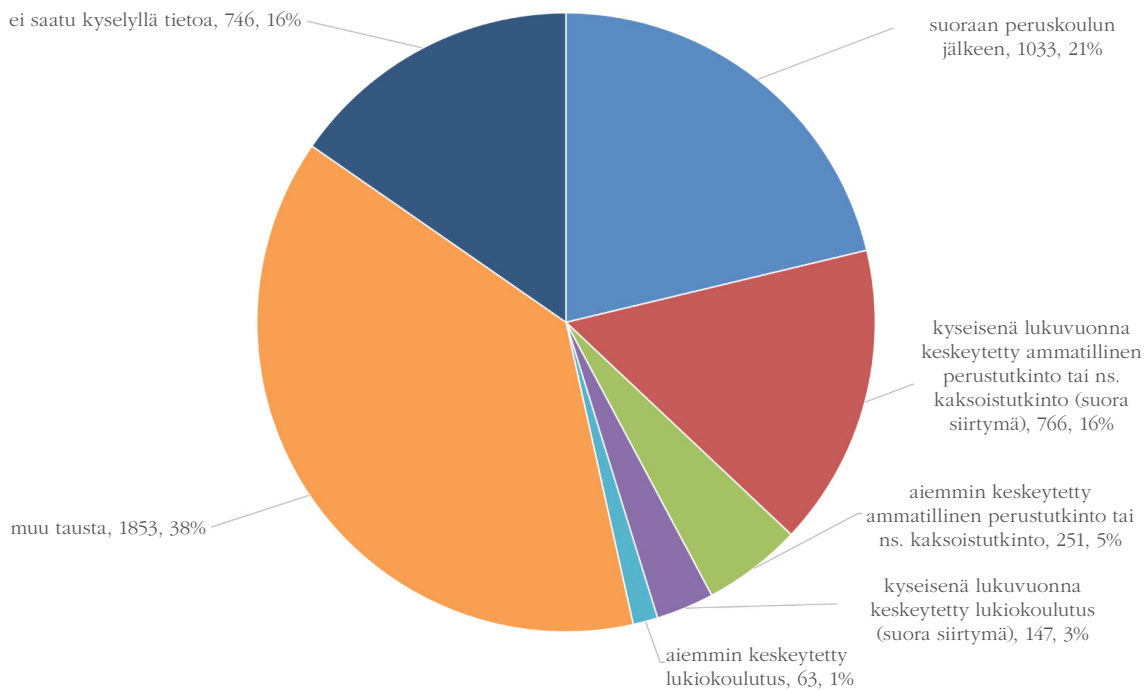
39 prosenttia kaikista lukuvuonna 2015–2016 Valma-koulutukseen osallistuneista opiskelijoista (n = 4 859) aloitti opinnot vasta lukuvuoden alun jälkeen. Yhteensä 1 897 opiskelijaa aloitti koulutuksen laskentapäivän (20.9.2015) jälkeen. Koulutus on joustavaa: opiskelija voi siirtyä tutkintokoulutuksesta Valma-koulutukseen lisävalmiuksia tarvitessaan ja Valma-koulutuksesta tutkintokoulutukseen tai oppisopimuskoulutukseen, jos valmiudet ovat hyvät ja vapaita paikkoja on tarjolla. Tuloksen perusteella voi todeta, että tässä mielessä koulutuksen joustavuus on toiminut. Siirtymiä koulutuksesta toiseen oli hyvin paljon.

Vuoden kestävän koulutuksen koko laajuus on 60 osaamispistettä, mutta kaikista lukuvuonna 2015–2016 opiskelleista lähes 70 % suoritti alle 60 osaamispistettä. Se voi osoittaa koulutuksen joustavuutta ja valinnaisuutta, varsinkin, jos heillä oli toimiva jatkosuunnitelma. Lukuvuoden alun jälkeen aloittaneiden suhteellisen suuri osuus ja alle 60 osaamispistettä suorittaneiden hyvin suuri osuus vastaavat koulutuksen tavoitetta. Sen mukaan Valma-koulutuksen aloitus voi olla joustavaa, kuten myös jatkoluille siirtyminen, kun valmiudet on saavutettu. Alle 60 osaamispistettä suorittaneiden siirtymistä kysyttiin tarkemmin kysymyksessä 24. Suorittamalla 30 osaamispistettä saa yhteishakuun kuusi lisäpistettä, mikä varmasti vaikutti Valma-koulutuksen vain osittain suorittaneiden määrään.

3.2 Opiskelijoiden taustat

Valma-koulutukseen voidaan valita opiskelija, joka ei ole peruskoulun jälkeen suorittanut toisen tai korkeamman asteen tutkintoa eikä muuta valmentavaa koulutusta kotimaassa eikä ulkomailla. Aiemman tutkinnon tai koulutuksen kotimaassa tai ulkomailla suorittanut henkilö voidaan valita Valma-koulutukseen kuitenkin silloin, jos se on jatko-opintovalmiuksien hankkimiseksi erityisestä syystä perusteltua.

Kysymyksessä 5 pyydettiin ilmoittamaan taustoiltaan erilaisten opiskelijoiden lukumäärät. Vastajat ohjeistettiin laskemaan mukaan kaikki koulutukseen osallistuneet opiskelijat. Siitä huolimatta taustoja ilmoitettiin vain 4 113 opiskelijan osalta, mikä on noin 85 prosenttia kaikista opiskelijoista. Syytä siihen, miksi kaikista opiskelijoista ei vastauksissa kerrottu taustatietoja, ei ole tiedossa. Prosenttiosuudet on laskettu suhteessa kaikkiin lukuvuonna 2015–2016 Valma-koulutukseen osallistuneisiin opiskelijoihin (4 859).

KUVIO 1: OPISKELIJOIDEN TAUSTAT (N = 4 859)

Noin viidenneksellä Valma-opiskelijoista taustana on peruskoulu (21 %). Toinen viidennes (21 %) oli keskeyttänyt ammatillisen peruskoulutuksen tai kaksoistutkinnon (ammatillinen ja lukio) kyseisenä lukuvuonna tai aiemmin. Pieni osa (4 %) Valma-opiskelijoista oli keskeyttänyt lukiokoulutuksen kyseisenä lukuvuonna tai aiemmin. Lähes kahdella viidesosalla (38 %) opiskelijoista on jokin muu kuin kysymyksessä vaihtoehdoksi annettu tausta. (Kuvio 1.) Vastajien mainitsemat esimerkit **muista taustoista** voidaan ryhmitellä seuraavalla tavalla:

- nivelvaiheen koulutuksissa jo tavalla tai toisella mukana olleet (18 mainintaa),
- Suomessa ammattitutkinto-, lukio-, amk- tai yliopisto-opintoja tai tutkinnon suorittaneet (18 mainintaa),
- maahanmuuttajat, jotka ovat tulleet koulutukseen kieliopintoja tai kotoutumiskoulutuksen suorittuaan (16 mainintaa),
- ulkomailla tutkinnon suorittaneet (ammatillinen tutkinto, lukio, amk-tutkinto, yo-tutkinto; 15 mainintaa),
- maahanmuuttajat, joilla ei ole lainkaan koulutusta tai joilla on perusastetta vastaava koulutus kotimaastaan (13 mainintaa),
- työelämästä tulevat tai TE-palveluiden ohjaamana tulleet (12 mainintaa),
- terveyteen liittyvistä syistä tulleet (7 mainintaa),
- välivuotia pitäneet eli pidempään koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olleet (6 mainintaa),
- instituutioista ("suoraan systeemistä") tulleet: taustalla perhe- tai koulukoti, vankila tai etsivä nuorisotyö (4 mainintaa),
- muusta yleissivistävästä koulutuksesta tulleet opiskelijat (3 mainintaa).

Annetuista esimerkeistä kävi ilmi se, että vastaajat ovat kertoneet koulutustaustan lisäksi myös perusteita opiskelijan Valma-koulutukselle.

ETSIVÄ NUORISOTYÖ

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tehtävänä on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivän nuorisotyön pääkohderyhmät ovat 16–20-vuotiaat ja 21–25-vuotiaat. Eri paikkakuntien etsivän nuorisotyön työtavat ja kohteet ovat hyvin vaihtelevia. Nuoria voidaan ohjata esimerkiksi valmentaviin koulutuksiin.

Kysymyksessä 5 haluttiin tietää etsivän nuorisotyön kautta Valma-koulutukseen tulleiden opiskelijoiden määrä. Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää. Vastausten perusteella Valma-koulutukseen tuli etsivän nuorisotyön kautta 134 opiskelijaa eli 3,3 prosenttia kaikista opiskelijoista. Koulutuksen järjestäjistä 17 ilmoitti, ettei heille tullut tätä kautta yhtään opiskelijaa, ja 17 ilmoitti, että opiskelijoita oli tullut alle viisi.

Kolmen koulutuksen järjestäjän Valma-opiskelijoista oli enemmän kuin 10 prosenttia tullut etsivän nuorisotyön kautta. Kahdella näistä etsivän nuorisotyön kautta tulleiden lukumäärä oli suuresta suhteellisesta luvusta huolimatta vain kuusi ja neljä. Sen sijaan yhden koulutuksen järjestäjän etsivän nuorisotyön kautta tulleiden opiskelijoiden lukumäärä kattaa lähes kaksi viidennestä tätä kautta koulutukseen ohjautuneiden opiskelijoiden määrästä. Se oli myös ainoa koulutuksen järjestäjä, jolla etsivästä nuorisotyöstä tulleiden opiskelijoiden lukumäärä oli yli kymmenen.

Vastausten perusteella voi todeta, että vain pieni osa opiskelijoita ohjautuu Valma-koulutukseen etsivän nuorisotyön kautta. Suuri osa etsivän nuorisotyön kautta tulevista opiskelijoista on keskittynyt kyselyn vain yhdelle koulutuksen järjestäjälle.

TOISEN ASTEEN TAI KORKEA-ASTEEN KOULUTUS

Valma-koulutusta ei lähtökohtaisesti ole tarkoitettu aiemmin tutkinnon suorittaneille. **Kysymyksessä 5** kysyttiin myös, kuinka moni aloittaneista opiskelijoista oli aiemmin suorittanut toisen asteen tai korkea-asteen koulutuksen.

Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää. Toisen asteen tai korkea-asteen koulutuksen oli Valma-opiskelijoista suorittanut 446 opiskelijaa eli 10,8 prosenttia niistä, joiden taustatiedot oli ilmoitettu (4 113 opiskelijaa).

Yhdeksällätoista koulutuksen järjestäjällä ei ollut lainkaan tutkinnon suorittaneita opiskelijoita, ja seitsemällä sellaisia oli alle viisi.

Seitsemällä koulutuksen järjestäjällä toisen asteen tai korkea-asteen koulutuksen oli suorittanut yli viidennes opiskelijoista. Näistä kolmella koulutuksen oli suorittanut yli puolet opiskelijoista, yhteensä 104 opiskelijaa. **Kolmen koulutuksen järjestäjän osuus kattaa siis lähes neljänneksen koko toisen asteen tai korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden määrästä.**

Vastausten perusteella voidaan todeta, että suurimmalla osalla koulutuksen järjestäjistä oli vain vähän tai ei ollenkaan toisen asteen tai korkea-asteen koulutuksen suorittaneita opiskelijoita. Nämä opiskelijat olivat keskittyneet muutamalle, pääasiassa isommalle koulutuksen järjestäjälle, joilla heitä oli sekä lukumäärällisesti että suhteellisesti katsottuna paljon.

3.2.1 Yhteenvetoa opiskelijoiden taustoista

Tulosten mukaan viidennes opiskelijoista tuli Valma-koulutukseen suoraan peruskoulun jälkeen (21 %). Toisen viidenneksen taustana oli keskeytynyt ammatillinen perustutkinto tai kaksoistutkinto. Pieni osa (4 %) tuli koulutukseen lukiokoulutuksen keskeyttämisen jälkeen. Vastaajien mukaan lähes 40 prosentilla opiskelijoista oli jokin muu tausta, jotka lisätiedon perusteella usein liittyivät maahanmuuttoon. Muusta taustasta annettujen esimerkkien pohjalta voidaan todeta, että osa opiskelijoista on hyväksytty koulutukseen myös ammatillista peruskoulutusta koskevan lain (630/1998, § 27c) salliman erityisen syyn perusteella. Vastaajat ilmoittivat tässä kohden myös perusteita siitä, miten opiskelija oli päätenyt Valma-koulutukseen. Muutamien opiskelijoiden taustana oli työelämä, useat väluuodet tai laitoksessa oleminen.

Opiskelijoista, joiden taustasta kyselyssä saatiin ilmoitus, vain 2,8 prosenttia oli tullut etsivän nuorisotyön kautta. Tämän työmuodon ja Valma-koulutuksen välistä yhteyttä on ehkä mahdollista vielä parantaa. Tosin etsivän nuorisotyön asiakkaat voivat olla kohderyhmänä haastava.

Lisäksi kerättiin tietoa opiskelijoiden aiemmin suorittamista koulutuksista, sillä Valma-koulutus ei lähtökohtaisesti ole tarkoitettu aiemmin tutkinnon suorittaneille. Niistä opiskelijoista, joiden taustasta koulutuksen järjestäjät ilmoittivat tiedon (4 113), oli 9,2 prosenttia suorittanut aiemmin toisen asteen tai korkea-asteen koulutuksen. Suurimmalla osalla koulutuksen järjestäjistä oli vain vähän tai ei ollenkaan näitä opiskelijoita. Kuitenkin muutaman koulutuksen järjestäjän opiskelijoista oli jopa yli puolet suorittanut aiemmin koulutuksen.

Vaikka taustatietoa ei saatu ihan kaikista opiskelijoista, voidaan olettaa sen kuvaavan melko hyvin koko opiskelijajoukkoa. Sen perusteella lähes puolet opiskelijoista on hyväksytty Valma-koulutukseen ns. ensisijaisin perustein eli heillä ei ole ollut peruskoulun jälkeen tutkintoa tai koulutusta vaan taustalla on jokin keskeytynyt toisen asteen koulutus. Koulutuksen kohderyhmät vaikuttivat valtaosin olevan juuri toivotun kaltaisia, joskin suoraan peruskoulusta tulevien osuus oli vain viidennes opiskelijoista.

MAAHANMUUTTAJATAUSTAISET JA VIERASKIELISET OPISKELIJAT

Yksi niistä aiemmista koulutuksista, joiden osaamistavoitteita otettiin huomioon Valma-koulutusta muodostettaessa, oli maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus. **Kysymyksessä 5** pyydettiin ilmoittamaan maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten (äidinkieli muu kuin suomi, ruotsi tai saame) opiskelijoiden lukumäärä, sukupuoli ja ikä. Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää.

TAULUKKO 2: MAAHANMUUTTAJATAUSTAISET TAI VIERASKIELISET (ÄIDINKIELI MUU KUIN SUOMI, RUOTSI TAI SAAME) OPISKELIJAT

Selite	Lukumäärä	Prosenttiosuus, kun n = 4 859
Kaikki maahanmuuttajataustaiset tai vieraskieliset opiskelijat	2 127	43,8 %
Ikä- ja sukupuoli- ja sukupuolijakauma	Prosenttiosuus, kun n = 2 127	
Yli 18-vuotiaita	1 889	88,9 %
Naisia	1 142	53,7 %
Ei tietoa	34	1,6 %

Kaikista Valma-koulutukseen lukuvuonna 2015–2016 osallistuneista opiskelijoista 43,8 prosenttia oli maahanmuuttajataustaisia tai vieraskielisiä. Heistä lähes 89 prosenttia yli 18-vuotiaita ja vähän yli puolet naisia. Yhdeltä koulutuksen järjestäjältä ei saatu tietoa heidän maahanmuuttajataustaisten tai vieraskielisten opiskelijoidensa ikä- ja sukupuolijakaumasta. Kyseisellä koulutuksen järjestäjällä oli 34 maahanmuuttajataustaista tai vieraskielistä opiskelijaa. (Taulukko 2.)

Yhteensä 35:llä koulutuksen järjestäjällä yli viidesosa kaikista opiskelijoista oli maahanmuuttajataustaisia tai vieraskielisiä. Niistä kolmessatoista paikassa maahanmuuttajataustaisia oli yli puolet. Neljän koulutuksen järjestäjän oppilaitoksissa maahanmuuttajataustaisia tai vieraskielisiä oli yli 90 prosenttia. Näiden neljän koulutuksen järjestäjän maahanmuuttajataustaisten tai vieraskielisten opiskelijoiden lukumäärä kattaa noin kymmenesosan kaikista maahanmuuttajataustaisista tai vieraskielisistä Valma-koulutuksen opiskelijoista. Kahdella järjestäjällä ei ollut yhtään maahanmuuttajataustaista tai vieraskielistä opiskelijaa.

Kuudentoista koulutuksen järjestäjän maahanmuuttajataustaisista tai vieraskielisistä Valma-opiskelijoista yli 95 prosenttia oli yli 18-vuotiaita, yhdessätoista paikassa täysi-ikäisiä olivat kaikki. Vain kahdella järjestäjällä yli 18-vuotiaiden osuus maahanmuuttajataustaisista opiskelijoista oli alle 80 prosenttia, niissäkin kuitenkin yli 50 prosenttia.

Naisten ja miesten osuudet maahanmuuttajataustaisista tai vieraskielisistä Valma-opiskelijoista jakautuivat järjestäjittäin melko tasaisesti. Yhdellä koulutuksen järjestäjällä kaikista maahanmuuttajataustaisista tai vieraskielisistä opiskelijoista vain 5 prosenttia oli naisia. Kaikkiaan kuudella koulutuksen järjestäjällä naisia oli alle puolet kaikista maahanmuuttajataustaisista tai vieraskielisistä Valma-opiskelijoista.

3.2.2 Yhteenvetoa maahanmuuttajataustaisista tai vieraskielisistä opiskelijoista

Maahanmuuttajataustaisia tai vieraskielisiä opiskelijoita oli kaikista lukuvuoden 2015–2016 Valma-opiskelijoista 43,8 prosenttia (2 127 opiskelijaa). Koska Valma-koulutus korvasi myös aiemman maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen, oli kiinnostavaa tietää, minkä osuuden tämä ryhmä muodostaa Valma-koulutuksen opiskelijoista.

Pienellä osalla koulutuksen järjestäjistä maahanmuuttajataustaiset opiskelijat muodostivat yli puolet kaikista Valma-koulutuksen opiskelijoista. Muutamasta näistä olivat aikuiskoulu-

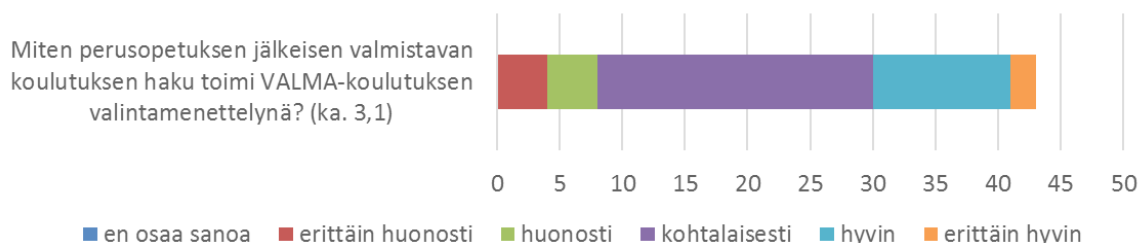
tuksen järjestäjiä, joiden järjestämä aiempi valmentava koulutus oli suunnattu yksinomaan maahanmuuttajille. Samaa osoittaa se, että lähes 90 prosenttia maahanmuuttajataustaisista tai vieraskielisistä opiskelijoista oli yli 18-vuotiaita. Kyselyssä olisi voitu laajentaa ikäkysymystä myös yli 20- tai yli 25-vuotiaiden määrään. Nyt ei varsinaisen aikuisväestön määrää saatu tässä selville.

Maahanmuuttajataustaiset ja vieraskieliset opiskelijat jakaantuivat Valma-koulutuksen järjestäjien kesken tasaisesti lukumäärän, iän ja sukupuolen mukaan. Silti muutama koulutuksen järjestäjä erottui joukosta hyvin suurella maahanmuuttajataustaisten tai vieraskielisten opiskelijoiden osuudella. Näiden koulutuksen järjestäjien joukossa on opiskelijamäärältään isoja, keskisuuria ja pieniä järjestäjiä.

3.3 Opiskelijavalinta

Perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen hakua käytettiin keväällä 2015 ensimmäistä kertaa myös haettaessa Valma-koulutukseen. Samalla kertaa oli mahdollista hakea myös muihin perusopetuksen jälkeisiin valmistaviin ja valmentaviin koulutuksiin. Hausssa oli käytössä yhteinen hakulomakepohja, jolla koulutuksen järjestäjä saattoi perustietojen lisäksi kysyä myös muita valinnan kannalta tarpeellisia tietoja.

Kysymys 6 koski sitä, miten perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen haku toimi Valma-koulutuksen valintamenettelynä. Haun toimivuutta arvioitiin asteikolla 1–5, jossa arvo 1 tarkoittaa ”erittäin huonosti” ja arvo 5 ”erittäin hyvin”. Kysymykseen oli mahdollista vastata myös arvolla 0 eli ”en osaa sanoa”. Arvioiden keskiarvo on laskettu vain vastauksista 1–5.

KUVIO 2: PERUSOPETUKSEN JÄLKEISEN HAUN TOIMIVUUS VALMA-KOULUTUKSEN VALINTAMENETTELYNÄ

Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää. Perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen haun arvioitiin toimineen **kohtalaisesti** (arviointien ka. 3,1) Valma-koulutuksen hakumenettelynä. Neljä koulutuksen järjestäjää arvioi haun toimineen erittäin huonosti (arvo 1), ja yksi koulutuksen järjestäjä arvioi sen toimineen erittäin hyvin (arvo 5). (Kuvio 2.)

HAUN KEHITTÄMINEN

Avoimessa kysymyksessä 7 kysyttiin, miten perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen hakua voisi kehittää. Kysymykseen vastasi 42 koulutuksen järjestäjää. Eniten vastauksissa ehdotettiin muutoksia hakuaikaan sekä toivottiin haun yhdistämistä yhteishakuun. Avoimet vastaukset voidaan ryhmitellä seuraavasti:

Hakuaika (30 mainintaa)

- Aikataulu on tiukka, eikä valintahaastattelujen ja -kokeiden järjestämiseen ole riittävästi aikaa.
- Nuorille tieto opiskelun aloittamisesta tulee liian pian, eivätkä he ehdi selvittää muuttoon liittyviä asioita.

Haun yhdistäminen (16 mainintaa)

- Valman hakuaika alkaa ennen tietoa tutkintoon johtavista koulutuksista. Tämä johtaa siihen, että nuoret hakevat Valma-koulutukseen varmuuden vuoksi.
- Valman pitäisi olla yksi hakuvaihtoehto muiden rinnalla.

Tekninen toteutus (14 mainintaa)

- Opintopolku on liian mekaaninen, eikä palvele koulutuksen järjestäjää. Oppilaitoksilla on rinnalla omat järjestelmänsä.
- Opintopolku ei anna pisteytystä eikä kerro todistusten arvosanoja automaattisesti.
- Hakulomake ei ole tarpeeksi selkeä erityisesti maahanmuuttajien näkökulmasta.
- Hakulomakkeessa ei kysytä tarkemmin koulutukseen hakeutumisen syytä.
- Tieto hakemisesta ja valinnoista ei kulje oppilaitosten välillä riittävän hyvin. Se estää myös yhteistyön haastattelujen ym. järjestämisessä.
- Opintopolku ei tarkasta hakijan Valma-kelpoisuutta.

Joustava ja jatkuva haku (9 mainintaa)

- Useat opiskelijat hakeutuvat koulutukseen joustavasti ja jatkuvasti.
- Vaikka jatkuva ja joustava haku on mahdollista, se voi tuottaa hankaluuksia koulutuksen järjestäjän resurssien puutteen takia.

Ohjaus ja tiedottaminen (9 mainintaa)

- Toivotaan enemmän tiedotusta itse koulutuksesta ja myös hakuprosessista, esimerkiksi YouTube-videoita.

Haun säännöt (5 mainintaa)

- Kaikki oppilaitokset eivät noudata oppilaaksi ottamisen aikatauluja. Tämä johtaa opiskelijoiden "shoppailemiseen" oppilaitosten välillä. Se aiheuttaa turhaa työtä koulutuksen järjestäjille.
- Opiskelijan merkitsemää oppilaitosten suosiojärjestystä tulee noudattaa, niin että ensimmäisellä sijalla oleva oppilaitos saa oikeuden valita.

Valtakunnallinen kielikoe (1 maininta)

- Ehdotetaan valtakunnallista kielikoetta.

VALINNAN KRITEERIT

Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa (L630/1998, § 27c) säädetään Valma-koulutukseen pääsyn kriteerit, mutta lisäksi koulutuksen järjestäjät määrittelevät niitä itse. **Avoimessa kysymyksessä 8** pyydettiin ilmoittamaan, mitkä olivat keskeisimmät valinnan kriteerit, joita koulutuksen järjestäjä käytti opiskelijavalinnassa. Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää. Vastauksissa mainittiin seuraavia valinnan kriteereitä:

- kielitaito (29 mainintaa)
- ilman toisen asteen koulutusta oleminen (20 mainintaa)
- hakijan tavoitteet ja motivaatio (17 mainintaa)
- kiinnostus ammatilliseen peruskoulutukseen (14 mainintaa)
- ilman muuta opiskelupaikkaa oleminen (13 mainintaa)
- peruskoulun suorittaminen (9 mainintaa)
- ohjauksen tai erityisen tuen tarve (8 mainintaa)
- koulutuksen tarve, hyöty ja sopivuus suhteessa muihin koulutuksiin (8 mainintaa)
- riittävä opiskelu- tai koulukuntoisuus (esim. terveydentila ja kyky opiskella ryhmässä ja itsenäisesti) (6 mainintaa)
- rahoitus, oleskelulupa, kotoutus (5 mainintaa)
- säädösten kriteerit, ei omia lisäkriteerejä (4 mainintaa)
- ei riittävää kielitaitoa (2 mainintaa)
- ikä (2 mainintaa)
- kaikki otettiin sisään (1 maininta).

Hakijan tavoitteet ja motivaatio, järjestäjän tilanne koulutuspaikkojen suhteen ja kiinnostus ammatilliseen peruskoulutukseen mainittiin vastauksissa usein valinnan kriteereinä. Osassa vastauksista valinnan kriteeriksi ilmoitettiin riittävä opiskelukunto. Vastaavasti toisissa vastauksissa valinnan kriteerinä pidettiin erityisen tuen tai ohjauksen tarvetta. Useimmat järjestäjät edellyttivät tiettyä opetuskielen taidon tasoa. Seitsemän koulutuksen järjestäjää vastasi valinnan kriteerinä olleen koulutuksen tarve, hyöty tai sopivuus, näitä kriteerejä tarkemmin avaamatta.

HAKIJAN TAVOITE HAKEUTUA AMMATILLISEEN PERUSKOULUTUKSEEN

Valma-koulutukseen opiskelijaksi valittavalla tulisi olla (opiskelijaksi ottamisen perusteita koskevan säädöksen mukaan) tavoitteena hakeutua suorittamaan ammatillista perustutkintoa. **Kysymyksessä 9** pyydettiin ilmoittamaan, varmensiko koulutuksen järjestäjä hakuvaiheessa, että hakijan tarkoituksena on myöhemmin hakeutua suorittamaan ammatillista perustutkintoa.

Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää. Lähes kaikki, eli 39 koulutuksen järjestäjää, olivat hakuvaiheessa varmentaneet, että hakijan tavoitteena oli hakeutua myöhemmin suorittamaan ammatillista perustutkintoa.

Jos hakijan tavoitetta ei ollut kysytty, koulutuksen järjestäjiltä tiedusteltiin siihen syytä. Neljä koulutuksen järjestäjää ilmoitti seuraavat syyt (alla suorat lainaukset):

- ”Opintopolun hakulomakkeessa ei erikseen kysytty asiaa.”
- ”Ennen valintaa emme pystyneet järjestämään riittävästi resurssia haastatteluille. Tavoitteista keskusteltiin opiskelun alkaessa ja yhdessä opiskelijan kanssa mietittiin sopiva opiskelupolku. Jotkut ohjattiin suoraan ammatilliseen koulutukseen, jos valmiudet olivat riittävät.”
- ”Myös lukio jatko-opintoväylänä on pidetty vaihtoehtona Valma-koulutuksen jälkeen.”
- ”Aloitimme koulutuksen uutena, joten meillä ei ollut vielä kokemusta.”

VALINTATAPA

Koulutuksen järjestäjät päättivät itse, miten kaikkien hakeneiden joukosta valittiin Valma-koulutukseen pääsevät opiskelijat. **Kysymyksessä 10** kysyttiin, järjestikö koulutuksen järjestäjä valintakokeen tai valintahaastattelun.

Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää. Niistä 9 oli järjestänyt sekä valintakokeen että haastattelun. 34 koulutuksen järjestäjää piti ainakin valintahaastattelun, ja 9 järjesti valintakokeen.

VIERASKIELISTEN HAKIJOIDEN KIELITAITO

Valma-koulutuksen perusteiden mukaan vieraskielisten opiskelijoiden kielitaidon tulisi olla tasoa A2.2. **Kysymyksessä 11** tiedusteltiin, edellyttivätkö koulutuksen järjestäjät hakijoilta tätä. Samalla kysyttiin, todensivatko koulutuksen järjestäjät kielitaidon ja jos todensivat, miten.

Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää, joista kaksi ilmoitti, ettei vieraskielisiä hakijoita ollut. Loput 41 koulutuksen järjestäjää todensivat kielitaidon tason.

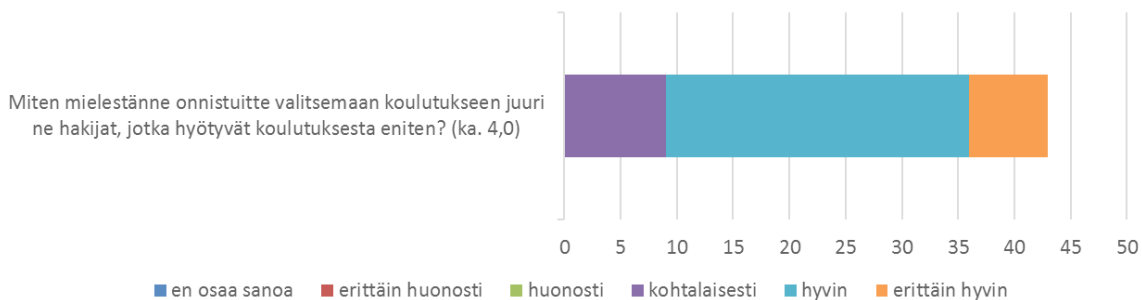
Kaikki järjestäjät, jotka vastasivat todentaneensa kielitaidon, vastasivat myös tarkentavaan kysymykseen siitä, miten kielitaito oli tarkistettu. Kaikista vastauksista ei käy esiin, miten vastauksessa lueteltuja eri tapoja käytettiin yhdessä. Osassa vastauksista eri tavat kuitenkin esiteltiin käytettäväksi joko yhdessä tai vaihtoehtoisina tapoina.

Yleisin vastaus oli **kielitaitotesti tai -koe joko pelkästään tai haastattelun yhteydessä**.

Haastattelua käytettiin kielitaidon todentamisen tapana myös yksinään. Kolmas yleinen mainittu tapa oli **kielitaitotodistus**. Vähemmän mainittuja tapoja olivat muut todistukset (kotoutumiskoulutuksen todistus, peruskoulun päättötodistus) sekä ”kotokoulutuksen kouluttajien arvio”, ”hakijan oma arvio” ja ”asiaa kysyttiin lomakkeella”.

ONNISTUMINEN OPISKELIJAVALINNASSA

Kysymyksessä 12 pyydettiin arvioimaan, onnistuivatko koulutuksen järjestäjät omasta mielestään valitsemaan koulutukseen juuri ne hakijat, jotka hyötyvät koulutuksesta eniten. Valinnan onnistumista arvioitiin asteikolla 1–5, jossa arvo 1 tarkoittaa ”erittäin huonosti” ja arvo 5 ”erittäin hyvin”. Kysymykseen oli mahdollista vastata myös arvolla 0 eli ”en osaa sanoa”. Arvioiden keskiarvo on laskettu vain vastauksista 1–5.

KUVIO 3: ONNISTUMINEN OPISKELIJAVALINNASSA

Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää. Opiskelijavalinnan koettiin onnistuneen **hyvin** (arvioiden ka. 4,0). Yhdeksän koulutuksen järjestäjää arvioi opiskelijavalinnan onnistuneen kohtalaisesti. Loput 34 arvioivat opiskelijavalinnan onnistuneen hyvin tai erittäin hyvin. (Kuvio 3.)

VALITSEMATTA JÄÄNEET HAKIJAT JA VALITSEMATTA JÄÄMISEN SYYT

Kysymyksessä 13 pyydettiin ilmoittamaan, oliko esiin tullut jokin tietty toistuva syy tai syitä, miksi jotkut hakijat jäivät valitsematta. Tällä kysymyksellä haluttiin löytää Valma-koulutukseen hakeneiden, mutta valitsematta jääneiden hakijoiden yhteisiä piirteitä.

Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää, joista 35:n mukaan oli olemassa jokin tietty toistuva syy tai syitä, miksi hakijat jäivät valitsematta. Vastaaajien ilmoittamat syyt voidaan ryhmitellä seuraavalla tavalla:

- riittämätön kielitaito (29 mainintaa)
- aiemmin suoritettu toisen asteen tutkinto tai korkea-asteen koulutus (20 mainintaa)
- riittämätön opiskelukunto (7 mainintaa)
- liian suuri tuen tarve, ohjattu Telmaan tai erityisopetuksen Valmaan (5 mainintaa)
- hakijan tavoitteet muualla kuin ammatillisessa peruskoulutuksessa (5 mainintaa)
- opiskelija on saanut tai hänelle on tarjottu opiskelupaikka perustutkinnossa tai toisessa Valmassa (4 mainintaa)
- ei oleskelulupaa (3 mainintaa)
- aiemmin suoritettu valmistava tai valmentava koulutus (3 mainintaa)
- valmiudet perustutkintoon, ohjattu peruskoulutukseen (2 mainintaa)
- liian hyvä kielitaito (2 mainintaa)
- motivaation puute (2 mainintaa)
- väärä ajankohta (2 mainintaa)
- perusopetus suorittamatta (1 maininta)
- korkea ikä (1 maininta).

OHJAUS HAUN JÄLKEEN

Yhteishakuasetuksen (294/2014) mukaan Opetushallituksen tehtävänä on lisäksi tuottaa yhteistyössä opetuksen ja koulutuksen järjestäjien kanssa tietoa, joka edistää opiskelupaikkaa vaille jääneiden hakeutumista koulutukseen ja työelämään.

Kysymyksessä 14 tiedusteltiin, ohjaavatko koulutuksen järjestäjät valitsematta jääneitä hakijoita ja jos, niin miten. Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää, joista 37 ohjasi valitsematta jääneitä hakijoita. Avoimessa miten-kysymyksessä osa järjestäjistä vastasi ennemminkin siihen, mihin valitsematta jääneet opiskelijat oli ohjattu eli kertoivat ohjauksen suunnista. Osa vastasi kertomalla, miten ohjaus toteutettiin eli kertoivat ohjauksen tavoista. Valitsematta jääneitä ohjattiin muuhun koulutukseen (Telma, ammatillinen peruskoulutus) (10 mainintaa), kielikursseille (4 mainintaa), työpajoille ja TE -palveluiden tai muiden palveluiden piiriin (9 mainintaa) sekä opinto-ohjaajan tai muun ohjaavan henkilökunnan luokse (4 mainintaa). Osa opiskelijoista ilmoitettiin etsivään nuorisotyöhön tai heidät ohjattiin sen pariin (7 mainintaa).

Ohjausta toteutettiin useimmin valintahaastattelun yhteydessä (12 mainintaa). Jälkiohjausta hoidettiin joko - puhelimitse (4 mainintaa), henkilökohtaisesti (2 mainintaa) tai valintakirjeessä (2 mainintaa). Myös keskustelu huoltajien tai kodin kanssa mainittiin (2).

Muuta: Kaksi koulutuksen järjestäjää myönsi, ettei ohjaus ole ollut suunnitelmallista. Yksi koulutuksen järjestäjä totesi: "Ohjataan, jos tulee tilanne." Kaksi koulutuksen järjestäjää kertoi, että hakija saa ohjausta, jos hän sitä pyytää. Yksi koulutuksen järjestäjä kertoi, että ohjausta saa haastattelussa. Tilanteessa, jossa hakija ei pääse haastatteluun, hän saa ohjausta, jos hän itse ottaa yhteyttä.

3.3.1 Yhteenvetoa hakeutumisesta ja opiskelijavalinnoista

Perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen yhteinen hakumenettely toimi vastaajien mielestä opiskelijavalinnassa kohtalaisesti. Perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen haku oli keväällä 2015 ensimmäistä kertaa käytössä hakumenettelynä Valma-koulutukseen. Samassa haussa oli mahdollista hakeutua myös muihin perusopetuksen jälkeisiin valmistaviin ja valmentaviin koulutuksiin. Käytössä oli yhteinen hakulomakepohja, jota koulutuksen järjestäjä pystyi opiskelijan perustietojen kysymisen lisäksi muokkaamaan myös muiden valinnan kannalta tarpeellisten tietojen kysymiseen.

Koulutuksen järjestäjät ilmoittivat runsaasti ideoita haun kehittämiseen. Monet ehdottivat haun liittämistä yhteishakuun. Hakuajat saattavatkin muuttua ammatillisen koulutuksen reformin ja lainsäädännön muutoksen yhteydessä. Tiedottamista ja haun teknistä toteuttamista koskevia ehdotuksia tuotiin myös esille. Huolenaihe monilla vastaajilla oli se, etteivät kaikki koulutuksen järjestäjät noudata valintoihin liittyviä aikatauluja, vaan ne ilmoittavat hakijoille valinnasta ennen sovittuja päivämääriä.

Opiskelijat valitaan ammatillista koulutusta koskevan lain (630/1998, § 27c) perusehtojen mukaisesti, mutta lisäksi koulutuksen järjestäjät määrittelevät opiskelijavalinnan kriteerit tarkemmin itse. Avoimella kysymyksellä pyydettiin ilmoittamaan keskeisimmät koulutuksen järjestäjän käyttämät kriteerit. Vastaukset osoittivat, että tarveharkinta oli yleinen kriteeri, muita olivat opiskelupaikan puute, motivaatio, kiinnostus ammatilliseen peruskoulutukseen sekä koulutuksen, ohjauksen tai tuen tarve. Riittävän opiskelukunnan selvittämistä ennen opiskelua pidettiin tärkeänä, tosin sen tutkiminen todettiin joskus vaikeaksi.

Opiskelijavalintaa koskevien säädösten (ks. yllä) mukaan Valma-koulutukseen opiskelijaksi valittavalla tulisi olla tavoitteena hakeutua valmentavan koulutuksen jälkeen suorittamaan ammatillista perustutkintoa. Lähes kaikki vastanneet koulutuksen järjestäjät olivat varmen-

taneet tämän asian hakuvaiheessa. On ymmärrettävää, että valmentavan koulutuksen aikana suunnitelmat saattavat muuttua, mutta sinänsä tavoitetta ja sen noudattamista on pidettävä hyvänä.

Koulutuksen järjestäjät voivat itse päättää, mitä valintatapaa he opiskelijavalinnassa käyttävät. Useimmiten käytettiin valintahaastattelua, jonkin verran valintakoetta. Yhdeksän koulutuksen järjestäjää hoiti valintaa molemmilla tavoilla. Koulutuksen perusteiden mukaan vieraskielisten hakijoiden kielitaidon tulisi olla tasolla A2.2. Kaikki vastanneet koulutuksen järjestäjät, joilla oli vieraskielisiä hakijoita, olivat todentaneet taidon joko kielitaitotestillä tai haastattelussa. Riittävä opetuskielen taito voitiin myös osoittaa kielitaitotodistuksella.

Opetuskielen taidon vaatiminen on tärkeää, sillä koulutuksesta hyötyminen vaatii opiskelijalta riittävää kielitaitoa. Kun aiemmin selvitettiin maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen tilannetta, huomattiin monien opiskelijoiden olleen vailla riittävää opetuskielen taitoa. Heidät oli valittu vaatimatta tätä kielitaitotasoa tai sitä oli ollut vaikea mitata (Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus – Tilannekatsaus lukuvuodesta 2011–2012, Koulutuksen seurantaraportit 2013:2, OPH).

Kokonaisuutena koulutuksen järjestäjät ilmoittivat onnistuneensa opiskelijavalinnoissa hyvin (arviointien ka. 4), eli ne olivat valinneet koulutukseen ne hakijat, jotka hyötyivät koulutuksesta eniten. Koulutuksen soveltuvuutta eri kohderyhmille kysyttiin vielä myöhemmissä kysymyksissä. Valma-koulutukseen valitsematta jättämisen syiksi koulutuksen järjestäjät ilmoittivat mm. riittämättömän kielitaidon (29 mainintaa), aiemmat tutkinnot (20 mainintaa), riittämättömän opiskelukunnon, suuren erityisopetuksen tarpeen sekä hakijan tavoitteiden kohdistumisen muualle.

Suurin osa koulutuksen järjestäjistä myös ohjasi valitsematta jääneitä hakijoita eteenpäin, mutta yhdenmukaisia käytäntöjä tästä ei ole. Ohjausta tehtiin esimerkiksi valintahaastattelun yhteydessä, puhelimitse ja henkilökohtaisesti. Lähtökohtaisesti kaikkia ohjataan jollain tavalla eteenpäin ja ”etsitään paras mahdollinen yhteys jatkoa varten” (erään vastaajan suora lainaus). Vaikka käytännöt poikkeavat, oleellista on kuitenkin se, että ohjausta on tarjolla jokaiselle.

Kyselyn lopun vapaissa kommentteissa tehtiin useita oppilasvalintaan liittyviä huomioita ja ehdotuksia. Useat vastaajat mainitsivat, että hakuaika on liian myöhäinen eikä opintopolku palvele tätä ryhmää. Opintopolun käsitteet olivat vaikeita varsinkin maahanmuuttajataustaisille hakijoille. Kaikki järjestäjät eivät sitoutuneet yhteisiin hakuaikoihin, vaan ilmeni kilpailua opiskelijoista. Toivottiin, ettei erityisoppilaitoksia kohdeltaisi valinnoissa erikseen (niiden Valma-koulutukseen haetaan toisessa haussa ja vähän aiemmin keväällä). Lisäksi toivottiin lisäpisteiden porrastamista osaamispistemäärien mukaan.

3.4 Eri kohderyhmien tarpeiden huomioiminen

Valma-koulutus muodostettiin neljän aiemman valmentavan tai valmistavan koulutuksen pohjalta. Näin ollen nykyisen Valma-koulutuksen kohderyhmä on aiempaa laajempi.

Kysymyksessä 15 pyydettiin arvioimaan, onnistuivatko koulutuksen järjestäjät mielestään huomioimaan eri kohderyhmien erityistarpeet koulutuksessa. Kysymyksessä käytettiin asteikkoa 1–5, jossa arvo 1 vastasi arviota ”erittäin huonosti”, 2 arviota ”huonosti”, 3 arviota

”kohtalaisesti”, 4 arviota ”hyvin” ja 5 arviota ”erittäin hyvin”. Kysymykseen oli mahdollista vastata myös arvolla 0 eli ”en osaa sanoa”. Arvioiden keskiarvo on laskettu vastauksista 1–5.

Kysymyksessä tarjottiin seuraavat seitsemän kohderyhmää:

- perusopetuksen hakuvuonna päättäneet nuoret, jotka tarvitsevat ohjausta ja opiskeluvaihtoehtojen parantamista,
- muut eri syistä koulutuksen ulkopuolella olleet nuoret, jotka eivät olleet löytäneet vielä koulutuspaikkaa,
- alanvaihtajat, uudelleen kouluttautuvat,
- maahanmuuttajanuoret,
- aikuiset maahanmuuttajat,
- erityistä tukea tarvitsevat ja
- oppisopimukseen valmentautuvat.

Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää. Vastausten keskiarvon perusteella koulutuksen järjestäjät onnistuivat huomioimaan tasaisen hyvin lähes kaikki eri Valma-koulutuksen kohderyhmät. Parhaiten onnistuttiin huomioimaan perusopetuksen hakuvuonna päättäneiden nuorten erityistarpeet ja huonoiten oppisopimukseen valmentautuvien erityistarpeet.

Koulutuksen järjestäjät arvioivat onnistuneensa **perusopetuksen hakuvuonna päättäneiden nuorten erityistarpeiden huomioimisessa paremmin kuin hyvin** (arvioiden ka. 4,4). Kolme koulutuksen järjestäjää vastasi arvolla 0 eli ”en osaa sanoa”. Koulutuksen järjestäjiä, jotka arvioivat onnistuneensa hyvin tai erittäin hyvin, oli 36. Kukaan koulutuksen järjestäjä ei arvioinut onnistuneensa huonosti tai erittäin huonosti perusopetuksen hakuvuonna päättäneiden nuorten erityistarpeiden huomioimisessa. (Kuvio 4a.)

Koulutuksen järjestäjät arvioivat onnistuneensa **muiden eri syistä koulutuksen ulkopuolella olleiden nuorten erityistarpeiden huomioimisessa hyvin** (arvioiden ka. 4,1). Kolme koulutuksen järjestäjää vastasi arvolla 0 eli ”en osaa sanoa”. Koulutuksen järjestäjiä, jotka arvioivat onnistuneensa hyvin tai erittäin hyvin, oli 22. Kaksi koulutuksen järjestäjää arvioi onnistuneensa huonosti muista eri syistä koulutuksen ulkopuolella olleiden nuorten erityistarpeiden huomioimisessa. (Kuvio 4a.)

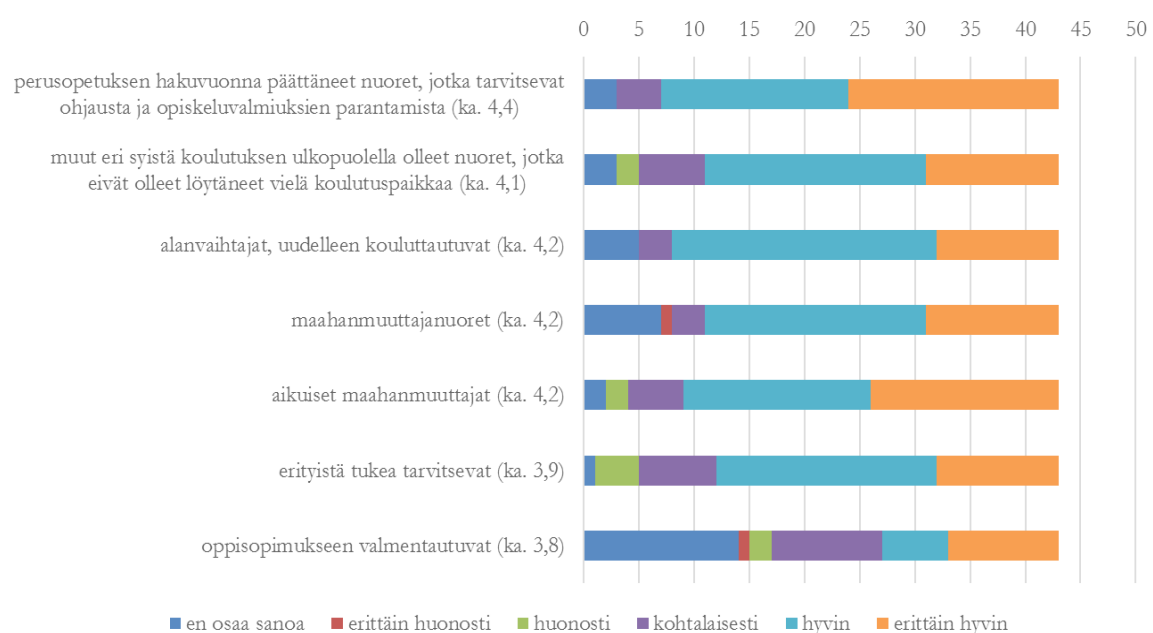
Koulutuksen järjestäjät arvioivat onnistuneensa **alanvaihtajien erityistarpeiden huomioimisessa hyvin** (arvioiden ka. 4,2). Viisi koulutuksen järjestäjää vastasi arvolla 0 eli ”en osaa sanoa”. Koulutuksen järjestäjiä, jotka arvioivat onnistuneensa hyvin tai erittäin hyvin, oli 35. Kukaan koulutuksen järjestäjä ei arvioinut onnistuneensa huonosti tai erittäin huonosti. (Kuvio 4a.)

Koulutuksen järjestäjät arvioivat onnistuneensa **maahanmuuttajanuorten erityistarpeiden huomioimisessa hyvin** (arvioiden ka.4,2). Seitsemän koulutuksen järjestäjää vastasi arvolla 0 eli ”en osaa sanoa”. Koulutuksen järjestäjiä, jotka arvioivat onnistuneensa hyvin tai erittäin hyvin, oli 22. Yksi koulutuksen järjestäjä arvioi onnistuneensa erittäin huonosti maahanmuuttajanuorten erityistarpeiden huomioimisessa. (Kuvio 4a.)

Koulutuksen järjestäjät arvioivat onnistuneensa **aikuisten maahanmuuttajien erityistarpeiden huomioimisessa hyvin** (arvioiden ka. 4,2). Kaksi koulutuksen järjestäjää vastasi arvolla 0 eli ”en osaa sanoa”. Koulutuksen järjestäjiä, jotka arvioivat onnistuneensa hyvin tai erittäin hyvin, oli 34. Kaksi koulutuksen järjestäjää arvioi onnistuneensa aikuisten maahanmuuttajien erityistarpeiden huomioimisessa huonosti. (Kuvio 4a.)

Koulutuksen järjestäjät arvioivat onnistuneensa **erityistä tukea tarvitsevien erityistarpeiden huomioimisessa hyvin** (arvioiden ka. 3,9). Yksi koulutuksen järjestäjä vastasi arvolla 0 eli ”en osaa sanoa”. Koulutuksen järjestäjiä, jotka arvioivat onnistuneensa hyvin tai erittäin hyvin, oli 31. Neljä koulutuksen järjestäjää arvioi onnistuneensa tässä tehtävässä huonosti. (Kuvio 4a.)

Koulutuksen järjestäjät arvioivat onnistuneensa **oppisopimukseen valmentautuvien erityistarpeiden huomioimisessa lähes hyvin** (arvioiden ka. 3,8). Tosin neljatoista koulutuksen järjestäjää vastasi arvolla 0 eli ”en osaa sanoa”. Koulutuksen järjestäjiä, jotka arvioivat onnistuneensa hyvin tai erittäin hyvin, oli 16. Kolme koulutuksen järjestäjää arvioi onnistuneensa huonosti tai erittäin huonosti. (Kuvio 4a.)

KUVIO 4A: VALMA-KOULUTUKSEN ERI KOHDERYHMIEN ERITYISTARPEIDEN HUOMIOIMINEN KOULUTUKSESSA

Kysymyksen 15 yhteydessä pyydettiin myös valitsemaan kohderyhmä, joka hyötyi koulutuksen järjestäjän mielestä Valma-koulutuksesta eniten. Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää. Kysymyksen ajatuksena oli, että vastaajat valitsisivat vain yhden kohderyhmän. Halutessaan koulutuksen järjestäjät pystyivät kuitenkin valitsemaan useamman kuin yhden kohderyhmän. Kaksikymmentäyksi koulutuksen järjestäjää valitsi yhden kohderyhmän, ja loput valitsivat kaksi tai enemmän. Kaksi koulutuksen järjestäjää valitsi kaikki seitsemän kohderyhmää.

Kun tarkastellaan kaikkia kysymykseen tulleita vastauksia, voidaan todeta, että eniten koulutuksesta hyötyivät perusopetuksen hakuvuonna päättäneet nuoret (24 valintaa). Seuraavaksi eniten koulutuksesta hyötyivät muut eri syistä koulutuksen ulkopuolella olleet nuoret (16 valintaa) sekä aikuiset maahanmuuttajat (16 valintaa). Vähiten koulutuksesta hyötyivät erityistä tukea tarvitsevat (6 valintaa) ja oppisopimukseen valmentautuvat (4 valintaa). (Kuvio 4b.)

KUVIO 4B: VALMA-KOULUTUKSESTA ENITEN HYÖTYNYT KOHDERYHMÄ

(kaikki vastaukset)

On hyödyllistä tarkastella erikseen niitä vastauksia, joissa oli valittu **vain yksi kohderyhmä** (21 vastausta). Niiden perusteella koulutuksesta hyötyivät eniten perusopetuksen hakuvuonna päättäneet nuoret (8 valintaa) ja muut eri syistä koulutuksen ulkopuolella olleet nuoret (7 valintaa). Aikuiset maahanmuuttajat (2 valintaa) ja alanvaihtajat (2 valintaa) hyötyivät koulutuksesta keskenään yhtä paljon. Kukaan koulutuksen järjestäjä ei valinnut ainoaksi eniten hyötyneeksi ryhmäksi erityistä tukea tarvitsevia eikä oppisopimukseen valmentautuvia. (Kuvio 4c.)

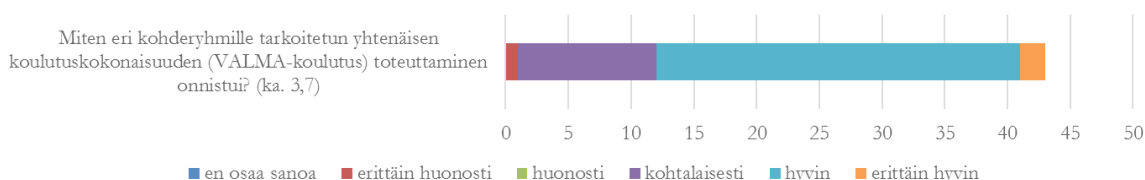
KUVIO 4C: VALMA-KOULUTUKSESTA ENITEN HYÖTYNYT KOHDERYHMÄ

(vastaukset, joissa oli valittu vain yksi kohderyhmä)

KOULUTUKSEN TOTEUTUMINEN KOKONAISUUTENA

Koulutuksen uudistuksessa valmistavan koulutuksen kohderyhmät yhdistettiin, ja koulutuksen järjestäjät tarjoavat nyt yhtä Valma-koulutusta entistä paljon laajemmalle kohderyhmälle. **Kysymyksessä 16** pyydettiin arvioimaan, miten yhtenäisen Valma-koulutuskokonaisuuden toteuttaminen onnistui. Koulutuksen toteuttamisen onnistumista arvioitiin asteikolla 1–5, jossa arvo 1 tarkoittaa ”erittäin huonosti” ja arvo 5 ”erittäin hyvin”. Kysymykseen oli mahdollista vastata myös arvolla 0 eli ”en osaa sanoa”. Arvioiden keskiarvo on laskettu vastauksista 1–5.

Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää, joiden mukaan koulutuskokonaisuuden toteuttaminen eri kohderyhmille sujui **lähes hyvin** (arvioiden ka. 3,7). Koulutuksen järjestäjiä, jotka arvioivat koulutuskokonaisuuden toteuttamisen onnistuneen hyvin tai erittäin hyvin, oli 31. Yksitoista koulutuksen järjestäjää arvioi koulutuskokonaisuuden toteuttamisen onnistuneen kohtalaisesti, ja yksi koulutuksen järjestäjä arvioi sen onnistuneen erittäin huonosti. (Kuvio 5.)

KUVIO 5: YHTENÄISEN KOULUTUSKOKONAISUUDEN ONNISTUMINEN

3.4.1 Yhteenvetoa eri kohderyhmien huomioimisesta ja koulutuksesta kokonaisuutena

Koulutuksen vaikuttavuuden kannalta keskeinen osa kyselyä koski **eri kohderyhmien tarpeiden huomioimista**. Valma-koulutus yhdisti useita aiempia valmentavien koulutusten kohderyhmiä samaan koulutukseen. Kyselyssä jaoteltiin kohderyhmät seitsemään ryhmään.

Koulutuksen järjestäjät ilmoittivat onnistuneensa huomioimaan näistä ryhmistä parhaiten perusopetuksen hakuvuonna päättäneiden nuorten erityistarpeet (arvioiden ka. 4,4). Lähes yhtä hyvin onnistuttiin ottamaan huomioon alanvaihtajien, aikuisten maahanmuuttajien ja maahanmuuttajanuorten erityistarpeet (näiden kaikkien arviointien ka. 4,2) sekä muiden eri syistä koulutuksen ulkopuolella olleiden nuorten erityistarpeet (arvioiden ka. 4,1). Vähiten pystyttiin ottamaan huomioon erityistä tukea tarvitsevien (arvioiden ka. 3,9) sekä oppisopimukseen valmentautuvien (arvioiden ka. 3,8) erityistarpeet. Erot kohderyhmien välillä olivat kuitenkin hyvin pieniä. Kysymyksen 34 vapaissa kommentteissa todettiin, että kohderyhmiä olisi tarkennettava.

Saman kysymyksen yhteydessä pyydettiin ilmoittamaan yllä mainituista **kohderyhmistä se, joka hyötyi Valma-koulutuksesta eniten**. Jotkut vastaajat valitsivat useita kohderyhmiä. Näyttää siltä, että eniten hyötyivät perusopetuksen hakuvuonna päättäneet nuoret (24 valintaa). Seuraavaksi eniten hyötyivät muut eri syistä koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret ja aikuiset maahanmuuttajat (molemmissa ryhmissä 16 valintaa). Tulos vastaa koulutuksen kohderyhmiksi asetettuja tavoitteita. Kuten yllä kysymyksessä erityistarpeiden huomioimi-

sesta, oppisopimukseen valmentautuvat eivät hyötäneet Valma-koulutuksesta kovin hyvin (mahdollisesti kaikissa koulutuspaikoissa ei järjestetty oppisopimuskoulutukseen valmentautumista). Myöskään erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat eivät hyötäneet Valma-koulutuksesta vastausten perusteella kovinkaan paljon.

Valmentava koulutus toteutui kokonaisuutena koulutuksen järjestäjien mielestä paremmin kuin kohtalaisesti. Vastaajista suurin osa ilmoitti koulutuksen toteutuneen hyvin tai erittäin hyvin. Tulosta voidaan pitää vaikuttavuuden kannalta tyydyttävänä, sillä tiedot koskivat ison koulutus uudistuksen ensimmäisen vuoden toimintaa, jonka koulutuksen järjestäjät olivat joutuneet uudelleen suunnittelemaan. Kyselyn lopun vapaissa kommentteissa tulivat kuitenkin esille koulutuksen rahoitus ja resurssit: lähes kymmenen vastaajaa piti Valma-koulutuksen perusrahoitusta (80 % normaalista yksikköhinnasta) liian alhaisena. Nykyinen rahoitus ei vastaajien mielestä riitä tarvittavaan ohjauksen määrään, yksilöllisten opintopolkujen toteuttamiseen eikä vaihtoehtojen rakentamiseen.

3.5 Yksilölliset opintopolut ja ohjaus

HENKILÖKOHTAINEN OPISKELUSUUNNITELMA

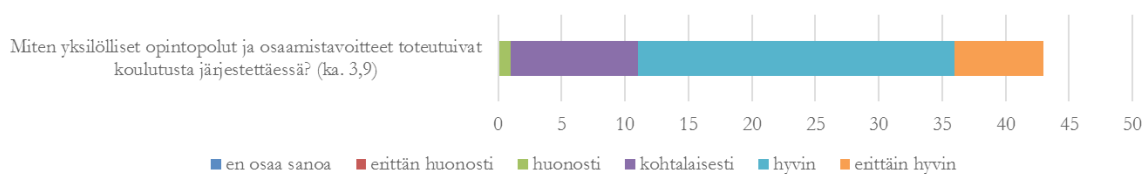
Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998, § 29) mukaan kaikille opiskelijoille on tehtävä henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Asiasta määrätään myös Valma-koulutuksen perusteissa (OPH:n määräys 5/011/2015). **Kysymyksessä 17** pyydettiin ilmoittamaan, kuinka suurelle osalle aloittaneista opiskelijoista on tehty henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Muista kysymyksistä poiketen tämä kysymys kysyttiin prosenttiosuutena, sillä tavoitteena oli saada yleinen kuva koulutuksen järjestäjien käytänteestä henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman tekemisessä.

Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää, joista 41 ilmoitti, että henkilökohtainen opiskelusuunnitelma tehdään kaikille opiskelijoille (100 %). Yksi koulutuksen järjestäjä ilmoitti osuudeksi 99 %. Lisäksi yksi koulutuksen järjestäjä selitti ilmoittamaansa prosenttilukua 88, että kaikille koulutukseen osallistuville tehdään henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, mutta osa lopettaa koulutuksen niin varhaisessa vaiheessa, ettei suunnitelmaa ole ehditty tehdä.

Vastausten perusteella voidaan todeta, että **henkilökohtainen opiskelusuunnitelma tehtiin lähtökohtaisesti kaikille opiskelijoille eli noin 99,7 prosentille opiskelijoista.**

YKSILÖLLISTEN OPINTOPOLKUJEN JA OSAAMISTAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Valma-koulutuksen keskeisenä tavoitteena on opintojen joustavuus ja yksilöllisyys opiskelijan koulutustarpeiden ja jatkosuunnitelmien mukaan. **Kysymys 18** koski sitä, miten yksilölliset opintopolut ja osaamistavoitteet toteutuivat koulutusta järjestettäessä. Niiden toteutumista arvioitiin asteikolla 1–5, jossa arvo 1 tarkoittaa ”erittäin huonosti” ja arvo 5 ”erittäin hyvin”. Kysymykseen oli mahdollista vastata myös arvolla 0 eli ”en osaa sanoa”. Arvioiden keskiarvo on laskettu vastauksista 1–5.

KUVIO 6: YKSILÖLLISTEN OPINTOPOLKUIEN JA OSAAMISTAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää. Heidän arvionsa mukaan yksilölliset opintopolut ja osaamistavoitteet toteutuivat koulutuksessa **hyvin** (arvioiden ka. 3,9). Koulutuksen järjestäjistä 32 arvioi yksilöllisten opintopolkujen ja osaamistavoitteiden toteutuneen hyvin tai erittäin hyvin, ja kymmenen arvioi niiden toteutuneen kohtalaisesti. Yksi koulutuksen järjestäjä arvioi niiden toteutuneen huonosti. (Kuvio 6.)

3.5.1 Yhteenvetoa yksilöllisistä opintopoluista

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma tehtiin lähtökohtaisesti kaikille Valma-koulutuksen opiskelijoille. Valmentavien koulutusten, kuten myös muun ammatillisen koulutuksen, keskeinen tavoite on yksilöllisten opintopolkujen toteutuminen, sen ohella tärkeitä ovat myös ohjaus ja henkilökohtaiset opiskelusuunnitelmat. Yksilölliset opintopolut ja osaamistavoitteet toteutuivat vastaajien mielestä keskimäärin hyvin. Kymmenen vastaajaa piti tilannetta kohtalaisena, ja yksi vastaaja arvioi yksilöllisten polkujen toteutuneen huonosti.

Kyselyn lopussa annetuissa kommentteissa kaivattiin koulutukseen lisää joustavuutta, mm. sitä, että koulutus voisi olla tarvittaessa kaksivuotinen (useita kommentteja). Mielenterveyskuntoutujien osalta yksi vuosi ei riitä, tarpeen olisi 2–3 vuotta. Maahanmuuttajien kielitaidon kehittyminen vaatii yhtä vuotta enemmän.

ERITYISOPETUS JA KUNTOUTUSPALVELUT

Kysymyksessä 19 selvitettiin, kuinka moni opiskelija sai Valma-koulutuksen erityisopetuksena ja kuinka monen opiskelijan opiskeluun liitettiin kuntoutuspalveluita ulkopuolisen tahon kanssa.

TAULUKKO 3: ERITYISOPETUKSEN JA KUNTOUTUSPALVELUIDEN MÄÄRÄ

Selite	Lukumäärä	Prosenttiosuus, kun n = 4 859
Valma-koulutus erityisopetuksena	1 031	21,2 %
Kuntoutuspalveluita	342	7,0 %

Noin viidesosa (21,2 %) kaikista Valma-opiskelijoista sai koulutuksen erityisopetuksena. Lisäksi vajaan kymmenesosan (7 %) koulutukseen oli liitetty kuntoutuspalveluita. (Taulukko 3.)

3.5.2 Yhteenvetoa erityisopetuksesta

Tämä selvitys koski ”normaalia” Valma-koulutusta, mutta siinäkin oli mahdollista järjestää **erityisopetusta** tarpeen mukaan. Noin viidesosa opiskelijoista sai koulutusta erityisopetuksena, ja opiskelijoista seitsemälle prosentille liitettiin opiskeluun mukaan **kuntoutuspalveluita** ulkopuolisen tahon kanssa. Sekä erityisopetuksen että kuntoutuspalvelujen tarve saattaa ilmetä vasta koulutuksen kuluessa. Vapaissa kommentteissa arveltiin erityisen tuen tarpeiden todennäköisesti lisääntyvän.

Ammatillisissa erityisoppilaitoksissa ja ammatillisten koulutuksen järjestäjien erityisopetuksen erityisenä koulutustehtävänä järjestettävä Valma-koulutus ei ollut mukana tässä selvityksessä.

MUUT SUORITUKSET

Valma-koulutuksen aikana opiskelijoiden on mahdollista suorittaa Valma-koulutuksen osien lisäksi muita opintoja, jotka liittyvät opiskelijan jatko-opintoihin tai opiskeluvalmiuksien kehittämiseen. **Kysymyksessä 20** kysyttiin, kuinka moni opiskelija suoritti Valma-koulutuksen aikana seuraavia opintoja.

TAULUKKO 4: VALMA-KOULUTUKSEN AIKANA SUORITETTUJA MUITA OPINTOJA

Muut opinnot	Lukumäärä	Prosenttiosuus, kun n = 4 859
Ammatillisen perustutkinnon ammatillisia tutkinnon osia	212	4,3 %
Ammatillisen perustutkinnon yhteisiä tutkinnon osia tai osa-alueita	768	15,8 %
Korotti perusopetuksen arvosanoja	280	5,8 %
Muita suorituksia	1 189	24,5 %

Yleisimpiä vastauksissa ilmoitetuista muista suorituksista olivat erilaiset kortti- ja passi-suoritukset, esimerkiksi ensiapu, hygieniapassi, työturvakortti, tulityökortti ja atk-kortti, lukiokurssit ja yksi-tutkinto. Myös työelämään tutustuminen mainittiin tässä kohden. Samoin sekä näyttötutkinto ja oppisopimuskoulutus, työssäoppimiseen ja oppisopimuskoulutukseen valmentautuminen.

3.5.3 Yhteenvetoa muista suorituksista

Valma-koulutuksen aikana suoritti ammatillisen perustutkinnon yhteisiä tutkinnon osia tai osa-alueita noin 16 prosenttia kaikista lukuvuoden opiskelijoista. Ammatillisia tutkinnon osia suoritettiin vähemmän (4 %). Syynä voi olla se, ettei vuoden koulutusaikaan mahdu osaamis-pisteiltään laajoja ammatillisia osia. Perusopetuksen arvosanoja korotti noin 6 prosenttia opiskelijoista. Lähes neljäsosa kaikista Valma-koulutuksen opiskelijoista suoritti monenlaisia muita opintoja (lähinnä korttikoulutuksia, lukiokursseja ym.). Tärkeää on, että suorituksia voidaan osaamisen tunnustamisen kautta hyödyntää ammatillisessa tutkintokoulutuksessa, vaikka monilla niillä on myös itsenäisinä suorituksina arvoa.

VALMA-KOULUTUKSEN KESTO

Valma-koulutuksen enimmäiskesto on pääsääntöisesti yksi vuosi. Opiskelija voi kuitenkin perustelluista syistä suorittaa Valma-koulutukseen liittyviä opintoja tätä pidemmän ajan. **Kysymyksessä 21** pyydettiin ilmoittamaan, oliko joidenkin opiskelijoiden Valma-koulutuksen kesto ollut pidempi kuin yksi lukuvuosi. Samalla kysyttiin kyseisten opiskelijoiden määrää.

Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää. Kuudellatoista koulutuksen järjestäjällä oli yli yhden lukuvuoden opiskelleita Valma-opiskelijoita. Yli vuoden opiskelleita Valma-opiskelijoita oli yhteensä 61, mikä on 1,3 prosenttia kaikista Valma-opiskelijoista (4 859). Viidellä koulutuksen järjestäjällä tällaisia opiskelijoita oli yksi, yhdeksällä järjestäjällä oli 2–6 opiskelijaa ja yhdellä 19 (kyseisellä koulutuksen järjestäjällä oli kaikkiaan yli 250 Valma-opiskelijaa, joten se on suuri koulutuksen järjestäjä). Yhden koulutuksen järjestäjän yli yhden lukuvuoden opiskelleiden Valma-opiskelijoiden määrä kattoi kolmanneksen (31 %) kaikista yli lukuvuoden opiskelleista.

3.5.4 Yhteenvetoa koulutuksen kestosta

60 osaamispisteen pääsääntöinen enimmäissuoritus aika on vuosi. Laki sallii erityisen perustellusta syystä koulutusaikaan pidennyksen. Kaikista Valma-opiskelijoista yli vuoden opiskeli yhteensä 61 henkilöä (yhteensä 16:lla koulutuksen järjestäjällä). Syitä suoritusajan pidennyksiin ei kysytty. Oletus on, että osa pidennyksistä johtui valmentavien koulutusten siirtymävaiheesta: osa aiemman valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen opiskelijoista, joille oli sovittu yli vuoden koulutusaika, oli siirtynyt jatkamaan Valma-koulutuksessa. Vastauksissa kiinnitti huomiota yksi koulutuksen järjestäjä, jonka Valma-opiskelijoista lähes kolmasosa opiskeli yli vuoden.

JATKOSUUNNITELMA

Valma-koulutuksen perusteiden (OPH:n määräys 5/011/2015) ja Opetushallituksen todistuksia ja niiden liitteitä koskevan määräyksen (90/011/2014, muutos 16.6.2015) mukaan kaikille opiskelijoille laaditaan jatkosuunnitelma ja se liitetään todistukseen. **Kysymyksellä 22** haluttiin selvittää, oliko jokaisella Valma-koulutukseen osallistuneella jatkosuunnitelma.

Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää. 36 vastasi, että jokaisella Valma-koulutukseen osallistuneella oli jatkosuunnitelma. Seitsemällä koulutuksen järjestäjällä jatkosuunnitelmaa ei ollut tehty kaikille.

Kysymykseen 23 eli kuinka moni Valma-opiskelija jäi ilman jatkosuunnitelmaa, vastasi 18 koulutuksen järjestäjää. Näistä 11 oli vastannut ”kyllä” myös kysymykseen 22. Kysymyksenasettelun vuoksi näissä kysymyksissä ilmoitetut määrät olivat hiukan ristiriitaisia keskenään.

Kysymyksen 23 vastausten perusteella yhteensä 126 opiskelijaa oli jäänyt ilman jatkosuunnitelmaa. Tämä on 2,6 prosenttia kaikista Valma-koulutukseen osallistuneista opiskelijoista. Kahden koulutuksen järjestäjän osuus kaikista ilman jatkosuunnitelmaa jääneistä opiskelijoista oli kaksi viidesosaa. Toisella niistä ilman jatkosuunnitelmaa oli jäänyt 23 opiskelijaa ja toisella 28 opiskelijaa.

Kysymykseen liittyi lisäksi avoin kysymys, miksi näin oli käynyt. Avoimeen kysymykseen vastasivat samat 18 koulutuksen järjestäjää, jotka olivat antaneet lukumäärän ilman jatkosuunnitelmaa jääneistä opiskelijoista. Yleisin syy oli se, että opiskelijat keskeyttivät koulutuksen varhaisessa vaiheessa, eikä heihin saatu enää yhteyttä (15 mainintaa). Myös elämäntilanteen muutokset (muutto, vanhempainvapaa, terveydelliset syyt) (4 mainintaa), siirtyminen työelämään tai ammattiin valmistuminen tuotiin esille.

3.5.5 Yhteenvetoa opiskelijoiden jatkosuunnitelmista

Jatkosuunnitelma-termi ei ole säädöksissä esiintyvä, virallinen termi. Sitä kuitenkin käytetään Opetushallituksen laatimissa opinto-ohjauksen laatukriteereissä ja Valma-koulutuksen perusteissa. Perusteiden ja myös todistusmääräysten (OPH) mukaan kaikille Valma-opiskelijoille laaditaan jatkosuunnitelma ja se liitetään todistukseen. Vastausten mukaan lähes kaikki koulutuksen järjestäjät huolehtivat jatkosuunnitelman laadinnasta kaikille opiskelijoille. Kysymyslomakkeen kysymykset eivät täysin onnistuneet kuvaamaan tilannetta, kuinka moni opiskelija oikeastaan jäi ilman jatkosuunnitelmaa ja miksi näin kävi. Useimmiten syyksi mainittiin kuitenkin se, että opiskelija keskeytti varhaisessa vaiheessa Valma-koulutuksen, eikä häneen enää saatu yhteyttä. Muutama koulutuksen järjestäjä erottui joukosta siksi, että niillä oli paljon ilman jatkosuunnitelmaa jääneitä opiskelijoita.

3.6 Koulutuksen osin suorittaneiden siirtymät lukuvuoden aikana

Valma-koulutuksen kokonaislaajuus on 60 osaamispistettä, joka vastaa arvioituna opiskelijan noin vuoden työpanosta. Opiskelijan on kuitenkin mahdollista siirtyä suorittamaan jatko-opintoja, vaikkei 60 osaamispisteen kokonaismäärää olekaan suoritettu. Siirtymä edellyttää kuitenkin sitä, että opiskelijalla on selvillä jatko-opintopolku ja hänen valmiutensa ovat riittävät. Kysymyksen 4 vastausten perusteella lukuvuonna 2015–2016 alle 60 osaamispistettä suorittaneita opiskelijoita oli 3 327. **Kysymyksessä 24** pyydettiin täyttämään tiedot alle 60 osaamispistettä suorittaneiden siirtymistä 1.–9. opintokuukauden aikana. Vastaajat tulkitsivat opintokuukausi-käsitettä eri tavoin, minkä vuoksi tuloksia ei voitu luotettavasti vertailla.

Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää. Tiedot siirtymistä saatiin yhteensä 1 816 opiskelijasta eli 55 prosentista kaikista alle 60 osaamispistettä suorittaneista opiskelijoista. Tämän vuoksi voidaan siirtymistä tehdä vain suuntaa antavia johtopäätöksiä.

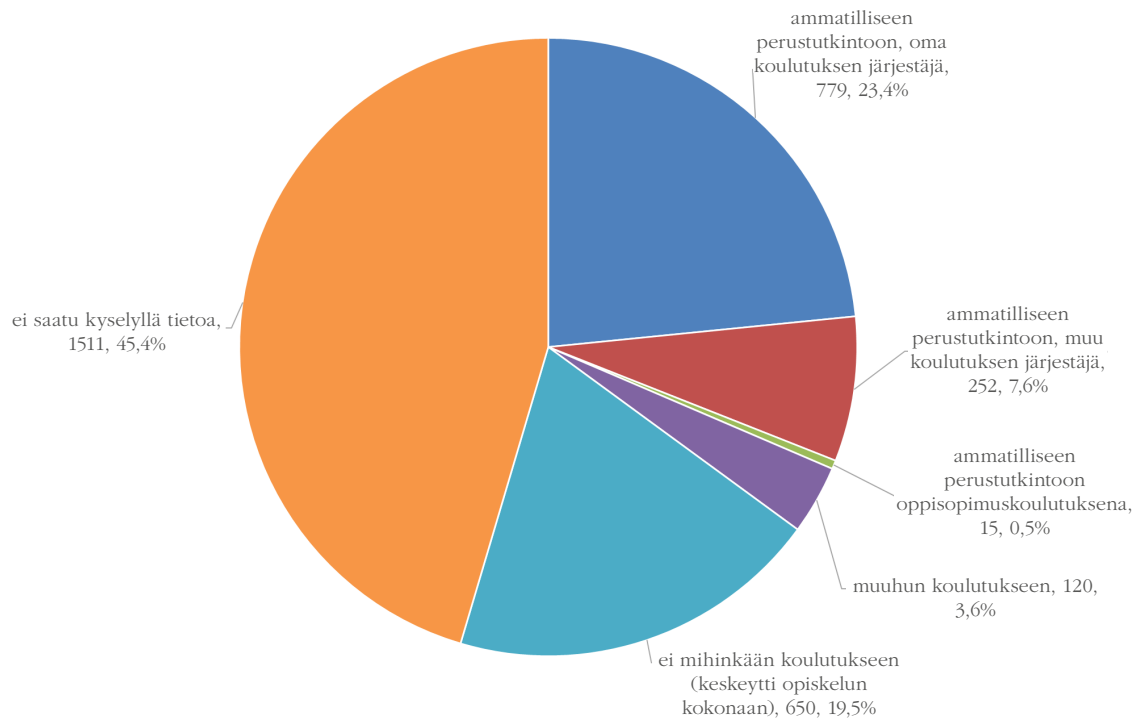
Syitä tietojen puuttumiseen kysyttiin sähköpostitse kaikilta koulutuksen järjestäjiltä. Heidän vastauksissaan tuli esiin kolme pääasiallista syytä:

Ensinnäkin kysymystä oli pidetty **liian yksityiskohtaisena** eikä tietoa yksinkertaisesti ollut ollut saatavilla: ”Kysymys 24 oli liian yksityiskohtainen, koska emme olleet varautuneet seuraamaan opiskelijoiden siirtymiä kuukausitasolla.” Useat koulutuksen järjestäjät toivoivatkin etukäteen selkeitä ohjeita siihen, minkälaista seurantatietoa heiltä odotetaan.

Toiseksi koulutuksen järjestäjät olivat tulkinneet kysymyksessä käytettävän sanan ”opintokuukaudet” tarkoittavan lukuvuoden kuukausia eikä opiskelijan henkilökohtaisia opintokuukausia. Tämä **tulkinta** oli johtanut siihen, että koulutuksen järjestäjät olivat ilmoittaneet vain

lukuvuoden aikana tapahtuneet siirtymät. Näin esimerkiksi yhteishaussa hakeneiden ja alle 60 osaamispistettä kevääseen 2016 mennessä suorittaneiden opiskelijoiden tiedot jäivät pois.

Kolmanneksi vastauksista olivat jääneet puuttumaan tiedot niistä kesken lukuvuoden aloitaneista Valma-opiskelijoista, jotka olivat **jatkaneet opintojaan samassa Valma-koulutuksessa seuraavana syksynä**. Kysymyksestä puuttui kokonaan tämä vastausvaihtoehto.

KUVIO 7: ALLE 60 OSAAMISPISTETTÄ SUORITTANEIDEN SIIRTYMÄT (N = 3 327)

Alle 60 osaamispistettä suorittaneista opiskelijoista yhteensä 31,5 prosenttia (yhteensä 1 046 opiskelijaa) siirtyi suorittamaan ammatillista perustutkintoa joko oman koulutuksen järjestäjän tai muun koulutuksen järjestäjän koulutuksessa tai oppisopimuksena. Muuhun koulutukseen siirtyi 3,6 prosenttia (120 opiskelijaa). Alle 60 osaamispistettä suorittaneista opiskelijoista 19,5 prosenttia (650 opiskelijaa) ei siirtynyt mihinkään koulutukseen. Kyselyllä ei saatu tietoa noin 45 prosentin siirtymistä. (Kuvio 7.)

Kysymyksen yhteydessä oli mahdollista antaa esimerkkejä muusta koulutuksesta, joihin oli siirrytty. Mainintoja oli tehty 120 opiskelijasta:

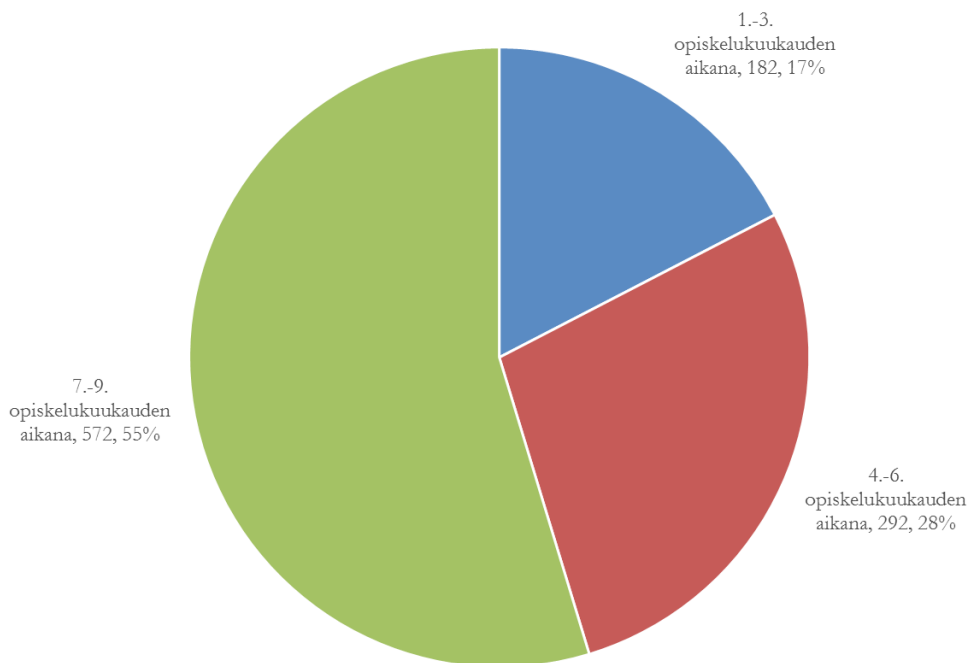
- muun koulutuksen järjestäjän VALMA tai muu nivelvaiheen koulutus
- koto- tai kielikoulutus
- lukio tai muu yleissivistävä opetus (kansanopisto)
- yliopisto tai amk
- työelämä tai TE-kurssit
- muu aikuiskoulutus.

Siirtymät ammatilliseen perustutkintoon painoutuivat opiskelukuukausiin 7–9; tälle ajankaksolle ajoittui siirtymistä 53 prosenttia. Vähiten ammatilliseen perustutkintoon siirryttiin opiskelukuukausien 1–3 aikana. (Kuvio 8a.)

Siirtymät muuhun koulutukseen ajoittuivat tasaisesti kaikille opiskelukuukausille. Kuitenkin opiskelukuukausien 7–9 aikana siirtymiä oli hieman keskimääräistä enemmän. (Kuvio 8b.)

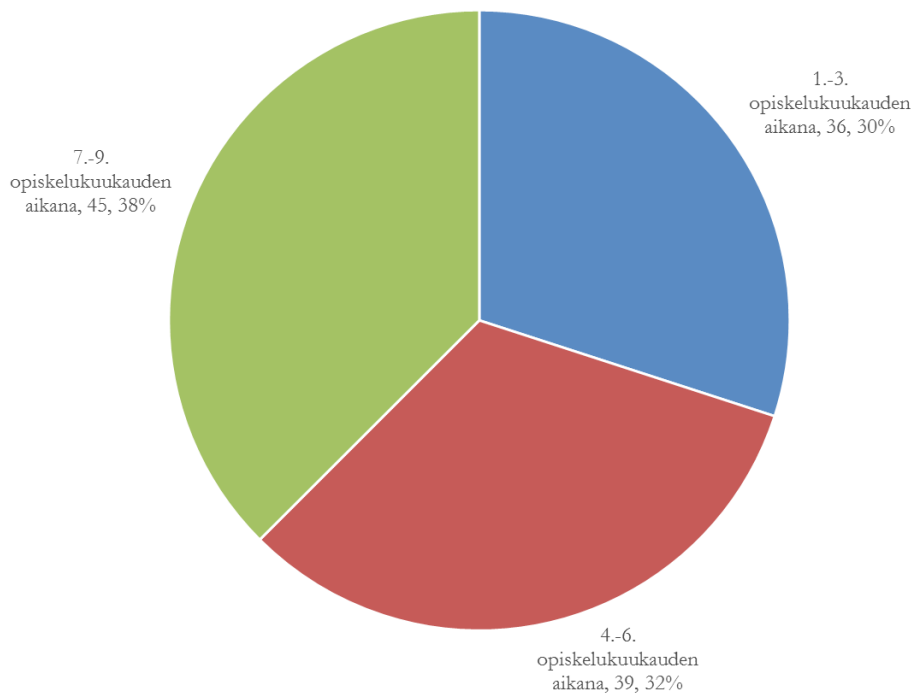
Noin 73 prosenttia **opintojen keskeyttämisistä** ajoittui opiskelukuukausiin 1–6 (opiskelukuukausina 1–3 opintonsa keskeytti 238 opiskelijaa ja opiskelukuukausina 4–6 keskeytti 233 opiskelijaa). (Kuvio 8c.) Kaikkiaan Valma-koulutuksen keskeytti noin 13 prosenttia opiskelijoista.

Opiskelukuukausien 1–3 aikana yleisin siirtymä oli koulutuksen keskeyttäminen, mutta jo opiskelukuukausien 4–6 aikana siirtymiä ammatilliseen perustutkintoon oli enemmän kuin siirtymiä muuhun koulutukseen tai keskeyttämisistä. Myös opiskelukuukausien 7–9 aikana siirryttiin useammin ammatilliseen peruskoulutukseen kuin keskeytettiin opinnot tai siirryttiin muuhun koulutukseen.

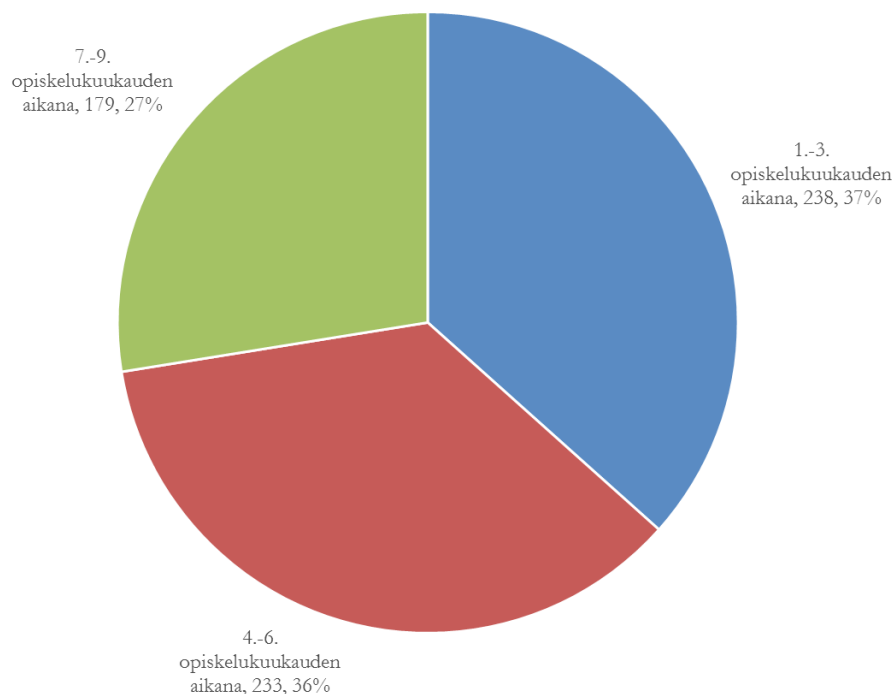

KUVIOT 8A–C: ALLE 60 OSAAMISPISTETTÄ SUORITTANEIDEN SIIRTUMIEN AJOITTUMINEN OPISKELUKUUKAUSITTAIN

Kuvio 8a: Ammatilliseen perustutkintoon siirtymien ajoittuminen (n = 1 049)

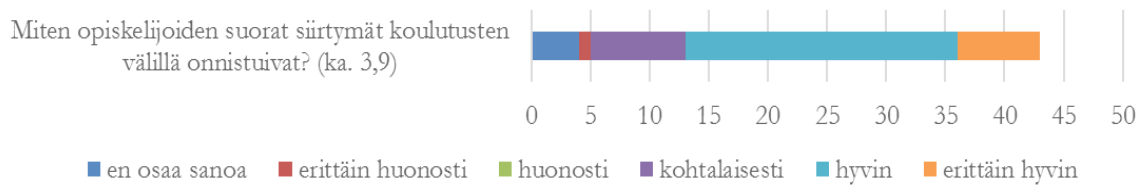
Kuvio 8b: Muuhun koulutukseen siirtymien ajoittuminen (n = 120)

Kuvio 8c: Opiskelun kokonaan keskeyttämisen ajoittuminen (n = 650)

SIIRTYMIEN ONNISTUMINEN

Yksi Valma-koulutuksen uudistamisen tavoitteista oli, että siirtymät eri koulutusten välillä olisivat mahdollisia ja sujuvia. **Kysymyksessä 25** pyydettiin arvioimaan, miten opiskelijoiden suorat siirtymät koulutusten välillä onnistuivat. Siirtymiä arvioitiin asteikolla 1–5, jossa arvo 1 tarkoitti ”erittäin huonosti” ja arvo 5 ”erittäin hyvin”. Kysymykseen oli mahdollista vastata myös arvolla 0 eli ”en osaa sanoa”. Arvioiden keskiarvo on laskettu vastauksista 1–5.

KUVIO 9: SUORIEN SIIRTUMIEN ONNISTUMINEN

Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää, joiden mukaan **suorat siirtymät koulutusten välillä onnistuivat hyvin** (arvioiden ka. 3,9). Neljä koulutuksen järjestäjää vastasi arvolla 0 eli "en osaa sanoa". 30 koulutuksen järjestäjää arvioi suorien siirtymien onnistuneen hyvin tai erittäin hyvin, ja kahdeksan arvioi siirtymien onnistuneen kohtalaisesti. Yksi koulutuksen järjestäjä arvioi siirtymien onnistuneen erittäin huonosti. (Kuvio 9.)

3.6.1 Yhteenvetoa koulutuksen osin suorittaneiden siirtymistä

Alle 60 osaamispistettä suorittaneita opiskelijoita oli kyselyn alkuosan tietojen perustella yhteensä 3 327. Heidän siirtymistään saatiin tiedot kuitenkin vain 55 prosentin (1 816 henkilön) osalta. Tietoja siirtymisestä eri koulutuksiin tai muualle kysyttiin opintokuukausittain, ryhmiteltynä kolmeen jaksoon. Vastaajilta kysyttiin myös syitä tietojen puuttumiseen. Perustelujen mukaan tietoja oli ollut vaikea kerätä jälkikäteen eivätkä vastaajat olleet varautuneet koulutuksen aikana sellaiseen seurantaan. Samoin käsite "opintokuukausi" oli epäselvä ja opintokuukausien tulkittiin alkavan joko uuden lukuvuoden alusta tai siitä hetkestä, jolloin kukin opiskelija on tullut opiskelemaan. Mm. näiden syiden vuoksi tietoja koulutuksen aikaisista siirtymistä voidaan pitää vain suuntaa antavina.

Kaikista Valma-koulutuksen osin suorittaneista noin 30 prosenttia siirtyi suorittamaan ammatillista perustutkintoa oppilaitokseen, noin 15 prosenttia siirtyi oppisopimukseen ja alle 4 prosenttia muuhun koulutukseen. Kohtaan "ei mihinkään koulutukseen" oli näistä henkilöistä merkitty viidesosa. Lähes puolet Valma-koulutuksen osin suorittaneista jäi tämän seurannan ulkopuolelle, koska tietoja ei edellä mainituista syistä voitu ilmoittaa.

Tiedonkeruun tapaa täytyy parantaa, jos jatkossa halutaan tarkkoja tietoja siirtymistä. Useat koulutuksen järjestäjät toivoivatkin etukäteen selkeitä ohjeita siihen, minkälaista seuranta-tietoa heiltä odotetaan. Kuitenkin, kun vastaajia pyydettiin arvioimaan, miten hyvin siirtymät eri koulutusten välillä olivat onnistuneet, tuloksen mukaan ne olivat sujuneet hyvin. Kun vastaajia pyydettiin arvioimaan, miten hyvin siirtymät eri koulutusten välillä olivat onnistuneet, he kuitenkin kertoivat niiden sujuneen kaiken kaikkiaan hyvin. Vain yksi koulutuksen järjestäjä arvioi siirtymien onnistuneen huonosti.

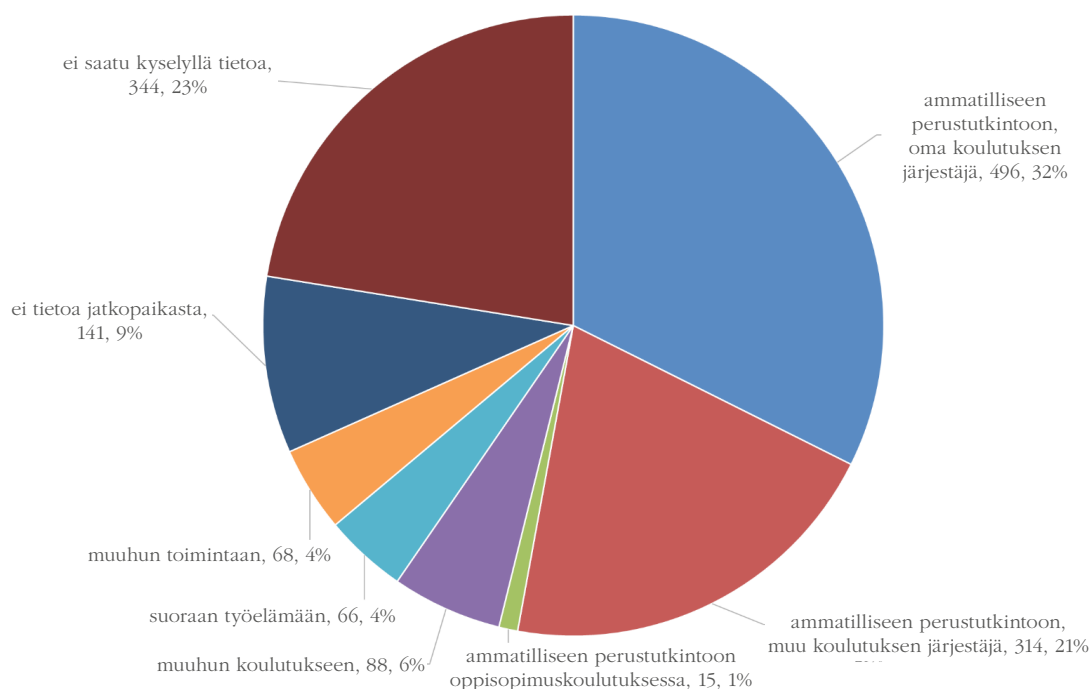
Siirtymätiedoista voidaan varovasti päätellä, että opinnot keskeytetään yleisimmin kolmen ensimmäisen opiskelukuukauden aikana, ja ammatillista perustutkintoa siirrytään opiskelemaan yleisimmin silloin, kun opintokuukausia on takana 7–9.

3.7 Koulutuksen kokonaan suorittaneiden jatkoväylät

Kysymyksessä 26 pyydettiin ilmoittamaan lukumäärät koulutuksen kokonaan suorittaneiden (60 osp.) jatkoväylistä.

Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää. 60 osaamispistettä suorittaneita opiskelijoita oli lukuvuonna 2015–2016 yhteensä 1 532. Tiedot jatkoväylistä saatiin kuitenkin vain 1 188 opiskelijan osalta, mikä on 78 prosenttia kaikista koulutuksen kokonaan suorittaneista. Kuvio 10 kuvaa tilannetta kysymyksestä 4 (Valma-koulutukseen osallistuneiden opiskelijoiden lukumäärät eri kriteerein) saatujen tietojen pohjalta: kaikkien opiskelijoiden määrästä on vähennetty alle 60 osaamispistettä suorittaneiden opiskelijoiden määrä.

Puuttuvia tietoja yritettiin täydentää sähköpostitse tammikuussa 2017 niiltä koulutuksen järjestäjiltä, joilla verrattuna kysymykseen 4 oli ristiriita useamman kuin kymmenen opiskelijan kohdalla. Lisäpyynnöstä huolimatta tietoja kysymysten 4 ja 26 välillä ei saatu täsmäämään. Tiedot puuttuvat edelleen 344 opiskelijalta. Yksi koulutuksen järjestäjä ei vastannut tarkennuspyyntöön, ja heidän osuutensa selittää tietojen puuttumisen 186 opiskelijan kohdalla.

KUVIO 10: VALMA-KOULUTUKSEN KOKONAAN SUORITTANEIDEN (60 OSP) JATKOVÄYLÄT (N = 1 532)

Valma-koulutuksen kokonaan suorittaneista yhteensä 54 prosenttia siirtyi suorittamaan ammatillista perustutkintoa joko oman tai muun koulutuksen järjestäjän koulutukseen tai oppisopimuskoulutukseen. Muuhun koulutukseen siirtyi 6 prosenttia, suoraan työelämään 4 prosenttia sekä muuhun toimintaan samoin 4 prosenttia opiskelijoista. Koulutuksen järjestäjillä ei ollut tietoa 9 prosentin jatkopaikasta. Lisäksi 23 prosentista ei kyselyllä saatu tietoa. (Kuvio 10.)

Vastaajia pyydettiin lisäksi kertomaan esimerkkejä muusta toiminnasta. Ylivoimaisesti yleisin maininta muusta toiminnasta oli opiskelijan siirtyminen äitiyslomalle tai vanhempainvapaalle. Yleisiä esimerkkejä olivat myös TE-palvelut, työpajat ja vastaavat. Kolme mainintaa oli oman yrityksen perustamisesta, yksi kotouttamiskoulutuksesta ja yksi eläkkeestä.

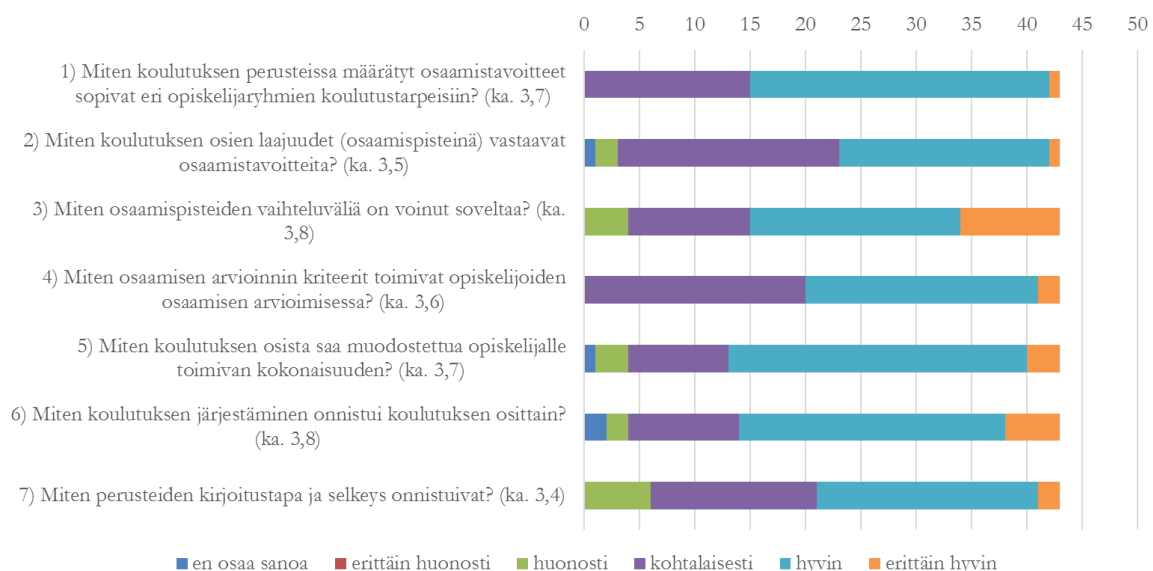
3.7.1 Yhteenvetoa Valma-koulutuksen kokonaan suorittaneiden jatkopoluista

Kokonaan Valma-koulutuksen suorittaneiden jatkopoluista voitiin tällä kyselyllä saada vain alkuvaiheen tietoa heti koulutuksen päättymisen jälkeen (syys-lokakuu). Kyselyn alussa saadun tilastotiedon mukaan 60 osaamispistettä suorittaneita Valma-opiskelijoita oli yhteensä 1 532. Jatko-opintopolkuja koskeva tieto saatiin kuitenkin 78 %:lle heistä. Lisäpyynnöistä huolimatta kaikista suorittaneista ei saatu tietoja.

Yli puolet Valma-koulutuksen kokonaan suorittaneista siirtyi suorittamaan ammatillista perustutkintoa joko oman tai muun koulutuksen järjestäjän koulutuksessa tai oppisopimukseksi. Muuhun koulutukseen siirtyi 6 prosenttia ja muuhun toimintaan 4 prosenttia opiskelijoista. Osan jatkopaikasta ei saatu tietoa (vastaajien ilmoitus), ja osasta ei saatu ollenkaan tietoa (kokonaan puuttuvat vastaukset). Tietojen puuttuminen vähentää jatkopoluista tehtävien päätelmien merkitystä.

3.8 Koulutuksen järjestäminen

Opetushallitus antoi 9.4.2015 määräyksen ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavassa koulutuksessa noudatettavista koulutuksen perusteista (OPH 5/011/2015). **Kysymyksessä 27** pyydettiin arvioimaan Valma-koulutuksen perusteiden toimivuutta osaamistavoitteiden, koulutuksen osien, osaamispisteiden, osaamisen arvioinnin ja perusteissa käytetyn kielen näkökulmasta. Arvioita pyydettiin asteikolla 1–5, jossa arvo 1 tarkoittaa ”erittäin huonosti” ja arvo 5 ”erittäin hyvin”. Kysymykseen oli mahdollista vastata myös arvolla 0 eli ”en osaa sanoa”. Arvioiden keskiarvo on laskettu vastauksista 1–5.

KUVIO 11: VALMA-KOULUTUKSEN PERUSTEIDEN TOIMIVUUS

Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää. Kun tarkastellaan kaikkia seitsemää osakysymystä yhtä aikaa, voidaan todeta **Valma-koulutuksen perusteiden toimineen paremmin kuin kohtalaisesti** (kaikkien seitsemän kysymyskohdan arvioiden ka. 3,6). Yleisimmät arviot olivat ”kohtalaisesti” (100 arviota) tai ”hyvin” (157 arviota). Yksikään osakysymys ei saanut arviota ”erittäin huonosti”. Osakysymys 5 eli koulutuksen osien muodostaminen toimivaksi kokonaisuudeksi sai eniten arvioita ”hyvin” tai ”erittäin hyvin”. Osakysymys 2 eli se, vastaavatko koulutuksen osien laajuudet osaamispisteitä, sai eniten arvioita ”kohtalaisesti” tai ”huonosti”.

1) Koulutuksen perusteissa määriteltyjen **osaamistavoitteiden arvioitiin sopineen eri kohderyhmille hyvin** (arvioiden ka. 3,7). Koulutuksen järjestäjiä, jotka arvioivat osaamistavoitteiden sopineen eri kohderyhmille hyvin tai erittäin hyvin, oli 28. Loput 15 koulutuksen järjestäjää arvioivat osaamistavoitteiden sopineen eri kohderyhmille kohtalaisesti. (Kuvio 11.)

2) **Koulutuksen osien laajuuksien arvioitiin vastaavan osaamistavoitteita paremmin kuin kohtalaisesti** (ka. 3,5). Yksi koulutuksen järjestäjä vastasi arvolla 0 eli ”en osaa sanoa”. Koulutuksen järjestäjiä, jotka arvioivat koulutuksen osien laajuuksien vastaavan osaamistavoitteita hyvin tai erittäin hyvin, oli 20. Samoin 20:n mielestä vastaavuus oli kohtalainen. Kaksi koulutuksen järjestäjää arvioi koulutuksen osien laajuuksien vastaavan osaamistavoitteita huonosti. (Kuvio 11.)

3) **Arvioiden mukaan osaamispisteiden vaihteluväliä voi soveltaa hyvin** (ka. 3,8). Koulutuksen järjestäjiä, joiden mielestä osaamispisteiden vaihteluväliä voi soveltaa hyvin tai erittäin hyvin, oli 28. Yksitoista koulutuksen järjestäjää arvioi, että osaamispisteiden vaihteluväliä pystyi soveltamaan kohtalaisesti, ja neljän mukaan soveltaminen onnistuu huonosti. (Kuvio 11.)

4) **Osaamisen arvioinnin kriteereiden arvioitiin toimineen paremmin kuin kohtalaisesti** (arvioiden ka. 3,6). Koulutuksen järjestäjiä, jotka arvioivat osaamisen arvioinnin kriteereiden toimineen hyvin tai erittäin hyvin, oli 22. Kaksikymmentä koulutuksen järjestäjää arvioi osaamisen arvioinnin kriteereiden toimineen kohtalaisesti. (Kuvio 11.)

5) **Koulutuksen osista sai arvioiden mukaan muodostettua opiskelijalle toimivan kokonaisuuden hyvin** (ka. 3,7). Yksi koulutuksen järjestäjä vastasi arvolla 0 eli ”en osaa sanoa”. 30:n koulutuksen järjestäjän mukaan toimiva kokonaisuus oli muodostettavissa hyvin tai erittäin hyvin. Yhdeksän koulutuksen järjestäjää arvioi, että koulutuksen osista sai muodostettua toimivan kokonaisuuden kohtalaisesti, ja kolmen mielestä se onnistui huonosti. (Kuvio 11.)

6) **Koulutuksen järjestäminen osittain onnistui arvioiden mukaan hyvin** (ka. 3,8). Kaksi koulutuksen järjestäjää vastasi arvolla 0 eli ”en osaa sanoa”. Koulutuksen järjestäjiä, joiden arvioiden mukaan koulutuksen järjestäminen osittain onnistui hyvin tai erittäin hyvin, oli 29. Kymmenen koulutuksen järjestäjää arvioi koulutuksen järjestämisen osittain onnistuneen kohtalaisesti, ja kaksi kertoi sen onnistuneen huonosti. (Kuvio 11.)

7) **Perusteiden kirjoitustavan ja selkeyden arvioitiin onnistuneen kohtalaisesti** (ka. 3,4). Koulutuksen järjestäjiä, joiden mukaan perusteiden kirjoitustapa ja selkeys onnistuivat hyvin tai erittäin hyvin, oli 22. Viisitoista koulutuksen järjestäjää arvioi perusteiden kirjoitustavan ja selkeyden onnistuneen kohtalaisesti. Kuuden koulutuksen järjestäjän arvion mukaan perusteiden kirjoitustapa ja selkeys olivat onnistunut huonosti. (Kuvio 11.)

TARJOTUT VALINNAISET VALMA-KOULUTUKSEN OSAT

Valma-koulutus muodostuu yhdestä pakollisesta koulutuksen osasta ja viidestä valinnaisesta koulutuksen osasta. Koulutuksen järjestäjät valitsevat, mitä valinnaisista koulutuksen osista he tarjoavat. **Kysymyksessä 28 pyydettiin ilmoittamaan**, mitä valinnaisista koulutuksen osista oli tarjottu opiskelijoille.

TAULUKKO 5: TARJOTUT VALMA-KOULUTUKSEN OSAT

Koulutuksen osa	Tarjosimme	Emme tarjonneet
Opiskeluvalmiuksien vahvistaminen	43	0
Työssäoppimiseen ja oppisopimuskoulutukseen valmentautuminen	43	0
Arjen taitojen ja hyvinvoinnin vahvistaminen	41	2
Ammatillisen perustutkinnon tutkinnon osat	39	4
Vapaasti valittavat koulutuksen osat	43	0

Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää, ja ne kaikki tarjosivat valinnaiset Valma-koulutuksen osat ”Työssäoppimiseen ja oppisopimuskoulutukseen valmentautuminen” ja ”Vapaasti valittavat koulutuksen osat”. Koulutuksen osaa ”Arjen taitojen ja hyvinvoinnin vahvistaminen” tarjosivat kaikki paitsi kaksi koulutuksen järjestäjää, ja koulutuksen osaa ”Ammatillisen perustutkinnon tutkinnon osat” tarjosivat neljää lukuun ottamatta kaikki. (Taulukko 5.)

Kysymys 29 pyrki selvittämään, kuinka moni opiskelija suoritti tarjottuja Valma-koulutuksen osia.

TAULUKKO 6: KOULUTUKSEN OSIA SUORITTANEIDEN OPISKELIJOIDEN MÄÄRÄ

Koulutuksen osa	Suorittaneiden opiskelijoiden lukumäärä	Suorittaneiden opiskelijoiden prosenttiosuus, kun n = 4 859
Ammatilliseen koulutukseen orientoituminen ja työelämän perusvalmiuksien hankkiminen (pakollinen koulutuksen osa)	3 797	78 %
Opiskeluvalmiuksien vahvistaminen	3 326	68 %
Työssäoppimiseen ja oppisopimuskoulutukseen valmentautuminen	3 190	66 %
Arjen taitojen ja hyvinvoinnin vahvistaminen	2 844	58 %
Ammatillisen perustutkinnon tutkinnon osat tai osa-alueet	1 027	21 %
Vapaasti valittavat koulutuksen osat	2 116	44 %

Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää. Kaikista opiskelijoista 78 prosenttia suoritti pakollisen koulutuksen osan. Seuraavaksi eniten suoritettiin valinnaisia koulutuksen osia ”Opiskeluvalmiuksien vahvistaminen” (68 %) ja ”Työssäoppimiseen ja oppisopimuskoulutukseen valmentautuminen” (66 %). Vähiten suoritettiin valinnaista koulutuksen osaa ”Ammatillisen perustutkinnon tutkinnon osat tai osa-alueet”, jonka suoritti viidesosa opiskelijoista. (Taulukko 6.)

Vapaasti valittavista Valma-koulutuksen osista oli mahdollista antaa esimerkkejä avoimena vastauksena. Hygieniapassi mainittiin 15 vastauksessa. Se voi sisältyä myös yleiseen vastaukseen ”korttikoulutukset”, joka mainittiin usein. Ensiaputaitojen opintoja tarjottiin ja suoritettiin myös. Taide ja kulttuuri, ilmaisutaito, käden taidot jne. mainittiin kymmenessä vastauksessa, ja lisäksi mainittiin suomen tai ruotsin kielen lisäopinnot ja muut yhteisten tutkintojen osien opinnot. Yksittäisissä vastauksissa mainittiin myös esimerkiksi keskustelutaidot, ryhmäilmiöt ja kausileivonnaiset.

3.8.1 Yhteenvedoa Valma-koulutuksen perusteiden toimivuudesta

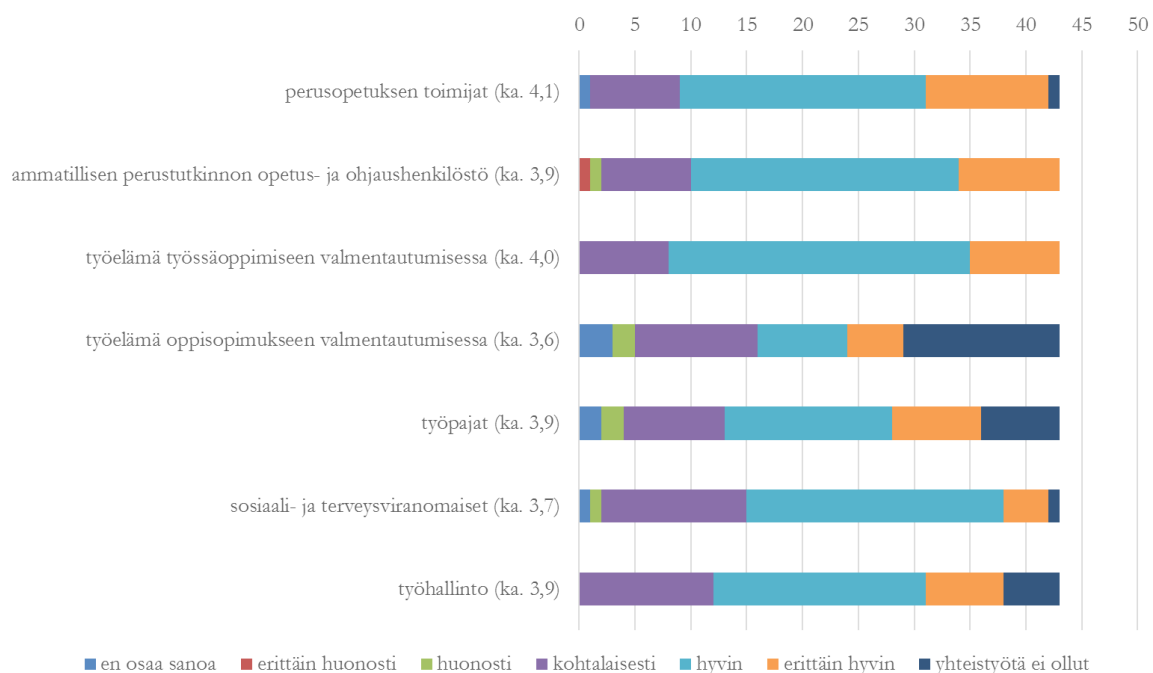
Opetushallituksen päättämät Valma-koulutuksen perusteet olivat olleet kyselyn ajankohtana käytössä vain vuoden (1.8.2015 lähtien), ja uusien perusteiden soveltaminen vie aikaa. Kokonaisuutena vastaajat arvioivat perusteiden käyttökohteiden toimineen kuitenkin hyvin. Koulutuksen osien osaamispisteiden joustovara oli suuri. Huomiota kiinnitti se, että muutama koulutuksen järjestäjä ei tarjonnut perusteiden valinnaisia koulutuksen osia ”Arjen taitojen ja hyvinvoinnin järjestäminen” ja ”Ammatillisen perustutkinnon osat”. Niitä myös suoritettiin vähiten: arjen taitoja suoritti kaikista opiskelijoita vähän yli puolet ja ammatillisia perustutkinnon osia noin viidesosa.

Kevään 2016 yhteishaun yhteydessä aiheutti jonkin verran epäselvyyttä yhteishaun lisäpisteisiin oikeuttavan 30 osaamispisteen tulkinta. Opetushallitus laati asiasta tiedotteen (15/2016), jossa selvennettiin, ettei pakollista koulutuksen osaa välttämättä tarvitse sisältyä vaadittaviin 30 osaamispisteeseen, mutta valinnaisissa koulutuksen osissa on suoritettava vähintään minimi 10 osaamispistettä, jotta se voidaan lukea mukaan (paitsi ammatillisen perustutkinnon osissa tai osa-alueissa).

Kyselylomakkeen lopun vapaissa kommentteissa tuli ehdotuksia perusteiden kehittämiseen. ”Koulutuksen osien nimiä ja sisältöjä voisi miettiä selkeämmiksi.” ”Osien laajuudet eivät tue parhaalla tavalla yksilöllisiä ja joustavia opintopolkuja”. Toivottiin myös lisää osaamispisteitä maahanmuuttajien tarpeisiin, esimerkiksi suomen kielen opiskeluun. Sisältöihin toivottiin konkreettisuutta. Koulutuksen pakollista osaa ehdotettiin pienemmäksi. Koulutuksen osien tavoitteita pidettiin vaativina, ja arviointikriteerien saavuttaminen oli osoittautunut ongelmalliseksi. Ohjauksen toivottiin näkyvän koulutuksen perusteissa, ja ohjauksen resursseja toivottiin määriteltävän sekä varmistettavan. Vastausten mukaan koulutuksen perusteet vaativat jatkossa hiomista ja yksinkertaistamista.

YHTEISTYÖ SIDOSRYHMIEN KANSSA

Kysymyksessä 30 pyydettiin arvioimaan, miten yhteistyö onnistui eri sidosryhmien kanssa. Yhteistyötä arvioitiin asteikolla 1–5, jossa arvo 1 tarkoittaa ”erittäin huonosti” ja arvo 5 ”erittäin hyvin”. Kysymykseen oli mahdollista vastata myös arvolla 0 eli ”en osaa sanoa”. Lisäksi oli mahdollista valita vaihtoehto ”Yhteistyötä ei ollut”. Arvioiden keskiarvo on laskettu vastauksista 1–5 eli vastausta ”en osaa sanoa” (arvo 0) ja vastauksia ”Yhteistyötä ei ollut” ei ole laskettu mukaan. Kysymyksessä pyydettiin arvioimaan yhteistyötä kahdeksan eri sidosryhmän kanssa.

KUVIO 12: YHTEISTYÖ SIDOSRYHMIEN KANSSA

Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää, mutta niillä kaikilla oli ollut yhteistyötä vain ammatillisen perustutkinnon opetus- ja ohjaushenkilöstön kanssa sekä työelämän kanssa työssäoppimiseen valmentautumisessa.

Perusopetuksen toimijoiden kanssa yhteistyötä olivat tehneet 42 koulutuksen järjestäjää. Yhteistyön arvioitiin onnistuneen hyvin (arvioiden ka. 4,1). Yksi koulutuksen järjestäjä vastasi arvolla 0 eli ”en osaa sanoa”. Yhteistyön arvioi onnistuneen hyvin tai erittäin hyvin 33 koulutuksen järjestäjää. Kahdeksan koulutuksen järjestäjää arvioi yhteistyön onnistuneen kohtalaisesti. (Kuvio 12.)

Ammattillisen perustutkinnon opetus- ja ohjaushenkilöstön kanssa yhteistyötä oli ollut kaikilla 43:lla koulutuksen järjestäjällä. Yhteistyön arvioitiin onnistuneen hyvin (arvioiden ka. 3,9). Yhteistyön arvioi onnistuneen hyvin tai erittäin hyvin 33 koulutuksen järjestäjää. Kahdeksan koulutuksen järjestäjää arvioi yhteistyön onnistuneen kohtalaisesti. Kaksi koulutuksen järjestäjää arvioi yhteistyön huonoksi tai erittäin huonoksi. (Kuvio 12.)

Työelämän kanssa työssäoppimiseen valmentautumisessa yhteistyötä olivat tehneet kaikki 43 koulutuksen järjestäjää. Yhteistyön arvioitiin onnistuneen hyvin (arvioiden ka. 4,0). Yhteistyön arvioi onnistuneen hyvin tai erittäin hyvin 35 koulutuksen järjestäjää. Kahdeksan koulutuksen järjestäjää arvioi yhteistyön onnistuneen kohtalaisesti. (Kuvio 12.)

Työelämän kanssa oppisopimukseen valmentautumisessa yhteistyötä oli ollut 29:llä koulutuksen järjestäjällä. Yhteistyön arvioitiin onnistuneen paremmin kuin kohtalaisesti (arvioiden ka. 3,6). Kolme koulutuksen järjestäjää vastasi arvolla 0 eli ”en osaa sanoa”. Yhteistyön arvioi onnistuneen hyvin tai erittäin hyvin kolmetoista koulutuksen järjestäjää. Yksitoista arvioi yhteistyön onnistuneen kohtalaisesti, ja kaksi arvioi sen onnistuneen huonosti. (Kuvio 12.)

Työpajojen kanssa yhteistyötä oli ollut 36:lla koulutuksen järjestäjällä. Yhteistyön arvioitiin onnistuneen hyvin (arvioiden ka. 3,9). Kaksi koulutuksen järjestäjää vastasi arvolla 0 eli ”en osaa sanoa”. Yhteistyön arvioi onnistuneen hyvin tai erittäin hyvin 23 koulutuksen järjestäjää. Yhdeksän koulutuksen järjestäjää arvioi yhteistyön onnistuneen kohtalaisesti. Kaksi koulutuksen järjestäjää piti yhteistyötä huonona. (Kuvio 12.)

Sosiaali- ja terveystieteiden kanssa yhteistyötä oli ollut 42:lla koulutuksen järjestäjällä. Yhteistyön arvioitiin onnistuneen lähes hyvin (arvioiden ka. 3,7). Yksi koulutuksen järjestäjä vastasi arvolla 0 eli ”en osaa sanoa”. Yhteistyön arvioi onnistuneen hyvin tai erittäin hyvin 27 koulutuksen järjestäjää. Kolmetoista järjestäjää arvioi yhteistyön onnistuneen kohtalaisesti, ja yksi arvioi yhteistyön onnistuneen huonosti. (Kuvio 12.)

Työhallinnon kanssa yhteistyötä oli tehnyt 38 koulutuksen järjestäjää. Yhteistyön arvioitiin onnistuneen hyvin (arvioiden ka. 3,9). Yhteistyön arvioi onnistuneen hyvin tai erittäin hyvin 26 koulutuksen järjestäjää. Kaksitoista arvioi yhteistyön onnistuneen kohtalaisesti. (Kuvio 12.)

3.8.2 Yhteenvetoa sidosryhmäyhteistyön onnistumisesta

Yhteistyö eri tahojen kanssa sujui Valma-koulutuksen toteutuksessa hyvin. Yhteistyö perusopetuksen toimijoiden ja työelämän kanssa sai vastaajilta parhaat arviot. Kyselyn perusteella myös ammatillisen perustutkinnon opetus- ja ohjaushenkilöstön kanssa yhteistyö sujui, mikä on koulutuksen tavoitteen kannalta tärkeää. Myös työhallinto sai hyvän arvosanan. Kyselylomakkeen lopun kommentteissa vastaajat toivoivat sujuvampaa yhteistyötä perustutkintojen ohjaushenkilöstön kanssa. Moni sanoi, että markkinointia peruskoulujen suuntaan (opinto-ohjaajille) tulisi lisätä. Vastausten mukaan valmentavaa koulutusta on kehitettävä yhdessä ammatillisen koulutuksen kanssa, ei erikseen.

3.9 Koulutuksen kehittäminen ja muutokset

MUUTOKSET KOULUTUKSEN JÄRJESTÄMISESSÄ

Kysymyksessä 31 kysyttiin, mitä muutoksia koulutuksen järjestäjä teki opiskelijapaikkamäärään (Valma-koulutukseen varatut paikat) lukuvuodelle 2016–2017. Kysymyksessä käytettiin virheellisesti kahta eri käsitettä – opiskelijapaikkamäärä ja aloituspaikkamäärä – mutta tarkoitettiin samaa asiaa. Vastausvaihtoehtoina olivat ”ei muutoksia”, ”vähennettiin” ja ”lisättiin”.

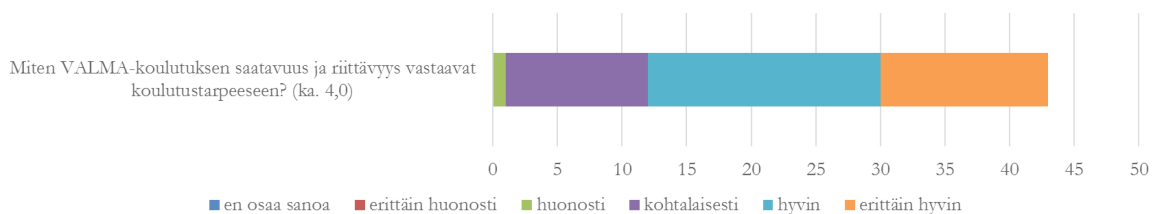
Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää. 24 koulutuksen järjestäjää ei tehnyt opiskelijapaikkojen määrään mitään muutoksia. Seitsemän koulutuksen järjestäjää vähensi opiskelijapaikkojen määrää ja kaksitoista lisäsi.

Avoimessa **kysymyksessä 32** pyydettiin kertomaan, mitä muita muutoksia koulutuksen järjestämiseen tai toteuttamiseen koulutuksen järjestäjät olivat tehneet tai aikoivat tehdä ja miksi.

Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää. Yksi koulutuksen järjestäjä vastasi ”ei muutoksia”. Vastauksissa tuotiin esiin monenlaisia muutoksia, ja ne voidaan karkeasti ryhmitellä alla olevalla tavalla. Ryhmittely oli osin vaikeaa, sillä kysymyksen asettelu salli vastauksissa esitettävien sekä tavoitteita että niihin tarvittavia keinoja.

- yksilöllisten opintopolkujen ja valinnaisuuden kehittäminen (20 mainintaa)
- perustutkinto-opintojen ja yhteisten tutkinnon osien opintojen suorittamisen mahdollisuuksien lisääminen ja yhteistyön lisääminen ammatillisen peruskoulutuksen kanssa (15 mainintaa)
- ohjaamiseen ja tukeen panostaminen (11 mainintaa)
- ryhmien muuttaminen sekaryhmiksi, ryhmien pienentäminen, ryhmien yhteistyön lisääminen (10 mainintaa)
- opettajien kouluttaminen ja osaamisen laajempi käyttöönotto, työnjaon muutokset (9 mainintaa)
- koulutussuunnitelman sisältöjen ja aikataulun muutokset (9 mainintaa)
- yhteistyön lisääminen muiden nivelvaiheen toimijoiden kanssa (7 mainintaa)
- yhteistyön lisääminen työelämän kanssa (6 mainintaa)
- pakollisen koulutuksen osan opetuksen käytänteiden tarkentaminen (5 mainintaa)
- eri opiskelutapojen kokeileminen (5 mainintaa)
- koulutuksesta tiedottamisen lisääminen ja valintakäytänteiden muuttaminen (4 mainintaa)
- joustavien siirtymien kehittäminen (3 mainintaa)
- verkko-opetuksen lisääminen, lähiopetuksen vähentäminen (3 mainintaa)
- yksilöllisyyden vähentäminen (2 mainintaa)
- panostaminen suomen kielen opetukseen (1 maininta).

Kysymyksessä 33 pyydettiin koulutuksen järjestäjiä arvioimaan, miten Valma-koulutuksen saatavuus ja riittävyys vastaavat koulutustarpeeseen. Koulutuksen saatavuutta ja riittävyttä arvioitiin asteikolla 1–5, jossa arvo 1 tarkoittaa ”erittäin huonosti” ja arvo 5 ”erittäin hyvin”. Kysymykseen oli mahdollista vastata myös arvolla 0 eli ”en osaa sanoa”. Arvioiden keskiarvo on laskettu vastauksista 1–5.

KUVIO 13: VALMA-KOULUTUKSEN SAATAVUUDEN JA RIITTÄVYYDEN VASTAAMINEN KOULUTUSTARPEESEEN

Kysymykseen vastasi 43 koulutuksen järjestäjää. He arvioivat Valma-koulutuksen saatavuuden ja riittävyyden vastaavan koulutustarpeeseen hyvin (arvioiden ka. 4,0). Koulutuksen järjestäjiä, jotka arvioivat saatavuuden ja riittävyyden vastaavan hyvin tai erittäin hyvin, oli 31. Yksitoista koulutuksen järjestäjää arvioi koulutuksen saatavuuden ja riittävyyden kohtalaiseksi ja yksi arvioi sen huonoksi. (Kuvio 13.)

3.9.1 Yhteenvetoa koulutuksen kehittämisen tarpeista

Valma-koulutukseen varatut opiskelijapaikat (aloituspaikat) ovat koulutuksen järjestäjien päätettävissä oppilaitosmuotoisen koulutuksen vuosiopiskelijamäärän rajoissa. Yli puolet koulutuksen järjestäjistä ilmoitti kyselyssä, ettei Valma-koulutuksen aloituspaikkoihin tehty muutoksia seuraavalle lukuvuodelle. Koulutuksen järjestäjistä 12 ilmoitti lisäävänsä paik-

koja, seitsemän vastaavasti vähentävänsä. Valma-koulutuksen saatavuus arvioitiin hyväksi. Koulutuksen järjestämiseen mainittiin useita hyviä suunnitelmia; eniten haluttiin kehittää jatkossa yksilöllisiä opintopolkuja ja valinnaisuutta, mutta vahvemiksi haluttiin myös perustutkinnon osien suorittamista sekä opiskelijalle tarjottavaa ohjausta ja tukea.

Kyselylomakkeen lopun vapaissa kommentteissa tuli esille monia ehdotuksia. Valma-koulutuksen opetusmenetelmiin toivottiin lisää työpajatyypistä toimintaa sekä tarvelähtöistä ja kielitietoista opetusta. Vastaajien mukaan rinnakkaisopetus ja opintotarjottimen kehittäminen voisivat edelleen tukea yksilöllisiä opintopolkuja. Ehdotettiin enemmän työelämässä oppimista ja työvaltaista koulutusta. Valman koulutuksen osiin ehdotettiin oppikirjoja ja tehtäväkirjoja, myös yhteisiä materiaaleja (apua ja tukea) uuden asian parissa työskenteleville. Toivottiin myös enemmän mahdollisuuksia tunnistaa ja tunnustaa osaamista perustutkintoon, mikä lisäisi motivaatiota. Vastaajien mukaan itsenäinen opiskelu ei tue tätä ryhmää.

Kommenteissa tuli esille myös toiveita saada koulutusta oppilaitosten henkilöstölle, jotta Valma-koulutuksesta tulisi järjestäjän yhteinen asia eikä vain yhden opettajan ”ongelma”. Ehdotettiin yhteisiä Opetushallituksen järjestämiä koulutuksia Valma-henkilöstölle, maksuttomia alueellisia Valma-koulutuksen päiviä sekä täsmennettyä täydennyskoulutusta.

4. JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Kysely toteutettiin vuosi sen jälkeen, kun valmentavien koulutusten uudistus oli tullut voimaan. Koulutuksen muutoksissa vuosi on lyhyt aika, mikä tulosten tulkinnassa on otettava huomioon. Ensimmäinen vuosi ei välttämättä vielä tuo kokemuksia kattavasti esille. Kysely toteutettiin ensimmäisen lukuvuoden jälkeen, koska tarvittiin tiedot seurantaan ja eduskunnan sivistysvaliokunnalle tehtävää vaikuttavuusselvitystä varten.

Valma-koulutukseen osallistui tämän kyselyn perustella lukuvuonna 2015–2016 yhteensä 4 859 henkilöä. Kevään 2016 valtionosuuslaskennan perustietokyselyn mukaan ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavassa koulutuksessa oli (20.1.2016) yhteensä 4 499 opiskelijaa. Ero näiden opiskelijamäärien välillä selittyy sillä, että tässä kysyttiin koko lukuvuoden aikana mukana olleita opiskelijoita, eräänlaista ”läpivirtausta” opiskelijoista, eikä vain tiettyinä valtionosuuslaskentapäivinä (20.9. tai 20.1.) koulutuksessa olleita opiskelijoita.

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan Valma-koulutuksen vaikuttavuutta voidaan arvioida ainakin kolmesta näkökulmasta. Ensinnäkin, onko koulutus ollut tarkoituksenmukainen ja hyödyllinen koulutuksen eri kohderyhmille? Toiseksi, miten hyvin opiskelijat ovat sijoittuneet heille soveltuville jatkopoluille? Kolmanneksi, ovatko koulutuksessa opiskelleet saaneet riittäviä valmiuksia ammatillisen perustutkintokoulutuksen suorittamiseen? Viimeksi mainittua, valmiuksien kehittymistä, ei tällä kyselyllä voitu selvittää.

Valma-koulutuksen soveltuvuutta eri kohderyhmien tarpeisiin pyydettiin arvioimaan usean kysymyksen avulla. Koulutuksen kohderyhmien tarkastelussa otettiin huomioon Hallituksen esityksen perustelut (HE 211/2014). Kysymyksissä käytettiin termiä kohderyhmä, vaikka hallituksen esityksessä käytetty termi henkilöryhmä olisi ollut yhtä toimiva. Perustelujen mukaan ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus on tarkoitettu ensisijaisesti vaille toisen asteen tutkintoa oleville perusopetuksen päättäneille nuorille, jotka tarvitsevat opiskeluvälmiuksien parantamista sekä ohjausta ja tukea koulutuksen ja ammatin valinnassa. Toisena tärkeänä kohderyhmänä ovat eri syistä koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret, jotka eivät ole löytäneet paikkaansa koulutusjärjestelmässä. Koulutukseen voivat osallistua myös aikuiset, jotka tarvitsevat valmiuksia ammatilliseen peruskoulutukseen siirtymiseksi. Aikuiskohderyhmiä olisivat erityisesti maahanmuuttajat sekä alan vaihtajat tai uudelleen koulututtavat henkilöt, joiden opiskeluvälmiuksissä on puutteita. Vastausten perusteella kohderyhmät vaikuttivat valtaosin olevan toivotun kaltaisia.

Koulutuksen järjestäjät ilmoittivat onnistuneensa huomioimaan näistä ryhmistä parhaiten perusopetuksen hakuvuonna päättäneiden nuorten erityistarpeet. Lähes yhtä hyvin onnistuttiin ottamaan huomioon alanvaihtajien, aikuisten maahanmuuttajien ja maahanmuuttajanuorten erityistarpeet. Niistä opiskelijoista, joille ilmoitettiin taustatieto, 10,8 prosenttia oli suorittanut aiemmin toisen asteen tai korkea-asteen koulutuksen. Erityisen painavasta syystä myös tutkinnon suorittaneita voitiin valita opiskelijoiksi.

Perusopetuksen hakuvuonna päättäneet nuoret näyttivät myös hyötynneen koulutuksesta eniten. Seuraavaksi eniten hyöttyivät muut eri syistä koulutuksen ulkopuolella olleet nuoret ja aikuiset maahanmuuttajat. Oppisopimukseen valmentautuvat eivät hyötynneet Valma-koulutuksesta kovin hyvin. Mahdollisesti Valmaan ei ole hakeutunut eikä sinne ole vielä osattu ohjata oppisopimuskoulutukseen soveltuvia nuoria. Kohderyhmäksi on saattanut muodostua,

osin hakumenettelyn takia, elämänhallinnan ja kuntoisuuden parantamista vaativat nuoret, joille pääosin työpaikalla järjestettävä koulutusmuoto on liian vaativa.

Oikean kohderyhmän tavoittaminen on oppilaan- ja opinto-ohjauksen haaste. Valma-koulutus mielletään imagoltaan sellaiseksi, ettei sinne vielä hakeudu oppisopimuskoulutukseen soveltuvimmat opiskelijat. Myöskään erityistä tukea tarvitsevat eivät hyötäneet Valma-koulutuksesta kovin hyvin. Erityisopetusta järjestettiin kuitenkin viidesosalle kaikista lukuvuoden Valma-opiskelijoista. Muutamat vastaajat kaipasivat entisiä Valmentava I ja Valmentava II -koulutuksia. Uusi Valma-koulutus ei joidenkin vastaajien mielestä ottanut huomioon erityisopetusta lievästi tarvitsevia opiskelijoita. Tätä seikkaa on syytä jatkossa selvittää tarkemmin.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten osuus kaikista Valma-koulutuksen opiskelijoista oli lähes puolet. Se voi johtua osin siitä, että ns. valtaväestön nuoret pääsivät toisen asteen yhteishaussa hyvin tutkintokoulutukseen. Suoraan peruskoulun jälkeen hakevia tuetaan haussa etusijalla ja lisäpisteillä. Kyselyssä ei valitettavasti saatu tietoa siitä, kuinka paljon oli perusopetuksesta suoraan tulleita maahanmuuttajia. Tämä olisi ollut kiinnostava tieto.

Kyselyn lopun vapaissa kommentteissa tuli jonkin verran kritiikkiä kohderyhmien yhdistämisestä. ”Eri kohderyhmien integrointi yhteiseen Valmaan on kaunis tavoite, mutta ei välttämättä palvele opiskelijoita siten kuin on tarkoitettu.” Joidenkin vastaajien mielestä on haastavaa yhdistää samaan ryhmään suomalaiset, maahanmuuttajat, aikuiset ja nuoret.

Perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen yhteinen hakumenettely toimi Valma-koulutuksen opiskelijavalinnassa vastaajien mielestä kohtalaisesti, joskin kritiikkiä esitettiin erityisesti aikataulusta. Keväällä 2017 annettavaan hallituksen esitykseen ammatillisen koulutuksen lainmuutoksista sisältyy monia esityksiä myös haku- ja valinta-aikataulujen muuttamisesta. On lisäksi syytä pohtia, toteutuuko opiskelijavalinnassa yhdenvertaisuus, koska valinnan kriteerit ovat koulutuksen järjestäjän päätettävissä. Onko valinta Valma-koulutukseen tapahtunut riittävän yhdenmukaisesti?

Keskeistä vaikuttavuuden kannalta oli selvittää siirtymiä ja jatkopolkuja Valma-koulutuksesta. Siirtymätietoja kysyttiin koulutuksen osin ja sen kokonaan suorittaneista. Siirtymistä ja jatkopoluista ei saatu kaikki opiskelijat kattavaa tietoa. Kaikista Valma-koulutuksen osin (alle 60 osaamispistettä) suorittaneista noin 30 prosenttia siirtyi suorittamaan ammatillista perustutkintoa oppilaitokseen, noin 0,5 prosenttia siirtyi oppisopimuskoulutukseen ja alle neljä prosenttia muuhun koulutukseen. Vastaajista viidesosan kohdalla tieto oli ”ei mihinkään koulutukseen”. Koulutuksen järjestäjät eivät olleet varautuneet keräämään tätä tietoa tai eivät olleet tavoittaneet kaikkia siirtyneitä muusta syystä. Jos tietoa halutaan jatkossa tarkemmin, on tiedonkeruu ohjeistettava. Vastaajien mielestä siirtymät koulutusten välillä toimivat kuitenkin hyvin.

Yli puolet Valma-koulutuksen kokonaan suorittaneista siirtyi suorittamaan ammatillista perustutkintoa joko oman tai muun koulutuksen järjestäjän koulutuksessa tai oppisopimukseksi. Muuhun koulutukseen siirtyi kuusi prosenttia ja muuhun toimintaan neljä prosenttia opiskelijoista. Osasta opiskelijoista ei saatu tietoa jatkopaikasta (vastaajien ilmoitus) tai ei saatu kyselyllä ollenkaan tietoa (kokonaan puuttuvat vastaukset). Tietojen puuttuminen vähentää jatkopoluista tehtävien päätelmien merkitystä.

Jatkossa on kiinnitettävä huomiota siihen, miten tietoja voitaisiin kerätä systemaattisemmin, jos tiedonkeruulle on tarvetta. Voidaan myös pohtia, olisiko tarpeen seurata erikseen eri

henkilöryhmien jatkopolkuja, esimerkiksi maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden siirtymiä ja jatkopolkuja. Valma-koulutuksen periaate on joustava siirtymä koulutuksen aikana, myös muiden koulutusten välillä. Tällaista seurantatietoa alati muuttuvasta opiskelijaryhmästä voi olla kuitenkin hankala kerätä tai ainakin se vaatii systemaattista ohjeistusta.

Valma-koulutuksen jatkopolkuoletuksena on ammatillinen peruskoulutus, ja koulutukseen valitsemisen aikana tulisi varmistaa, että se on myös opiskelijan oma tavoite. Tätä koulutuksen järjestäjät olivat selvittäneetkin valinnan yhteydessä. Annettavassa hallituksen esityksessä valmentavan koulutuksen jälkeistä tavoitetta tultaneen laajentamaan kaikkeen ammatilliseen koulutukseen, ei vain peruskoulutukseen.

Valma-koulutus toteutui kokonaisuutena koulutuksen järjestäjien mielestä paremmin kuin kohtalaisesti. Vastaajista suurin osa ilmoitti koulutuksen toteutuneen hyvin tai erittäin hyvin. Tulosta voidaan pitää vaikuttavuuden kannalta tyydyttävänä, sillä tiedot koskivat ison valmentavan koulutuksen uudistuksen ensimmäisen vuoden toimintaa, jonka koulutuksen järjestäjät olivat joutuneet uudelleen suunnittelemaan. Koulutuksen perusteita on syytä selvityksen perusteella arvioida ja tehdä tarvittavat muutokset. Myös ammatillisen koulutuksen reformi ja lainmuutokset tulevat aiheuttamaan perusteiden päivitystarvetta. Selvityksen perusteella osaamistavoitteiden ja osaamispisteiden vastaavuuteen ja perusteiden kirjoitustavan selkeyteen on kiinnitettävä huomiota, kun perusteita uudistetaan.

Jatkossa Valma-koulutuksen vaikuttavuuden arviointia voisi täsmentää ja seurata koulutuksesta lähteneiden henkilöiden jatkopolkuja pidempään. Olisi hyvä selvittää, onko Valma-koulutus parantanut opiskelijoiden valmiuksia suorittaa ammatillinen tutkintokoulutus. Valma-koulutuksen tavoite on myös vähentää tutkintokoulutuksen keskeyttämistä ja koulutuksen ulkopuolelle jäämistä. Todennäköistä on, että Valma-koulutukseen siirtyy tavallista vaativampi opiskelijajoukko. Silloin sekä itse koulutus että sen vaikuttavuuden arviointi voi olla tavallista vaikeampaa.

Vastaajat kirjoittivat kyselyn lopussa useita myönteisiä kommentteja Valma-koulutuksesta. Niissä todettiin, että koulutuksen rakenne on monipuolinen ja joustavat opintopolut on mahdollista rakentaa. Koulutuksen järjestäjän monialainen tarjonta koettiin voimavaraksi. Eräs vastaaja sanoi: ”Kaiken kaikkiaan Valma on erittäin hyvä työväline sekä nivelvaiheessa että koulutuksen keskeyttämisen estäjänä.” Vastauksissa todettiin myös, että Valma-koulutus kehittyy koko ajan, tulevana vuonna sujuu ehkä paremmin.

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaa koulutusta (VALMA) järjestävät koulutuksen järjestäjät

Opetushallituksen tiedote 6/2016, 9.6.2016

KYSELY KOSKIEN AMMATILLISEEN PERUSKOULUTUKSEEN VALMENTAVAA KOULUTUSTA (VALMA)

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen uudistus ja uudistetut koulutuksen perusteet tulivat voimaan 1.8.2015. Eduskunta on edellyttänyt, että hallitus seuraa ammatillisen valmentavan koulutuksen uudistuksen vaikuttavuutta ja antaa selvityksen uudistuksen toimeenpanosta ja vaikuttavuudesta keväällä 2017 (valiokunnan mietintö, 2015). Selvitystä varten Opetushallitus toteuttaa opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta sähköisen kyselyn. Sen tulokset raportoidaan osana opetus- ja kulttuuriministeriön asiaa koskevaa selvitystä.

Opetushallituksen tällä kyselyllä selvitetään muun muassa VALMA-koulutukseen lukuvuonna 2015–2016 osallistuneiden opiskelijoiden määrä sekä heidän taustojaan ja jatkoväyliään. Tavoitteena on lisäksi selvittää koulutuksen järjestäjän näkökulmasta koulutuksen toimeenpanon ja uudistuksen onnistumista sekä mahdollisia kehittämiskohteita koulutuksen järjestämisessä. Tämä kysely **ei koske erityisopetuksen erityisenä koulutustehtävänä järjestettävää VALMA-koulutusta.**

Kyselystä on lähetetty koulutuksen järjestäjille ennakotiedote kesäkuussa 2016. Ennakotiedotteessa on pyydetty koulutuksen järjestäjää ilmoittamaan kyselyä varten yhteyshenkilön. Tämä saatekirje on lähetetty myös koulutuksen järjestäjän ilmoittamalle yhteyshenkilölle.

Kyselyyn vastaaminen

Vastauksista on hyvä sopia kaikkien organisaatiossanne VALMA-koulutuksen parissa toimivien henkilöiden kanssa. Kyselyn vastauksia ei voi tallentaa välillä, vaan kysely tulee täyttää kerralla loppuun. Vastaukset on hyvä valmistella etukäteen liitteenä olevan kyselyn kopion avulla. Vastauksien syöttämiseen linkin kautta menee aikaa arviolta tunti.

Kyselyyn vastataan osoitteessa:

<https://www.webropolsurveys.com/S/9D660C27C12EDED8.par>

Vastausaika päättyy perjantaina 14.10.2016 klo 16.15.

KYSELY

14.9.2016

9/2016

Lisätietoja

Opetusneuvos Ulla Aunola, ulla.aunola@oph.fi, 029 533 1042 ja
projektityöntekijä Maria-Elisa Salonsaari, maria-elisa.salonsaari@oph.fi, 029
533 1448.

Johtaja

Esa Karvinen

Yksikön päällikkö,
opetusneuvos

Kati Lounema

LIITTEET

Kyselylomake (Microsoft Office Word -tiedosto)

TIEDOKSI

Koulutuksen järjestäjien ilmoittamat kyselyn yhteyshenkilöt
OKM/Ammatillisen koulutuksen osasto
OPH/AMPA, AMES, YL, KOVA ja SV

Kysely koskien ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen uudistuksen toimeenpanoa ja vaikuttavuutta

Yhteystiedot

1. Koulutuksen järjestäjä *

- Aitoon Emäntäkoulu Oy
- Ami-säätiö
- Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia
- Helsingin kaupunki
- Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä
- Etelä-Savon Koulutus Oy
- Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö
- Helsingin kaupunki
- Hengitysliitto ry
- Hyria koulutus Oy
- Invalidiliitto ry
- Invalidisäätiö
- Itä-Savon koulutuskuntayhtymä
- Itä-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä
- Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä
- Jyväskylän koulutuskuntayhtymä
- Kajaanin kaupunki
- Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä Lappia
- Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä
- Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä
- Kiipulasäätiö
- Kirkkopalvelut ry
- Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä
- Koulutuskuntayhtymä Tavastia
- Kouvolan kaupunki
- Lounais-Hämeen ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä
- Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä
- Luksia, Länsi-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä
- Länsirannikon koulutus Oy
- Optima samkommun

- Oulun seudun koulutuskuntayhtymä
- Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä
- Päijät-Hämeen koulutus konserni -kuntayhtymä
- Raahen koulutuskuntayhtymä
- Raisen seudun koulutuskuntayhtymä
- Rovaniemen koulutuskuntayhtymä
- S. ja A. Bovalliuksen säätiö
- Salon seudun koulutuskuntayhtymä
- Sastamalan koulutuskuntayhtymä
- Satakunnan koulutuskuntayhtymä
- Savon koulutuskuntayhtymä
- Seinäjoen koulutuskuntayhtymä
- Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur samkommun
- Tampereen Aikuiskoulutussäätiö
- Tampereen kaupunki
- Turun Aikuiskoulutussäätiö
- Turun kaupunki
- Vaasan kaupunki
- Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä
- Vantaan kaupunki
- Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä
- Äänekosken ammatillisen koulutuskuntayhtymä

2. Vastaaja *

Nimi

Asema

Sähköposti

Puhelinnumero

---

3. Etukäteen ilmoitettu yhteyshenkilö, jos eri kuin vastaaja *

Nimi

Asema

Sähköposti

Puhelinnumero

Kaikki VALMA-koulutuksen lukuvuonna 2015-2016 aloittaneet opiskelijat

4. Opiskelijoiden määrä *

Täyttäkää henkilömäärät (ei prosenttilukuja).

kaikki lukuvuoden 2015-2016 aikana VALMA-koulutuksen
aloittaneet

---

laskentapäivän (20.9.2015) jälkeen aloittaneita

VALMA-koulutuksessa alle 60 osp suoritettaneita

---

kaikista aloittaneista yli 18-vuotiaita

---

kaikista aloittaneista naisia

---

5. Opiskelijoiden tausta *

Täyttäkää henkilömäärät (ei prosenttilukuja). Laskekaa mukaan kaikki koulutukseen osallistuneet opiskelijat eli koulutuksen kokonaan suorittaneet (60 osp), osin suorittaneet (alle 60 osp) sekä myös kesken lukuvuoden aloittaneet opiskelijat.

suoraan peruskoulun jälkeen

---

kyseisenä lukuvuonna keskeytetty ammatillinen perustutkinto
tai ns. kaksoistutkinto (suora siirtymä)

---

aiemmin keskeytetty ammatillinen perustutkinto tai ns.
kaksoistutkinto

---

kyseisenä lukuvuonna keskeytetty lukiokoulutus (suora
siirtymä)

---

aiemmin keskeytetty lukiokoulutus

---

muu tausta

---

esimerkkejä muista taustoista

---

300 merkkiä jäljellä

Etsivä nuorisotyö tai aiemmin suoritettu tutkinto

Kuinka moni aloittaneista opiskelijoista tuli etsivästä nuorisotyöstä? _____

Kuinka moni aloittaneista opiskelijoista oli aiemmin suorittanut toisen asteen tai korkea-asteen koulutuksen? _____

Maahanmuuttajataustaiset tai vieraskieliset (äidinkieli muu kuin suomi, ruotsi tai saame)

kaikki maahanmuuttajataustaiset tai vieraskieliset opiskelijat _____

yli 18-vuotiaita _____

naisia _____

Opiskelijavalinta

6. Perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen haku *

0= en osaa sanoa, 1=erittäin huonosti, 2 = huonosti 3=kohtalaisesti, 4=hyvin, 5=erittäin hyvin

0 1 2 3 4 5

Miten perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen haku toimi VALMA-koulutuksen valintamenettelyinä? ○ ○ ○ ○ ○ ○

7. Miten perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen hakua voisi kehittää? (avoin) *

_____
_____
_____

3000 merkkiä jäljellä

8. Valinnan kriteerit *

Mitkä olivat keskeisimmät valinnan kriteerit, joita käytitte opiskelijavalinnassa? (avoin)

_____
_____
_____

3000 merkkiä jäljellä

9. Varmensitteko hakuvaiheessa, että hakijan tarkoituksena on myöhemmin hakeutua suorittamaan ammatillista perustutkintoa? *

- Ei. Jos ette, niin miksi?
 Kyllä

_____

10. Valintatapa *

Kyllä Ei

Järjestittekö valintakokeen?

Järjestittekö valintahaastattelun?

11. Vieraskielisten hakijoiden kielitaito *

Jos vieraskielisiä hakijoita ei ollut, valitkaa vaihtoehto "Ei ollut".

Kyllä Ei Ei ollut

Edellyttikö vieraskielisiltä hakijoilta kielitaitotasoa A2.2?

Todensittekö kielitaidon? Jos kyllä, miten? _____

12. Onnistuminen opiskelijavalinnassa *

0= en osaa sanoa, 1=erittäin huonosti, 2 = huonosti 3=kohtalaisesti, 4=hyvin, 5=erittäin hyvin

0 1 2 3 4 5

Miten mielestänne onnistuitte valitsemaan koulutukseen juuri ne hakijat, jotka hyötyvät koulutuksesta eniten?

Valitsematta jääneet hakijat

13. Valitsematta jäämisen syyt *

Oliko jokin tietty *toistuva syy tai syitä*, miksi jotkut hakijat jäivät valitsematta?

Kyllä, mikä?

_____

Ei

14. Ohjaus haun jälkeen *

Ohjaatteko koulutukseen valitsematta jääneitä hakijoita?

Kyllä, miten?

_____

Ei

VALMA-koulutuksen eri kohderyhmät

15. Eri kohderyhmien tarpeiden huomioiminen *

0= en osaa sanoa, 1=erittäin huonosti, 2 = huonosti 3=kohtalaisesti, 4=hyvin, 5=erittäin hyvin

Miten onnistuitte huomioimaan eri kohderyhmien erityistarpeet koulutuksessa? Lisäksi merkitkää rivin loppuun, mikä kohderyhmä mielestänne hyötyi VALMA-koulutuksesta eniten.

15. Eri kohderyhmien tarpeiden huomioiminen *

0= en osaa sanoa, 1=erittäin huonosti, 2 = huonosti 3=kohtalaisesti, 4=hyvin, 5=erittäin hyvin

Miten onnistuitte huomioimaan eri kohderyhmien erityistarpeet koulutuksessa? Lisäksi merkitkää rivin loppuun, mikä kohderyhmä mielestänne hyötyi VALMA-koulutuksesta eniten.

	0	1	2	3	4	5
perusopetuksen hakuvuonna päättäneet nuoret, jotka tarvitsevat ohjausta ja opiskeluvalmiuksien parantamista	☐	☐	☐	☐	☐	☐
muut eri syistä koulutuksen ulkopuolella olleet nuoret, jotka eivät olleet löytäneet vielä koulutuspaikkaa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
alanvaihtajat, uudelleen kouluttautuvat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
maahanmuuttajanuoret	☐	☐	☐	☐	☐	☐
aikuiset maahanmuuttajat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
erityistä tukea tarvitsevat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
oppisopimukseen valmentautuvat	☐	☐	☐	☐	☐	☐

16. Koulutuksen toteutuminen kokonaisuutena *

0= en osaa sanoa, 1=erittäin huonosti, 2 = huonosti 3=kohtalaisesti, 4=hyvin, 5=erittäin hyvin

	0	1	2	3	4	5
Miten eri kohderyhmille tarkoitetun yhtenäisen koulutuskokonaisuuden (VALMA-koulutus) toteuttaminen onnistui?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Yksilölliset opintopolut ja ohjaus

17. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma *

Vastatkaa prosenttiosuutena (%) kaikista lukuvuonna 2015-2016 VALMA-koulutuksen aloittaneista opiskelijoista.

Kuinka suurelle osalle aloittaneista opiskelijoista tehtiin henkilökohtainen opiskelusuunnitelma?

_____

18. Yksilöllisten opintopolkujen ja osaamistavoitteiden toteutuminen *

0= en osaa sanoa, 1=erittäin huonosti, 2 = huonosti 3=kohtalaisesti, 4=hyvin, 5=erittäin hyvin

0 1 2 3 4 5

Miten yksilölliset opintopolut ja osaamistavoitteet toteutuivat koulutusta järjestettäessä? ○ ○ ○ ○ ○ ○

19. Erityisopetus *

Täyttäkää henkilömäärinä (ei prosenttilukuina). Huomatkaa täyttää vastaukset vain sen Valman osalta, jota ei järjestetä erityisopetuksen erityisenä koulutustehtävänä.

Kuinka moni opiskelija sai VALMA-koulutuksen erityisopetuksena?

_____

Kuinka monelle opiskelijalle liitettiin heidän opiskeluunsa kuntoutuspalveluita ulkopuolisen tahon kanssa?

_____

20. Muut suoritukset *

Täyttäkää henkilömäärinä (ei prosenttilukuina).

Kuinka moni opiskelijoista suoritti VALMA-koulutuksen aikana seuraavia opintoja?

suoritti ammatillisen perustutkinnon ammatillisia tutkinnon osia

_____

suoritti ammatillisen perustutkinnon yhteisiä tutkinnon osia tai osa-alueita

_____

korotti perusopetuksen arvosanoja

_____

muita suorituksia

_____

esimerkkejä muista suorituksista

_____

21. VALMA-koulutuksen kesto *

Oliko jonkun opiskelijan VALMA-koulutuksen aika pidempi kuin yksi lukuvuosi?

Kyllä, kuinka monen?

_____

Ei

22. Jatkosuunnitelma *

Oliko jokaisella VALMA-koulutukseen osallistuneella jatkosuunnitelma?

Kyllä

Ei

23. Ilman jatkosuunnitelmaa jääneet opiskelijat *

Jos joku VALMA-opiskelija jäi ilman jatkosuunnitelmaa, täyttäkää seuraavat kohdat.

Kuinka moni VALMA-opiskelija jäi ilman
jatkosuunnitelmaa?

_____

Miksi näin kävi?

_____

VALMA-koulutuksen *osin suorittaneiden (alle 60 osp)* siirtymät lukuvuoden aikana

24. Siirtymien määrät opiskelukuukausittain

Täytä henkilömäärät (ei prosenttilukuja). Kysymys koskee vain osin suorittaneita (alle 60 osp) VALMA-opiskelijoita.

Kuinka moni siirtyi?

ammattilliseen perustutkintoon, oma koulutuksen järjestäjä

1.-3. opiskelukuukauden aikana

_____

4.-6. opiskelukuukauden aikana

_____

7.-9. opiskelukuukauden aikana

_____

ammattilliseen perustutkintoon, muu koulutuksen järjestäjä

1.-3. opiskelukuukauden aikana

_____

4.-6. opiskelukuukauden aikana

_____

7.-9. opiskelukuukauden aikana

_____

ammattilliseen perustutkintoon oppisopimuskoulutuksena

1.-3. opiskelukuukauden aikana _____

4.-6. opiskelukuukauden aikana _____

7.-9. opiskelukuukauden aikana _____

muuhun koulutukseen

1.-3. opiskelukuukauden aikana _____

4.-6. opiskelukuukauden aikana _____

7.-9. opiskelukuukauden aikana _____

Esimerkkejä muista koulutuksista _____

ei mihinkään koulutukseen (keskeytti opiskelun kokonaan)

1.-3. opiskelukuukauden aikana _____

4.-6. opiskelukuukauden aikana _____

7.-9. opiskelukuukauden aikana _____

25. Siirtymien onnistuminen *

0= en osaa sanoa, 1=erittäin huonosti, 2 = huonosti 3=kohtalaisesti, 4=hyvin, 5=erittäin hyvin

0 1 2 3 4 5

Miten opiskelijoiden *suorat siirtymät* koulutusten välillä onnistuivat? ○ ○ ○ ○ ○ ○

VALMA-koulutuksen *kokonaan suorittaneiden (60 osaamispistettä suoritettuna)* jatkoväylät

26. Jatkoväylät koulutuksen jälkeen *

Täyttäkää henkilömäärät (ei prosenttilukuja). Huomatkaa laskea tässä mukaan vain koulutuksen kokonaan suorittaneet (60 osp). Koulutuksen kesken toiseen koulutukseen siirtyneistä kysytään edellisellä sivulla.

Kuinka moni koulutuksen*kokonaan suorittaneista (60 osp)* suuntautui?

ammattilliseen perustutkintoon, oma koulutuksen järjestäjä _____

ammattilliseen perustutkintoon, muu koulutuksen järjestäjä _____

ammattilliseen perustutkintoon oppisopimuskoulutuksessa _____

muuhun koulutukseen _____

suoraan työelämään _____

muuhun toimintaan _____

esimerkkejä muusta toiminnasta _____

ei tietoa jatkopaikasta _____

Koulutuksen järjestäminen

27. Koulutuksen perusteet (OPH:n määräys 5/011/2015) *

0= en osaa sanoa, 1=erittäin huonosti, 2 = huonosti 3=kohtalaisesti, 4=hyvin, 5=erittäin hyvin

	0	1	2	3	4	5
Miten koulutuksen perusteissa määrättyt osaamistavoitteet sopivat eri opiskelijaryhmien koulutustarpeisiin?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Miten koulutuksen osien laajuudet (osaamispisteinä) vastaavat osaamistavoitteita?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Miten osaamispisteiden vaihteluväliä on voinut soveltaa?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Miten osaamisen arvioinnin kriteerit toimivat opiskelijoiden osaamisen arvioimisessa?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Miten koulutuksen osista saa muodostettua opiskelijalle toimivan kokonaisuuden?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Miten koulutuksen järjestäminen onnistui koulutuksen osittain?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Miten perusteiden kirjoitustapa ja selkeys onnistuivat?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

28. Mitä seuraavista *valinnaisista* koulutuksen osista tarjositte opiskelijoille ja mitä niistä suoritettiin? *

	Tarjosimme	Emme tarjonneet
Opiskeluvalmiuksien vahvistaminen	☐	☐
Työssäoppimiseen ja oppisopimuskoulutukseen valmentautuminen	☐	☐
Arjen taitojen ja hyvinvoinnin vahvistaminen	☐	☐
Ammatillisen perustutkinnon tutkinnon osat	☐	☐
Vapaasti valittavat koulutuksen osat	☐	☐

29. Kuinka moni opiskelija suoritti tarjottuja koulutuksen osia? *

Ammatilliseen koulutukseen orientoituminen ja työelämän
perusvalmiuksien hankkiminen (pakollinen koulutuksen osa)

Opiskeluvalmiuksien vahvistaminen

Työssäoppimiseen ja oppisopimuskoulutukseen
valmentautuminen

Arjen taitojen ja hyvinvoinnin vahvistaminen

Ammatillisen perustutkinnon tutkinnon osat tai osa-alueet

Vapaasti valittavat koulutuksen osat

Esimerkkejä tarjotuista ja suoritetuista vapaasti valittavista
koulutuksen osista

---

30. Yhteistyö sidosryhmien kanssa *

0= en osaa sanoa, 1=erittäin huonosti, 2 = huonosti 3=kohtalaisesti, 4=hyvin, 5=erittäin hyvin

Miten yhteistyö onnistui eri sidosryhmien kanssa?

	0	1	2	3	4	5	Yhteistyötä ei ollut
perusopetuksen toimijat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
ammattillisen perustutkinnon opetus- ja ohjaushenkilöstö	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
työelämä työssäoppimiseen valmentautumisessa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
työelämä oppisopimukseen valmentautumisessa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
työpajat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
sosiaali- ja terveystyöntekijät	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
työhallinto	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Muutokset VALMA-koulutukseen ja koulutuksen saatavuus

31. Muutokset aloituspaikkamäärissä lukuvuodelle 2016-2017 *

Mitä muutoksia koulutuksen järjestäjänä teitte opiskelijapaikkamäärään (VALMA-koulutukseen varatut paikat) kuluvalle lukuvuodelle 2016-2017?

- Aloituspaikkoja lisättiin
- Aloituspaikkoja vähennettiin
- Aloituspaikkojen määrään ei tehty muutoksia

32. Muut muutokset *

Mitä muita muutoksia koulutuksen järjestämiseen/toteuttamiseen teitte/aiotte tehdä? Miksi? (avoin)

3000 merkkiä jäljellä

33. VALMA-koulutuksen saatavuus *

0= en osaa sanoa, 1=erittäin huonosti, 2 = huonosti 3=kohtalaisesti, 4=hyvin, 5=erittäin hyvin

0 1 2 3 4 5

Miten VALMA-koulutuksen saatavuus ja riittävyys vastaavat koulutustarpeeseen? ○○○○○○

34. Vapaa sana *

Miten VALMA-koulutusta tulisi kehittää, jotta eri kohderyhmien ja opiskelijoiden erityistarpeet otetaan paremmin huomioon?

Voitte kommentoida myös muuten ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen tilannetta ja kehittämistä.

6000 merkkiä jäljellä

0% valmiina

Utbildningsanordnare av handledande
utbildning för grundläggande yrkesutbildning (VALMA)

Utbildningsstyrelsens meddelande 6/2016, 9.6.2016

ENKÄT ANGÅENDE HANDEDANDE UTBILDNING FÖR GRUNDLÄGGANDE
YRKESUTBILDNING (VALMA)

Revideringen av den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning och de reviderande grunderna för utbildningen trädde i kraft 1.8.2015. Riksdagen har förutsatt att regeringen följer upp effekten av revideringen av den handledande utbildningen för yrkesutbildning och ger en utredning över verkställandet och effekten våren 2017 (utskottsbetänkande, 2015). Utbildningsstyrelsen förverkligar en elektronisk enkät gällande utredningen på uppdrag av undervisnings- och kulturministeriet. Resultaten rapporteras som en del av undervisnings- och kulturministeriets utredning i frågan.

Med denna Utbildningsstyrelsens enkät utreds bl.a antal studerande som deltagit i VALMA-utbildningen under läsåret 2015-2016 samt deras bakgrund och hur de gått vidare. Målet är dessutom att, sett ur utbildningsanordnarens perspektiv, utreda verkställandet av utbildningen och hur väl revideringen lyckats samt eventuella utvecklingsmål i ordnandet av utbildningen. Denna enkät **gäller inte den VALMA-utbildning som ordnas med särskild utbildningsuppgift att ordna specialundervisning.**

Utbildningsanordnarna har i juni 2016 fått ett förhandsbesked om enkäten. I förhandsmeddelandet ombads utbildningsanordnarna meddela en kontaktperson för enkäten. Detta brev har skickats till de kontaktpersoner utbildningsanordnarna uppgett.

Att besvara enkäten

Det är bra att komma överens om svaren med alla personer, inom er organisation, som deltar i Valma-utbildningen. Enkäten skall besvaras på en gång, svaren kan inte sparas emellanåt. Det är bra att förbereda sig i förväg med hjälp av enkäten i Word-kopia som finns med som bilaga. Det tar c. en timme att fylla i enkäten via länken

Enkäten besvaras på adress:

<https://www.webropol-surveys.com/S/24634BA84D22D67A.par>

Svarstiden går ut fredag 14.10.2016 kl 16.15.

ENKÄT

14.9.2016

9/2016

Tilläggsinformation

Undervisningsrådet Ulla Aunola, ulla.aunola@oph.fi, 029 533 1042 och projektarbetare Maria-Elisa Salonsaari, maria-elisa.salonsaari@oph.fi, 029 533 1448.

Direktör

Esa Karvinen

Chef för enheten,
undervisningsrådet

Kati Lounema

BILAGOR
FÖR KÄNNEDOM

Enkät (Microsoft Office Word format)
Kontaktpersoner som utbildningsanordnaren uppgett
UKM/avdelningen för yrkesutbildning
OPH/AMPA, AMES, YL, KOVA och SV

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 029 533 1000, faksi 029 533 1035, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 029 533 1000, fax 029 533 1035, fornamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

Enkät om genomförandet av reformen av handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning (VALMA) och reformens effekter

<https://www.webpolsurveys.com/S/24634BA84D22D67A.par>

Kontaktuppgifter

1. Utbildningsanordnare *

- Aitoon Emäntäkoulu Oy
- Ami-säätiö
- Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia
- Helsingin kaupunki
- Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä
- Etelä-Savon Koulutus Oy
- Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö
- Helsingin kaupunki
- Hengitysliitto ry
- Hyria koulutus Oy
- Invalidiliitto ry
- Invalidisäätiö
- Itä-Savon koulutuskuntayhtymä
- Itä-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä
- Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä
- Jyväskylän koulutuskuntayhtymä
- Kajaanin kaupunki
- Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä Lappia
- Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä
- Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä
- Kiipulasäätiö
- Kirkkopalvelut ry
- Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä
- Koulutuskuntayhtymä Tavastia
- Kouvolan kaupunki
- Lounais-Hämeen ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä
- Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä
- Luksia, Länsi-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä

- Länsirannikon koulutus Oy
- Optima samkommun
- Oulun seudun koulutuskuntayhtymä
- Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä
- Päijät-Hämeen koulutus konserni -kuntayhtymä
- Raahen koulutuskuntayhtymä
- Raision seudun koulutuskuntayhtymä
- Rovaniemen koulutuskuntayhtymä
- S. ja A. Bovalliuksen säätiö
- Salon seudun koulutuskuntayhtymä
- Sastamalan koulutuskuntayhtymä
- Satakunnan koulutuskuntayhtymä
- Savon koulutuskuntayhtymä
- Seinäjoen koulutuskuntayhtymä
- Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur samkommun
- Tampereen Aikuiskoulutussäätiö
- Tampereen kaupunki
- Turun Aikuiskoulutussäätiö
- Turun kaupunki
- Vaasan kaupunki
- Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä
- Vantaan kaupunki
- Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä
- Äänekosken ammatillisen koulutuskuntayhtymä

2. Svarande *

Namn

Ställning

E-post

Telefonnummer

---

3. Kontaktperson som uppgetts på förhand, om annan än svarande *

Namn

Ställning

E-post

Telefonnummer

Alla studerande som inlett VALMA-utbildning läsåret 2015-2016

4. Antal studerande *

Ange antalet personer (inte i procenttal).

Alla studerande som inlett VALMA-utbildning läsåret 2015-2016

Antal studerande som inlett utbildningen efter beräkningsdagen (20.9.2015)

Antal studerande i VALMA-utbildning som avlagt mindre än 60 kp

---

Antal studerande över 18 år av alla nybörjarstuderande

Antal kvinnor av alla nybörjarstuderande

---

5. De studerandes bakgrund *

Ange antalet personer (inte i procenttal). Räkna med alla studerande som har deltagit i utbildningen, dvs. de som genomfört hela utbildningen (60 kp), genomfört utbildningen delvis (mindre än 60 kp) och de som inlett utbildningen mitt under läsåret.

direkt efter grundskolan

---

yrkesinriktad grundexamen eller s.k. dubbelexamen som avbrutits under läsåret i fråga (direkt övergång)

---

yrkesinriktad grundexamen eller s.k. dubbelexamen som avbrutits tidigare

---

gymnasieutbildning som avbrutits under läsåret i fråga (direkt övergång)

---

gymnasieutbildning som avbrutits tidigare

---

annan bakgrund

---

exempel på annan bakgrund

300 tecken kvar

Uppsökande ungdomsarbete eller avlagd examen

Hur många av de studerande som inledde utbildningen kom via uppsökande ungdomsarbete?

Hur många av de studerande som inledde utbildningen har genomfört en utbildning på andra stadiet eller högre utbildning?

Studerande med invandrabakgrund eller främmande språk som modersmål (annat språk än finska, svenska eller samiska)

alla studerande med invandrabakgrund eller främmande språk som modersmål

studerande över 18 år

kvinnor

Antagning av studerande

6. Ansökan till förberedande utbildningar efter grundläggande utbildning *

0= vet ej, 1=mycket dåligt, 2 = dåligt 3=varken bra eller dåligt, 4=bra, 5=mycket bra

0 1 2 3 4 5

Hur väl lämpade sig ansökan till förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen som förfarande vid antagningen till VALMA-utbildning? ○ ○ ○ ○ ○ ○

7. Hur kunde man utveckla ansökan till förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen? (öppen fråga) *

3000 tecken kvar

8. Antagningskriterier *

Vilka var de viktigaste kriterierna vid antagningen av studerande? (öppen fråga)

3000 tecken kvar

9. Försäkrade ni er i ansökningsskedet om att den sökande hade som avsikt att senare ansöka om att avlägga yrkesinriktad grundexamen? *

- Nej. Om inte, varför?
 Ja

_____

10. Antagningsförfarand *

Ja Nej

Ordnade ni ett urvalsprov?

Ordnade ni en urvalsintervju?

11. Språkkunskaper hos sökande med ett främmande språk som modersmål *

Om det inte fanns sökande med ett främmande språk som modersmål, välj "inga sökande".

Ja Nej Inga
sökande

Förutsatte ni att sökande med ett främmande språk som modersmål har språkkunskaper som motsvarar nivå A2.2?

Kontrollerade ni språkkunskaperna? Om ni gjorde det, hur? _____

12. Utfallet av studerandantagningen *

0= vet ej, 1=mycket dåligt, 2 = dåligt 3=varken bra eller dåligt, 4=bra, 5=mycket bra

0 1 2 3 4 5

Hur väl anser ni att ni lyckades välja de sökande som har mest nytta av utbildningen

Sökande som inte har antagits till utbildningen

13. Orsaker till att inte anta sökande *

Fanns det en eller flera återkommande orsaker till att vissa sökande inte antogs till utbildningen?

Ja, vilken?

_____

Nej

14. Handledning efter ansökan *

Ger ni handledning till de sökande som inte antogs till utbildningen?

Ja, hur?

_____

Nej

Anordnande av VALMA-utbildningen

15. Beaktande av olika målgruppers behov *

0= vet ej, 1=mycket dåligt, 2 =dåligt, 3=varken bra eller dåligt, 4=bra, 5=mycket bra

Hur väl lyckades ni beakta olika målgruppers specialbehov i utbildningen? Anteckna ytterligare i slutet av raden vilken målgrupp som enligt er mest drog nytta av VALMA utbildningen.

15. Beaktande av olika målgruppers behov *

0= vet ej, 1=mycket dåligt, 2 =dåligt, 3=varken bra eller dåligt, 4=bra, 5=mycket bra

Hur väl lyckades ni beakta olika målgruppers specialbehov i utbildningen? Anteckna ytterligare i slutet av raden vilken målgrupp som enligt er mest drog nytta av VALMA utbildningen.

	0	1	2	3	4	5
unga som slutfört den grundläggande utbildningen under ansökningsåret och som behöver handledning och bättre studiefärdigheter	☐	☐	☐	☐	☐	☐
unga som av olika orsaker har stått utanför utbildningssystemet och som inte har hittat en studieplats	☐	☐	☐	☐	☐	☐
branschbytare, personer som omskolar sig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
unga invandrare	☐	☐	☐	☐	☐	☐
vuxna invandrare	☐	☐	☐	☐	☐	☐
personer i behov av särskilt stöd	☐	☐	☐	☐	☐	☐
personer som förbereder sig för läroavtalsutbildning	☐	☐	☐	☐	☐	☐

16. Utbildningens genomförande som helhet *

0= vet ej, 1=mycket dåligt, 2 = dåligt, 3=varken bra eller dåligt, 4=bra, 5=mycket bra

	0	1	2	3	4	5
Hur väl lyckades ni genomföra en enhetlig utbildningshelhet (VALMA-utbildning) för olika målgrupper?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Individuella studievägar och handledning

17. Personlig studieplan *

Svara i procent (%) av alla studerande som påbörjat VALMA-utbildningen läsåret 2015-2016.

För hur stor del av studerande som påbörjat studierna uppgjordes en personlig studieplan? _____

18. Genomförandet av individuella studievägar och mål för kunnandet *

0= vet ej, 1=mycket dåligt, 2 = dåligt, 3=varken bra eller dåligt, 4=bra, 5=mycket bra

0 1 2 3 4 5

Hur genomfördes individuella studievägar och mål för kunnandet när utbildningen anordnades? ○ ○ ○ ○ ○ ○

19. Specialundervisning *

Ange antalet personer (inte i procenttal). Observera att svaren endast ska gälla VALMA-utbildning som inte anordnas på basis av en särskild utbildningsuppgift inom specialundervisningen.

Hur många studerande fick VALMA-utbildning i form av specialundervisning? _____

I hur många studerandes studier inkluderades rehabiliteringstjänster som tillhandahölls av en utomstående serviceproducent? _____

20. Övriga prestationer *

Ange antalet personer (inte i procenttal).

Hur många studerande genomförde följande studier inom VALMA-utbildningen?

yrkesinriktade examensdelar inom en yrkesinriktad grundexamen _____

gemensamma examensdelar eller delområden inom en yrkesinriktad grundexamen _____

höjde vitsord från den grundläggande utbildningen _____

muuta suorituksia _____

exempel på andra prestationer _____

21. VALMA-utbildningens längd *

Fanns det studerande som studerade längre än ett läsår inom VALMA-utbildningen?

Ja, hur många?

_____

Nej

22. Plan för fortsättningen *

Hade alla studerande inom VALMA-utbildningen en plan för fortsättningen?

Ja

Nej

23. Studerande utan en plan för fortsättningen

Om det fanns studerande inom VALMA-utbildningen som inte hade en plan för fortsättningen ska följande frågor besvaras.

För hur många studerande inom VALMA-utbildningen gjordes
det inte upp en plan för fortsättningen?

_____

Varför gjordes det inte upp en plan?

_____

Övergångar till annan utbildning under läsåret bland studerande som *delvis genomfört (under 60 kp)* VALMA-utbildningen

24. Antal övergångar i studiemånader

Ange antalet personer (inte i procenttal). Frågan gäller endast studerande som delvis har genomfört VALMA-utbildningen (under 60 kp).

Hur många gick över?

till yrkesinriktad grundexamen, egen utbildningsanordnare

under 1.-3. studiemånaden

_____

under 4.-6. studiemånaden

_____

under 7.-9. studiemånaden

_____

till yrkesinriktad grundexamen, annan utbildningsanordnare

under 1.-3. studiemånaden

_____

under 4.-6. studiemånaden

_____

under 7.-9. studiemånaden

_____

till yrkesinriktad grundexamen,läroavtalsutbildning

under 1.-3. studiemånaden _____

under 4.-6. studiemånaden _____

under 7.-9. studiemånaden _____

till annan utbildning

under 1.-3. studiemånaden _____

under 4.-6. studiemånaden _____

under 7.-9. studiemånaden _____

Exempel på annan utbildning _____

ingen utbildning (avbröt studierna helt och hållet)

under 1.-3. studiemånaden _____

under 4.-6. studiemånaden _____

under 7.-9. studiemånaden _____

25. Utfall av övergångarna *

0= vet ej, 1=mycket dåligt, 2 = dåligt, 3=varken bra eller dåligt, 4=bra, 5=mycket bra

0 1 2 3 4 5

Hur väl lyckades *de direkta övergångarna* från en utbildning till en annan? ○○○○○○

Den fortsatta placeringen av studerande som genomfört *VALMA-utbildningen i sin helhet (60 kp)*

26. Den fortsatta placeringen av studerande som genomfört utbildningen i sin helhet (60 kp) *

Ange antalet personer (inte i procenttal). Observera att endast studerande som har genomfört hela utbildningen (60 kp) ska räknas med. Antalet studerande som övergick till annan utbildning under läsåret ska anges på föregående sida.

Kuinka moni koulutuksen *kokonaan suorittaneista (60 osp)*suuntautui?

till yrkesinriktad grundexamen, egen utbildningsanordnare _____

till yrkesinriktad grundexamen, annan utbildningsanordnare _____

till yrkesinriktad grundexamen, läroavtalsutbildning _____

annan utbildning _____

direkt i arbetslivet _____

annan verksamhet _____

exempel på annan verksamhet _____

ingen uppgift om den fortsatta placeringen _____

Ordnandet av utbildningen

27. Utbildningsgrunder (Utbildningsstyrelsens föreskrift 5/011/2015) *

0= vet ej, 1=mycket dåligt, 2 = dåligt, 3= varken bra eller dåligt, 4=bra, 5=mycket bra

	0	1	2	3	4	5
Hur motsvarar de mål för kunskande som anges i utbildningsgrunderna de olika studerandegruppernas utbildningsbehov?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hur motsvarar utbildningsdelarnas omfattning (i kompetenspoäng) målen för kunskande?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hur väl lyckades ni tillämpa variationsvidden mellan kompetenspoängen?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hur väl kunde kriterierna för bedömning av kunskande tillämpas vid bedömningen av de studerandes kunskaper?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hur kan utbildningsdelarna utformas så att de bildar en fungerande helhet för den studerande?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hur väl kunde utbildningen ordnas enligt de olika utbildningsdelarna?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hur väl lyckades man med skrivsättet och tydligheten i grunderna?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

28. Vilka av följande *valbara* utbildningsdelar erbjöd ni de studerande och vilka av dem genomfördes *

	Erbjöds	Erbjöds inte
Stärkande av studiefärdigheter	☐	☐
Förberedelse inför inläring i arbetet och läroavtalsutbildning	☐	☐
Stärkande av förmågan att klara sig i vardagslivet och av välbefinnandet	☐	☐
Examensdelar inom en yrkesinriktad grundexamen	☐	☐
Fritt valbara utbildningsdelar	☐	☐

29. Hur många studerande genomförde de utbildningsdelar som erbjöds? *

Orientering i yrkesutbildningen och grundförutsättningar för arbetslivet (obligatorisk utbildningsdel)	_____
Stärkande av studiefärdigheter	_____
Förberedelse inför inläring i arbetet och läroavtalsutbildning	_____
Stärkande av förmågan att klara sig i vardagslivet och av välbefinnandet	_____
Examensdelar eller delområden inom en yrkesinriktad grundexamen	_____
Fritt valbara utbildningsdelar	_____
Exempel på fritt valbara utbildningsdelar som erbjödits och genomförts	_____

30. Samarbete med intressentgrupper *

0= vet ej, 1=mycket dåligt, 2 = dåligt, 3= varken bra eller dåligt, 4= bra, 5= mycket bra

Hur fungerar samarbetet med olika intressentgrupper?

	0	1	2	3	4	5	Inget samarbete
aktörer inom den grundläggande utbildningen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
undervisnings- och handledningspersonal inom grundläggande yrkesutbildning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
arbetslivet i förberedelserna inför inlärnin g i arbetet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
arbetslivet i förberedelserna inför läroavtalsutbildning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
verkstäder	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
social- och hälsovårdsmyndigheter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
arbetsförvaltningen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ändringar i VALMA-utbildningen och tillgången till utbildning

31. Ändringar i antalet nybörjarplatser läsåret 2016-2017 *

Vilka ändringar gjorde ni i antalet studerandeplatser (platser som reserverats för VALMA-utbildning) för det pågående läsåret 2016-2017?

- Antalet nybörjarplatser ökades
- Antalet nybörjarplatser minskades
- Antalet nybörjarplatser ändrades inte

32. Övriga ändringar *

Vilka övriga ändringar har ni gjort/planerar ni att göra när det gäller anordnandet/genomförandet av utbildningen? Varför? (öppen fråga)

3000 tecken kvar

33. Tillgången till VALMA-utbildning *

0= vet ej, 1=mycket dåligt, 2 = dåligt, 3=varken bra eller dåligt, 4=bra, 5=mycket bra

Hur väl motsvarar VALMA-utbildningens tillgänglighet och omfattning utbildningsbehovet?

0 1 2 3 4 5
○ ○ ○ ○ ○ ○

34. Fria kommentarer *

Hur borde VALMA-utbildningen utvecklas för att de olika målgrupperna och studerandes specialbehov bättre skulle beaktas?

Ni kan även för övrigt kommentera ställningen och utvecklandet av den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning.

6000 tecken kvar

0% genomfört

Verkkajulkaisu
ISBN 978-952-13-6382-5
ISSN 1798-8926

Opetushallitus
www.oph.fi